

370.157

ว. 148 ก

ร. 3

①

การศึกษาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ที่เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

ปริญญานิพนธ์

ของ

จรรยา ชื่นเกษม

21 ต.ค. 2540

370.157

ว. 148 ก

ร. 3

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ

พฤษภาคม 2540

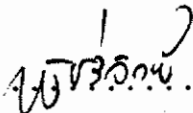
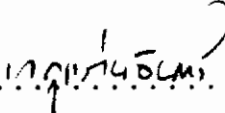
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

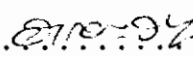
69146

69146

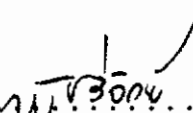
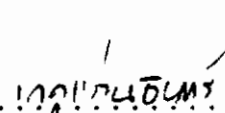
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

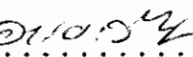
คณะกรรมการควบคุม

...............ประธาน
(ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์)

...............กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

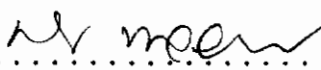
คณะกรรมการสอบ

...............ประธาน
(ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์)

...............กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

...............กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่...13...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. 2540.....

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ด้วยผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และรองศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม กรรมการสอบเพิ่มเติมของการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกฤติ พูลพัฒน์ อาจารย์ศรีสมร กสิวัฒน์ และอาจารย์ศรีวรรณา เขียวลี ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ และเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์คารมย์ ศักดิ์ศิริผล และอาจารย์บงกชพันธ์ ทองงาม ที่กรุณาให้คำปรึกษาและเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ประจวบ ทองวิชิต อาจารย์นภาวดี ส่วนกัน และนักเรียนโรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ ที่กรุณาอนุญาตและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ การทำปริญญานิพนธ์สำเร็จลงได้จากกำลังใจของ ผู้ช่วย-ศาสตราจารย์ ดร.เบญจา ชลธารันนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์ คณะอาจารย์ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะอาจารย์ภาควิชาอนุบาลศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต รวมทั้งครู เจ้าหน้าที่ เพื่อนผู้ร่วมงานทุกท่าน ตลอดจนเพื่อนชาวการศึกษาพิเศษทุกคน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับกำลังใจเป็นพิเศษจากคุณย่าสมจิตร คุณพ่อประจวบ-คุณแม่อุทัย ชื่นเกษม สมาชิกทุกคนในครอบครัว และ คุณสุรภี ละเอียดดี ซึ่งผู้วิจัยระลึกถึงอยู่เสมอ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ตลอดจน ครู-อาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยมาตลอด

จรรยา ชื่นเกษม

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	/ ภูมิหลัง	1
	/ จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	3
	/ ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ลักษณะความบกพร่องทางสติปัญญา	7
	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	18
	กิจกรรมวาดรูป	46
	การเล่านิทาน	54
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	60
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	61
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	61
	/ เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า	61
	แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง	66
	การดำเนินการทดลอง	69
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	70
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	72
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	72
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การดำเนินการวิจัย	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	74
อภิปรายผล	74
ข้อเสนอแนะ	76
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	76
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	84
ประวัติย่อของผู้วิจัย	152

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	การแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญา	
	ตาม ICD-10	10
2	การแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญา	
	ตาม AAMD	14
3	แบบแผนการทดลอง	66
4	การกำหนดการทดลอง	67
5	ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อายุ 8-15 ปี โดยใช้แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพของเจเลน (The Test For Creative Thinking-Drawing Production) (TCT-DP) ก่อนและ หลังการทดลอง	70

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
2 แสดงร่องรอยขีดเขียนขั้นพื้นฐาน	52
3 แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	63

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

✓ 2 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มียู่ในตัวบุคคลมากบ้างน้อยบ้าง แตกต่างกันไป ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ประสบความสำเร็จแปลกใหม่และดีกว่าเดิม' (เบาวพา เดชะคุปต์. 2537) ซึ่งสอดคล้องกับนักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ซึ่งมีนุษย์นิยมว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มนุษย์มีติดตัวมาแต่กำเนิด ผู้ที่สามารถนำความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ออกมาใช้ได้คือ ผู้มีสัจจการแห่งตนคือ รู้จักตนเอง พอใจตนเอง และใช้ตนเองเต็มตามศักยภาพของตน (Davis. 1983) แสดงให้เห็นจากการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่สมัย โบราณถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของมนุษย์ที่รู้จักสร้างสรรค์ตนเองและสังคมตลอดมาทุกยุคทุกสมัย มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นได้ โดยอาศัยผลผลิตทางด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกิดจากแรงคลใจ เกิดจากการคิดแก้ปัญหา และเกิดจากความตั้งใจที่จะปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ผลผลิตทางด้านบวกด้วยความอดสาเห พากเพียร มุมานะ ไม่ยอมเลิกล้มความคิดง่าย ๆ จนกระทั่งสามารถคิดได้ผลสำเร็จ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จึงเป็นทักษะทางสติปัญญาที่สำคัญของสมาชิกในสังคมที่ต้องการความเจริญก้าวหน้า (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524)

จากการที่มนุษย์เราพัฒนาจากการเป็นมนุษย์ดึกดำบรรพ์ซึ่งมีสภาพไม่แตกต่างไปจากความเป็นอยู่ของสัตว์มากนักจนมีสภาพดังที่เป็นอยู่เช่นปัจจุบัน และเต็มไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ความเปลี่ยนแปลงนี้ จะยังคงพัฒนาต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด ทั้งนี้เพราะมนุษย์รู้จักใช้ความคิดของตนเองในการแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลา (ดิลก ดิลกานนท์. 2534) แนวคิดนี้สอดคล้องกับการคิด สามารถคิดได้ปริมาณมาก คิดได้หลายทาง มีความยืดหยุ่นทั้งความคิดและการกระทำ รู้จักคิดพิจารณาสามารถแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่ทอดอ ยทอดและให้ผลผลิตที่คุ้มค่าอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม (อารี รังสินันท์. 2521) ซึ่งตรงกับ

ทฤษฎีของกิลฟอร์ดที่ว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง (Guilford. 1960) ดังนั้น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จึงจำเป็นจะต้องปลูกฝังให้แก่เด็ก อีกทั้งควรส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเด็กให้เจริญสูงสุดด้วย เพราะการไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อาจนำไปสู่ปัญหาด้านบุคลิกภาพและการปรับตัวได้ ดังนั้น นักวิเคราะห์ทางการศึกษาจึงได้กำหนดเป้าประสงค์ว่า การเรียนการสอนแบบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้นจะเป็นรากฐานของกระบวนการทางการศึกษาทั้งหมด (อุบลรัตน์ เฟื่องสถิตย์. 2526)

ตามบททฤษฎีของอีริกสัน (Erikson) วัย 3-6 ปี เป็นระยะที่เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดและทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเสรี จะทำให้เด็กพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในทางตรงกันข้าม หากเด็กถูกจำกัดควบคุมการคิดและการกระทำ เด็กจะเกิดความรู้สึกอับและไม่กล้าที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งจะมีผลเสียต่อพัฒนาการในขั้นต่อไป (Richard and Norman. 1977)

การส่งเสริมและพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กทำได้หลายวิธี เช่น ใช้แบบฝึกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้แบบฝึกวาดเขียน การให้เด็กฟังนิทาน การตั้งคำถามให้เด็กคิดหาคำตอบหลาย ๆ ทาง การให้เด็กเล่นกับของเล่นสร้างสรรค์ การให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะ เป็นต้น หลักสำคัญของวิธีการเหล่านี้คือ เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดจินตนาการ แสดงความรู้สึกและแสดงออกตามความคิดจินตนาการนั้น ๆ (อารี รังสินนท์. 2527) กิจกรรมศิลปะมีบทบาทที่เด่นชัดในการสร้างเสริมจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก การวาดรูปนั้นเป็นกิจกรรมศิลปะที่ให้โอกาสเด็กได้คิดจินตนาการแล้วแสดงออกเป็นรูปภาพ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำเด็กสู่จุดมุ่งหมายหลายทางของการจัดการศึกษา ในด้านการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (เทียงจิต ไรจน์สุภรัตน์. 2531)

นอกจากนี้ ผลการทดลองให้เด็กในระดับประถมศึกษาวาดภาพเป็นกลุ่ม ซึ่งให้เห็นว่า ศิลปะเป็นการสร้างสรรค์ที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนและต้องการอิสระเสรี แต่ก็สามารถให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ ถ้าได้รับการ

ฝึกหัดตั้งแต่เขาวัยอย่างค่อยเป็นค่อยไป และเด็กส่วนมากพอใจกับวิธีการดังกล่าว (เลิศ อานันทนะ . 2523) และเมื่อพิจารณาความสามารถในการเข้ากลุ่มของเด็ก เด็กอายุ 5-6 ปี เริ่มมีการร่วมมือกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และสามารถทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่มได้ (Munsinger. 1975)

การให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะเป็นกลุ่ม จึงเป็นวิธีการที่ควรจะนำมาใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทั้งนี้เพราะนอกจากจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก และทำให้เด็กมีโอกาสได้คิด ใช้จินตนาการแล้ว แสดงออกมาเป็นผลงานตามหลักของการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แล้วยังอาจเป็นวิธีการที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้มากกว่าการให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะด้วยตนเองตามลำพัง และเนื่องจากกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กมีหลายลักษณะ แต่เนื่องจากการวาดรูปด้วยสีเทียนเป็นกิจกรรมที่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มเรียนหนังสือได้สามารถปฏิบัติได้ และครูทั่วไปจัดให้แก่เด็กเป็นประจำ ดังนั้นจึงควรศึกษาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจากการเข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ ที่เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กตระหนักถึงคุณค่าของวิธีการจัดกิจกรรมวาดภาพเพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้

2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กนำไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้

3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กนำวิธีการจัดกิจกรรมการวาดภาพประกอบการเล่านิทานไปจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้

4. เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการวาดภาพประกอบการเล่านิทาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อายุ 8-15 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 50-70 ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน จากโรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 กลุ่มตัวอย่างเลือกมาจากกลุ่มประชากรนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับที่เรียนได้ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก มีนักเรียน 12 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

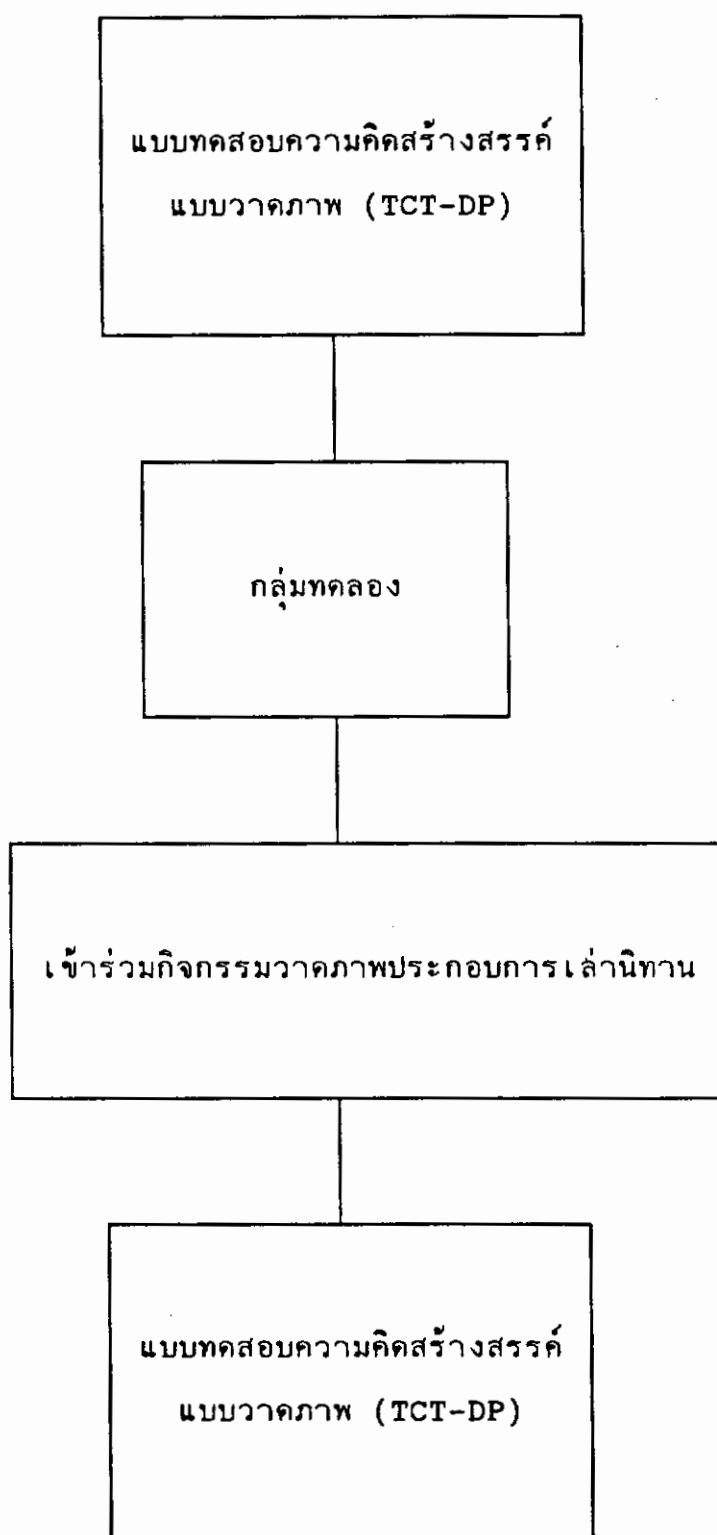
2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

2.2 ตัวแปรตาม เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมการวาดภาพประกอบการเล่านิทาน หมายถึง การวาดภาพ เลือกภาพ ต่อเติมภาพ หลังจากได้ฟังนิทาน คำชี้แจง ขอคำสั่ง และเงื่อนไจจากครู

2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ในการแก้ปัญหาหรือค้นสิ่งใหม่ ๆ แล้วนำมาประยุกต์ในการประดิษฐ์ การตกแต่งหรือการออกความคิดใหม่ ๆ

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำอธิบาย

จากรูปแบบการทดลองข้างต้น สามารถแสดงขั้นตอนการดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. นำแบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพ (TCT-DP) มาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง
2. หลังการทดสอบ นำแบบทดสอบมาวิเคราะห์ให้คะแนน
3. ดำเนินการทดลอง โดยให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ใช้ระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 20 ครั้ง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง
4. นำแบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพ (TCT-DP) มาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง หลังสิ้นสุดการทดลอง โดยดำเนินการทดสอบเช่นเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลอง
5. นำแบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพ (TCT-DP) มาตรวจให้คะแนน
6. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ เพื่อสรุปเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ ที่เป็นผลมาจากการทำกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำแนกเป็นเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

1. ลักษณะความบกพร่องทางสติปัญญา
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. กิจกรรมวาดรูป
4. การเล่นเกม
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะของความบกพร่องทางสติปัญญา

ความหมายของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา

1. ความหมายทางการแพทย์ เป็นการนิยามตาม ICD 10 (International Classification of Disease) โดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา (Mental Retardation) หมายถึง ภาวะที่สมองหยุดพัฒนาหรือพัฒนาได้ไม่สมบูรณ์ทำให้เกิดการบกพร่องของทักษะต่าง ๆ ในระยะพัฒนาการส่งผลกระทบต่อระดับเชาวน์ปัญญาทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถทางด้านสติปัญญา ภาษา การเคลื่อนไหว และทักษะทางสังคมมีความบกพร่องในเรื่องการปรับตัว อาจจะมีหรือไม่มี ความผิดปกติทางกายหรือทางจิตร่วมด้วย (กัลยา สุตะบุตร. 2535)

แนวคิดของการวินิจฉัย

การวินิจฉัยภาวะบกพร่องทางสติปัญญาในการวินิจฉัยที่แน่นอนตาม ICD ควรมีความบกพร่อง 2 ประการคือ

1. ระดับเชาวน์ปัญญา
2. ความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการในชีวิตประจำวันตามสภาพแวดล้อมของสังคมปกติ

2. ความหมายตามระบบ AAMD (The American Academy of Mental Deficiency) ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง ระดับสติปัญญาที่ด้อยหรือต่ำกว่าปกติ เนื่องจากพัฒนาการของสมองหรือจิตใจหยุดชะงักเจริญเติบโตไม่เต็มที่ ทำให้มีความสามารถจำกัดในด้านการเรียน ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและมีการเจริญเติบโตไม่สมวัย (ศรียา นิยมธรรม. 2534) ซึ่ง สโตรแมน (Stroman. 1989) พบว่า มีจุดเน้นที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. หน้าที่ของสติปัญญาโดยทั่วไป ซึ่งหมายถึง ผลการประเมินด้านเชาวน์ปัญญา โดยใช้แบบทดสอบเชาวน์ปัญญา
2. ระดับของสติปัญญาที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ประมาณ 71 หรือ น้อยกว่า 70
3. การปรับตัว ซึ่งประเมินจากประสิทธิภาพ หรือระดับมาตรฐานของแต่ละบุคคลในอันที่จะพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบด้านสังคมตามอายุ และวัฒนธรรมตามบุคคลนั้น
4. ระยะพัฒนาการ หมายถึง ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 18 ปี

แนวทางวินิจฉัยภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาตาม AAMD จะพิจารณาตามจุดเน้นทั้ง 4 ข้อ โดยบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะมีลักษณะคือ มีระดับเชาวน์ปัญญาค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยปกติคือ 70 หรือน้อยกว่า 70 ร่วมกับมีปัญหาการปรับตัวและลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 18 ปี

3. ความหมายตาม AAMR ในปี ค.ศ.1992 AAMD ได้เปลี่ยนชื่อเป็น AAMR และปรับปรุงคำนิยามของภาวะบกพร่องทางสติปัญญาล่าสุด และปัจจุบันใช้นิยามนี้อย่างแพร่หลายดังนี้ American Association On Mental Retardation ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา (Mental Retardation) หมายถึง ภาวะที่มีความจำกัดเกิดขึ้นมีผลต่อการปฏิบัติงานในขณะนั้น แสดงลักษณะมีความสามารถทางสติปัญญาค่าต่ำกว่าปกติปรากฏร่วมกับมีความจำกัดทางทักษะด้านการปรับตัวอย่างน้อย 2 ทักษะหรือมากกว่าใน 10 ทักษะ คือ ทักษะสื่อความหมายการดูแลตนเอง การดำรงชีวิตในบ้าน ทักษะทางสังคม ทักษะการใช้สาธารณสมบัติ การควบคุมตนเอง สุขอนามัยและความปลอดภัย การเรียน

วิชาการเพื่อชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่างและการทำงาน ทั้งนี้ต้องมีภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาเกิดขึ้นก่อนอายุ 18 ปี (พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. 2537) ดังนั้นจะเห็นว่าเกณฑ์การมองภาวะบกพร่องทางสติปัญญา AAMR มองที่

1. ระดับความสามารถทางสติปัญญา โดยการวัดระดับสติปัญญาได้ต่ำกว่า 70-75 หรือต่ำกว่าเกณฑ์ปกติที่ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2 ของแบบทดสอบสติปัญญามาตรฐาน

2. ลักษณะของความจำกัดในทักษะการปรับตัวต่อไปนี้อย่างน้อย

2 ทักษะ จาก 10 ทักษะ ดังนี้

- 2.1 การสื่อความหมาย (Communication)
- 2.2 การดูแลตนเอง (Self-care)
- 2.3 การดำรงชีวิตในบ้าน (Home Living)
- 2.4 ทักษะทางสังคม (Social Skills)
- 2.5 การใช้สาธารณสมบัติ (Community Use)
- 2.6 การควบคุมตนเอง (Self-Direction)
- 2.7 สุขอนามัยและความปลอดภัย (Health and Safety)
- 2.8 การเรียนวิชาการเพื่อดำเนินชีวิตประจำวัน (Functional Academic)
- 2.9 การใช้เวลาว่าง (Leisure)
- 2.10 การทำงาน (Work)

3. ลักษณะความบกพร่องทางสติปัญญาเกิดก่อนอายุ 18 ปี

แนวทางการวินิจฉัย

การวินิจฉัยตามแบบ AAMR พิจารณาครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

1. ระดับสติปัญญาและทักษะการปรับตัว
2. จุดเด่นจุดด้อยในด้านลักษณะทางจิตวิทยาและอารมณ์
3. สุขภาพร่างกายและสาเหตุ
4. สภาพแวดล้อมที่ดำเนินชีวิตอยู่

สรุป ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง ภาวะที่สมองพัฒนาได้ไม่เต็มที่ทำให้เกิดความจำกัดทางด้านความสามารถทางสติปัญญามีระดับเขาวน

ปัญหาค่ากว่าเกณฑ์ปกติ ปรากฏร่วมกับมีความจำกัดทางด้านการเรียนและทักษะ การปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการในชีวิตประจำวันตามสภาพแวดล้อมของ สังคมปกติ อาจจะมีหรือไม่มีความผิดปกติทางจิตร่วมด้วย ทั้งนี้จะต้องเกิดขึ้นก่อน อายุ 18 ปี

ระดับความรุนแรงและลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญา แบ่งตามหน่วยงาน ที่ให้ความหมายดังต่อไปนี้

1. ตาม ICD (International Classification of Disease by WHO) ปัจจุบันใช้ 11 Edition - Revised (กัลยา สุตบุตร. 2535) ซึ่งแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญาในตาราง 1

ตาราง 1 การแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญาตาม ICD-10

ระดับความรุนแรง	คะแนนของ แบบทดสอบทาง สติปัญญา (IQ)	ลักษณะเฉพาะ
น้อย (Mild Mental Retardation)	50 - 69	มีพัฒนาการด้านภาษาช้าสามารถ พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษา ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถพึ่ง ตนเองในเรื่องการดูแลตนเอง เช่น การรับประทานอาหาร การอาบน้ำ การแต่งตัว และการควบคุมการขับ ถ่าย รวมถึงทักษะที่ใช้ในชีวิตทั่ว ๆ ไป และงานบ้าน มักพบปัญหาในเรื่อง การศึกษาในโรงเรียน โดยเฉพาะ การอ่านและการเขียนมีความสามารถ

ตาราง 1 (ต่อ)

ระดับความรุนแรง	คะแนนของ แบบทดสอบทาง สติปัญญา (IQ)	ลักษณะเฉพาะ
ปานกลาง (Moderate Mental Retardation)	35 - 49	ในการทำงานเชิงวิชาการ สำหรับ ปัญหาสังคม อารมณ์ และพฤติกรรม และความต้องการในการแก้ไขและ การสนับสนุนช่วยเหลือจะมีลักษณะ คล้ายคลึงกับบุคคลที่มีสติปัญญาปกติ มีพัฒนาการด้านภาษาค่อนช้า จำกัด ระดับการพัฒนาของแต่ละคนก็มี ความแตกต่างกัน บางคนสามารถร่วม สนทนาอย่างง่าย ๆ ได้ บางคนทำได้แต่ เพียงใช้ภาษาเพื่อสื่อความต้องการขั้น พื้นฐาน บางคนเข้าใจคำสั่งง่าย ๆ เท่านั้น มีผลสัมฤทธิ์ในการดูแลตนเอง และทักษะด้านการเคลื่อนไหวล่าช้า มีความก้าวหน้าในการเรียนรู้จำกัด แต่พอจะเรียบทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ในการอ่านเขียนและนับจำนวนได้ โปรแกรมทางการศึกษาสามารถจัด ให้แต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพ ที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้มีทักษะ พื้นฐานบางอย่างที่จำเป็น บุคคลระดับ ปานกลางวัยผู้ใหญ่สามารถทำงานเชิง ปฏิบัติงานง่าย ๆ ได้ ถ้างานนั้นมีการ

ตาราง 1 (ต่อ)

ระดับความรุนแรง	คะแนนของ แบบทดสอบทาง สติปัญญา(IQ)	ลักษณะเฉพาะ
รุนแรง (Severe Mental Retardation)	21 - 34	วางแนวทางการปฏิบัติที่รอบคอบและ จัดให้มีคำปรึกษาแนะนำอย่างดี โดย ทั่วไปจะไม่สามารถพึ่งตนเองได้เต็มที่ และส่วนใหญ่จะสามารถพัฒนาความ สามารถทางสังคมในการสร้าง ปฏิสัมพันธ์สื่อความหมายกับผู้อื่น และ เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมง่าย ๆ ได้ มีลักษณะคล้ายคลึงกับบุคคลที่มี ความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปาน กลางแต่มักจะพบสาเหตุทางพยาธิสภาพ และมีสภาวะที่เกิดร่วมด้วย บุคคลกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่จะมีปัญหาของความบกพร่อง ด้านอื่น ๆ ที่เกิดร่วมด้วยอย่างชัดเจน
รุนแรงมาก (Profound Mental Retardation)	น้อยกว่า 20	มีความจำกัดอย่างมากในด้าน การเข้าใจหรือทำตามคำขอร้องหรือ คำสั่ง ส่วนใหญ่ไม่เคลื่อนไหวหรือ เคลื่อนไหวได้น้อยมาก ไม่สามารถ ควบคุมตัวเองได้ การดูแลตนเองใน ระดับพื้นฐานทำได้เพียงเล็กน้อยหรือ ทำไม่ได้เลย จำเป็นต้องได้รับการ ช่วยเหลือให้คำปรึกษาและแนะนำ

ตาราง 1 (ต่อ)

ระดับความรุนแรง	คะแนนของ แบบทดสอบทาง สติปัญญา (IQ)	ลักษณะเฉพาะ
อื่น ๆ (Other Mental Retardation) ระบุประเภทไม่ได้ (Mental Retardation Unspecified)	ทำการประเมิน เชาณปัญญาตาม วิธีการปกติได้ ยากหรือไม่ สามารถทำได้	มักมีความบกพร่องทางร่างกาย หรือทางประสาทรับรู้เกิดขึ้นร่วมด้วย เช่น ตาบอด หูหนวก หรือมีความผิดปกติ อย่างรุนแรงหรือพิการทางกาย มีหลักฐานว่าเป็นบุคคลที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญา แต่มีข้อมูลไม่ เพียงพอที่จะแยกประเภทเช่นข้างต้นได้

ตาราง 2 แบ่งระดับความรุนแรงความบกพร่องทางสติปัญญาตาม AAMD

ระดับความรุนแรง	คะแนนของแบบทดสอบทางสติปัญญา		การแบ่งตามระดับการศึกษา
	Standford Binet	Wechlera	
ก้ำกึ่ง (Borderline)	69 - 84	70 - 84	Bull Normal
น้อย (Mild)	52 - 68	55 - 69	Educable
ปานกลาง (Moderate)	35 - 51	40 - 54	Trainable
มาก (Severe)	20 - 35	25 - 39	Dependent
รุนแรงมาก (Profound)	< 20	< 25	Dependent
ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของ เครื่องมือ	3	4	
ความแปรปรวน	16	16	

* เริ่มใช้ในปี 1973 โดย AAMD ตามความหมายของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งไม่จัด Borderline ไว้ในกลุ่มของความบกพร่องทางสติปัญญา

ที่มา : จากหนังสือ Mental Retardation in Social Context. 1989.

3. ระบบ AAMR (American Association on Retardation) แบ่งระดับความรุนแรงของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาขึ้นใหม่ตามความหมายที่ได้บัญญัติขึ้น โดยแบ่งระดับความรุนแรงตามลักษณะความเข้มของความต้องการความช่วยเหลือและรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือ โดยพิจารณาจากจุดอ่อนของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ประเมินได้ (พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. 2537) โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

1. ต้องการได้รับความช่วยเหลือเป็นครั้งคราว
2. ต้องการได้รับความช่วยเหลือตามระยะเวลาที่กำหนด
3. ต้องการได้รับความช่วยเหลือติดต่อกันตลอดไป
4. ต้องการได้รับความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านอย่างทั่วถึง

และต้องการมากที่สุด

ซึ่งรูปแบบที่ช่วยเหลือเป็นการช่วยเหลือเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานที่ต้องอาศัยการปรับตัวและความสามารถในการอยู่ร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือ อาจจัดเป็นระยะเวลานานหรือตามความจำเป็นของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตลอดทั้งชีวิตของเขา

จะเห็นว่า การแบ่งระดับความรุนแรงของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาจะมองทั้งระดับเชาวน์ปัญญาและพฤติกรรมไปพร้อม ๆ กัน จะไม่มองอย่างใดอย่างหนึ่ง ในนิยามแบบ ICD การแบ่งระดับความรุนแรงเน้นระดับเชาวน์ปัญญา มีระดับความบกพร่องทางสติปัญญาระดับต่าง ๆ แต่ในนิยามใหม่จะเน้นระดับเชาวน์ปัญญาและพฤติกรรมการแบ่งระดับความบกพร่องทางสติปัญญาจะใช้ลักษณะความต้องการของบุคคลว่าต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง จากความจำกัดของเขาและจะพัฒนาได้รับการช่วยเหลือเหมาะสม

ลักษณะพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ความหมายของพัฒนาการ

สุภัททา พิเศษแพทย์ (2527) ให้ความหมายของพัฒนาการว่า หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแต่ละช่วง ตามลำดับขั้นตอน ซึ่งกำหนดขึ้นโดยธรรมชาติในรูปลักษณะเดียวกันหมดทุกคน เรียกว่า เป็นไปตามกฎเกณฑ์สากลตามธรรมชาติ

ประภาพันธุ์ กรโกสีกาจ (2527) ให้ความหมายของพัฒนาการว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งในโครงสร้าง (Structure) และแบบแผนของอินทรีย์ทุกส่วน การเปลี่ยนแปลงนี้จะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เป็นขั้น ๆ จากระยะหนึ่ง ไปอีกระยะหนึ่ง ทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ (2529) ให้ความหมายของพัฒนาการว่า หมายถึง กระบวนการที่เป็นระเบียบของการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปร่างและส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้งการรวมส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมาทำหน้าที่เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงนี้จะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ จากระยะหนึ่ง ไปอีกระยะหนึ่ง และอัตราของการพัฒนานี้ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงไปแล้วแต่ละบุคคล

อาจสรุปว่า พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์อย่างมีระเบียบแบบแผนสืบเนื่องกันไป ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพ การพัฒนานั้นไม่เพียงแต่เพิ่มในด้านขนาด รูปร่าง หรือน้ำหนักเท่านั้น แต่รวมถึงการที่จะต้องมียุทธศาสตร์ใหม่ ๆ เกิดขึ้น และมีความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้นด้วย

องค์ประกอบของพัฒนาการ

องค์ประกอบของพัฒนาการ ประกอบด้วย (Breckenridge. 1986)

1. การเจริญงอกงาม (Growth) เป็นการเปลี่ยนแปลงทางขนาดของมนุษย์ เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง ขนาดลำตัว อวัยวะโครงสร้างภายในเพื่อทำหน้าที่ให้เหมาะสม ส่วนพัฒนาการด้านสมองก็แสดงให้เห็นถึงการมีค่าศัพท์เพิ่มมากขึ้น มีความสามารถในการให้เหตุผล การจำ การรับรู้ และจินตนาการ

2. วุฒิภาวะ (Maturation) เป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพที่เป็นผลรวมจากอิทธิพลของยีนส์ (Genes) ซึ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและอวัยวะต่าง ๆ

3. การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรอันเป็นผลมาจากประสบการณ์และการฝึกฝน

นอกจากนี้ สุกัทยา ปิณฑะแพทย์ (2527) ศึกษาพบว่า พัฒนาการของมนุษย์มาจากองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ

1. องค์ประกอบภายในร่างกาย (Internal Factors)

เป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ได้รับมาโดยธรรมชาติ ซึ่งจะประกอบด้วย

1.1 พันธุกรรม (Heredity) เป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นจากการที่เซลล์ของร่างกายประกอบไปด้วยยีนส์จำนวนมากที่กำหนดลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งการเจริญเติบโตและลักษณะของพัฒนาการ ในแต่ละขั้นตอนของชีวิต ลักษณะของพัฒนาการที่กำหนดโดยพันธุกรรมนั้นมีความสำคัญมาก เพราะทำให้แต่ละบุคคลมีอัตราของการเจริญงอกงามและขั้นตอนของการพัฒนาที่เป็นไปโดยธรรมชาติของเผ่าพันธุ์และประเภทของสัตว์โลกแต่ละชนิด พันธุกรรมจะเป็นเครื่องมือประกอบคำอธิบายว่าทำไมบุคคลหนึ่งจึงมีความเจริญงอกงาม และมีลักษณะของการพัฒนาการที่แตกต่างไปจากอีกบุคคลหนึ่งด้วย

1.2 วุฒิภาวะ (Maturation) วุฒิภาวะคือ ความพร้อมของร่างกายที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้เอง โดยธรรมชาติเป็นผู้กำหนด การเจริญเติบโตทางร่างกายของมนุษย์จะมีลักษณะของการพัฒนาการที่ก้าวไปสู่ความมีวุฒิภาวะทั้งสิ้น ดังนั้น คำว่าวุฒิภาวะจึงเป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงอย่างมีรูปแบบภายในร่างกาย ในลักษณะของขนาด รูปร่าง ความสามารถในการปฏิบัติการกิจของร่างกาย และทักษะซึ่งลำดับขั้นตอนของการเกิดวุฒิภาวะนั้น จะ เป็นไปตามกำหนดที่ธรรมชาติได้วางรูปแบบไว้

2. องค์ประกอบภายนอกร่างกาย (External Factors)

องค์ประกอบภายนอกเป็นลักษณะของพัฒนาการที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการ ได้มีโอกาสที่จะกระทำ ซึ่งเรียกว่าเป็นประสบการณ์ซึ่งมักจะสืบเนื่องมาจากการ ได้รับการฝึกหัด เพราะสภาพความจริงแล้วมนุษย์ได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์หลาย ๆ ด้านมากมายนับตั้งแต่คลอดจากครรภ์มารดา ซึ่งการเรียนรู้อาจเกิดได้ในรูปแบบของการวางเงื่อนไข และการเลียนแบบ

3. องค์ประกอบผสมผสานระหว่างภายในและภายนอกในร่างกาย (Interaction Between Internal and External Factors)

เป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะผสมผสานกันระหว่างภายในและภายนอก ร่างกาย ซึ่งเป็นลักษณะที่จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการพัฒนาการ ไปในทางที่ดีขึ้น หรือบกพร่องไป องค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญมีดังนี้คือ

3.1 ตัวแปรทางชีวภาพที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดทาง พันธุกรรม (Nongenetic Biological Variables) ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจ ทำให้เหมือนได้รับการสืบทอดมาจากพันธุกรรมได้ เช่น ภาวะบกพร่องทางสติ ปัญญาของเด็กที่สืบเนื่องมาจากการขาดออกซิเจนในระหว่างคลอด หรือการ ทำงานผิดปกติของต่อมพิทูอิทารี (Pituitary Gland) ซึ่งทำให้การเจริญ เติบโตของร่างกายผิดปกติไป ซึ่งตัวแปรเหล่านี้อาจจะปรากฏให้เห็นในขั้นตอน ใดขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาการก็ได้

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความหมายของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความคิดเห็นต่าง ๆ กัน เกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ดังนี้

นาตยา ภักธแสงไทย (2533) ให้ความหมายของความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ว่า หมายถึง ความสามารถในการมีความคิดเห็นที่ใหม่ ๆ หรือ ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ให้คำจำกัดความว่า ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดแบบออเนกนัย หรือความคิดหลายทิศหลาย ทางที่นำไปสู่กระบวนการคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมทั้งการคิดและการค้นพบ วิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ตลอดจนความสำเร็จในด้านการค้นคว้าพบวิธีการต่าง ๆ อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

อารี รังสินันท์ (2527) ให้คำจำกัดความว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดจินตนาการประยุกต์ที่สามารถนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยีเป็นความคิดในลักษณะที่คนอื่นคาดคิดไม่ถึงหรือมองข้ามเป็นความคิด หลากหลาย คิดได้กว้างไกล เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ อาจเกิดจากการคิดผสม

ผสานเชื่อมโยงระหว่างความคิดใหม่ ๆ กับประสบการณ์เดิมให้เกิดสิ่งใหม่ที่แก้ปัญหาและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

เครฟคาล (พรนารินทร์ สุทธิจิตตะ. 2529 ; อ้างอิงมาจาก Drevkahl. 1960) ให้ความหมายว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ผลิตสิ่งแปลกใหม่ ซึ่งไม่เป็นที่รู้จักมาก่อนผลผลิตนั้นอาจจะเกิดจากการรวบรวมเอาความรู้ต่างๆ ที่ได้จากประสบการณ์แล้วเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ และสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง อาจออกมาในรูปของผลผลิตทางศิลปะ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรือเป็นเพียงวิธีการหรือกระบวนการเท่านั้น

ไรด์ (Rhode. 1961) จำแนกรูปแบบคำนิยามของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งนักวิจัยนิยามไว้ แบ่งออกเป็น 4 แนวทาง คือ

1. นิยามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในลักษณะของบุคลิกภาพของคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. นิยามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในลักษณะของกระบวนการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. นิยามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในลักษณะของผลิตผลของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. นิยามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในลักษณะของสิ่งแวดล้อมของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด (Guilford. 1950) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันเป็นผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องสมรรถภาพทางสมอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จนสามารถสรุปแนวคิดทางด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ และจากแนวทางนี้จึงทำให้มีการศึกษาเรื่องความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง ในช่วงเวลาต่อมา กิลฟอร์ดอธิบายว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นลักษณะความอเนกนัย (Divergent Thinking) คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมทั้งการคิดค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จ และกิลฟอร์ดได้อธิบายความคิดอเนกนัยว่าประกอบด้วยลักษณะความคิดริเริ่ม (Originality) ความคล่อง

ในการคิด (Fluency) การยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

จากคำจำกัดความดังกล่าวสรุปว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัย หรือความคิดแบบกระจาย (Divergent Thinking) อันจะนำไปสู่การคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดค้นแปลงปรุงแต่งจากความคิดเดิมผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น ซึ่งรวมทั้งการคิดประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎีหลักการ ได้สำเร็จองค์ประกอบของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มักจะเข้าใจและมุ่งเน้นไปที่ความคิดริเริ่ม ซึ่งแท้จริงแล้วความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ประกอบด้วยลักษณะความคิดอื่น ๆ ด้วย มิใช่เพียงแต่ความคิดริเริ่มเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตามความคิดริเริ่มก็จัดเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิดการเริ่มต้นขึ้น แต่ความสำเร็จของการสร้างสรรค์ก็จำเป็นต้องอาศัยลักษณะความคิดอื่น ๆ ประกอบด้วย

จากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ กิลฟอร์ด (Guilford, 1960) อธิบายว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่า ลักษณะการคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความคล่องตัว (Fluency)
3. ความคิดยืดหยุ่นหรือความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility)
4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่าย ๆ ความคิดริเริ่มหรือที่เรียกว่า Wild Idea ซึ่งเป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม อาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดค้นแปลงและประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การคิดเครื่องบินได้สำเร็จ ก็ได้แนวคิดจากการทำเครื่องร่อนเป็นต้น ความคิดริเริ่มจึงเป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก เป็นความคิดที่แปลกแตกต่างไปจากความคิดเดิม และอาจไม่เคยมีใครนึกหรือคิดถึงมาก่อน

ความคิดริเริ่มจำต้องอาศัยลักษณะความกล้าคิด กล้าลอง เพื่อทดสอบความคิดของตน บ่อยครั้งที่ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยการจินตนาการ คิดเรื่อง และคิดฝันจากจินตนาการหรือที่เรียกว่าเป็นจินตนาการประยุกต์ คือ ไม่ใช่คิดเพียงอย่างเดียวแต่จำเป็นต้องคิดสร้างและหาทางทำให้เกิดผลงานด้วย ดังนั้นความคิดจินตนาการและความพยายามที่จะสร้างผลงานจึงเป็นสิ่งที่คู่กัน ตัวอย่างเช่น เคยมีผู้กล่าวว่าคนที่คิดอยากจะเป็นนั้นประหลาดและไม่มีทางเป็นไปได้ แต่ต่อมาพี่น้องตระกูลไรท์ก็สามารถคิดประดิษฐ์เครื่องบินได้สำเร็จ เป็นต้น

บาร์เร็ต (Barlett. 1958) ศึกษาค้นคว้าเรื่อง ลักษณะความคิดริเริ่มและสรุปว่า ความคิดริเริ่มเป็นความคิดที่น่าตื่นเต้น หรือที่เรียกว่า "Adventurous Thinking" ซึ่งเป็นความคิดแตกออกไปจากความคิดเก่าหรือความคิดเดิม หรือจากแบบพิมพ์และนำไปสู่ความคิดใหม่ โดยอาศัยความไม่มีอคติ หรือไม่ปิดบังและสกัดกั้นความคิด แต่ยอมเปิดรับความคิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความคิดที่ไม่ซ้ำซ้อนกับความคิดเดิม และ ทอเรนซ์ (Torrance. 1962) อธิบายเพิ่มเติมว่า ความคิดริเริ่มเป็นกระบวนการทางสมองที่สามารถคิดให้แตกต่างไปจากสิ่งธรรมดาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว ซึ่ง สตาคเวตเตอร์ (Starkweather. 1962) สนับสนุนว่าความคิดริเริ่มเป็นลักษณะความคิดที่ไม่ยอมคล้อยความคิด (Non-Conformity) ของผู้อื่นอย่างง่ายดาย แต่จนกว่าจะมีเหตุผลสมควร และพร้อมกันนั้นก็ยังสามารถขยายความคิดของผู้อื่นให้เด่นชัดและมีน้ำหนักขึ้นอีกด้วย

พฤติกรรมด้านความคิดริเริ่ม

ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม สรุปจากการศึกษาค้นคว้า พบว่า คนที่มีความคิดริเริ่มมักไม่ชอบความจำเจ ซ้ำซาก แต่จะชอบปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้งานของเขามีชีวิตชีวาและมีความแปลกใหม่กว่าเดิม เขาจะเป็นบุคคลที่มีความศรัทธาที่จะทำงานที่ค่อนข้างยากซับซ้อนอาศัยความสามารถสูงให้สำเร็จได้ และเขาจะเป็นบุคคลที่มุ่งมั่นและมีสมาธิแน่วแน่ในงานของตนโดยไม่เห็นแก่สินจ้างและรางวัล แต่เป็นการทำงานที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน หรือความศรัทธา และพอใจที่จะทำงานนั้น ๆ

พฤติกรรมของบุคคลที่มีความคิดริเริ่มจึงมักเป็นบุคคลที่กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าทดลอง กล้าเสี่ยง และเล่นกับความคิดของตน เขาจึงเป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์ของตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะไม่ขลาดกลัวต่อสิ่งที่ลึกลับประหลาดหรือคลุมเครือ แต่กลับช่วยและท้าทายให้อบากรอง รู้ลึกพอใจและตื่นเต้นที่จะเผชิญกับสิ่งเหล่านั้น จัดว่าเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี

นอกจากนั้น ไวสเบอร์ก และสปริงเกอร์ (Weisberg and Springer, 1961) อธิบายเพิ่มเติมผลจากการศึกษาวิจัยลักษณะพฤติกรรมของเด็กว่า เด็กที่มีความคิดริเริ่มสูงจะมีความรู้สึกดีเกี่ยวกับตนเองมักจะเป็นเด็กที่ระลึกละเอียด ง่าย เป็นคนมีอารมณ์ขัน มีความเป็นอิสระ มีความรู้สึกไว ช่างสังเกต มีความคิดแปลกใหม่ ชอบการผจญภัย ชอบเสี่ยง ชอบทดลอง มีนิสัยชอบรู้รอบเห็น กระจายใคร่รู้อยู่เสมอ ไม่ยอมคล้อยตามความคิดของคนอื่นง่าย ๆ

ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน แบ่งออกเป็น

1. ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่วนั่นเอง
2. ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด
3. ความคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค กล่าวคือ สามารถที่จะนำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

จากการวิจัยพบว่า บุคคลที่มีความคล่องแคล่วทางการแสดงออกสูงจะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูง

4. ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดหาประโยคของกัณโฐมาให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งอาจเป็น 5 นาที หรือ 10 นาที

ความคล่องแคล่วในการคิดมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา เพราะในการแก้ปัญหาจะต้องแสวงหาคำตอบหรือวิธีแก้ไขหลายวิธี และต้องนำวิธีการเหล่านั้นมาทดลองจนกว่าจะพบวิธีการที่ถูกต้องตามที่ต้องการ

ความคิดคล่องแคล่วนับว่าเป็นความสามารถอันดับแรก ในการที่จะพยายามเลือกเฟ้นให้ได้ความคิดที่ดีและเหมาะสมที่สุด ก่อนอื่นจึงจำเป็นต้องคิดออกมาให้ได้มากที่สุด หลายอย่างและแตกต่างกัน แล้วจึงนำเอาความคิดที่ได้ทั้งหมดมาพิจารณาแต่ละอย่างเปรียบเทียบกันว่าความคิดอันใดจะเป็นความคิดที่ดีที่สุดและให้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณา เช่น ประโยชน์ที่ใช้ เวลา การลงทุน ความยากง่าย บุคลากร เป็นต้น

ความคิดคล่องตัวนอกจากจะช่วยให้เด็กได้เลือกคำตอบที่ดีและเหมาะสมที่สุดแล้ว ยังช่วยจัดหาทางเลือกอื่น ๆ ที่อาจเป็นไปได้ให้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในการแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตาม เรามักจะพยายามทำวิธีการแก้ไขหลาย ๆ วิธี โดยเราให้โอกาสในการเลือกเป็นอันดับลงมา เช่น ถ้าเราไม่สามารถทำได้อย่างวิธีที่ 1 วิธีที่ 2 ก็อาจนำมาทดลองใช้ได้ หรือวิธีที่ 3 ก็ยังเป็นที่น่าสนใจ ถ้าวิธีที่ 2 ไม่สามารถแก้ไขได้เหล่านี้เป็นต้น ความคิดคล่องแคล่วนอกจากช่วยให้มีข้อมูลมากพอในการเลือกแล้ว ยังมีช่องทางอื่นที่เป็นไปได้ให้เลือกอีกด้วย จึงนับได้ว่าความคิดคล่องตัวเป็นความสามารถเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ความคิดที่มีคุณภาพ หรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั่นเอง

ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิดแบ่งออกเป็น

1. ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดให้หลากหลายอย่างอิสระ เช่น คนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้จะคิดได้ว่าประโยชน์ของก้อนหินมีอะไรบ้างได้หลากหลายกว่า ในขณะที่คนที่ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะคิดได้เพียงอย่างเดียวหรือสองอย่างเท่านั้น

2. ความคิดยืดหยุ่นทางด้านการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน ตัวอย่างเช่น ในข้อ 1 ในเวลา 5 นาที ท่านลองคิดว่าท่านสามารถใช้หยา

ทำอะไรบ้าง คำตอบ กระบุง กระจาด ตะกร้า กล้องใส่ดินสอ โซฟา ตะกร้อ
ชะลอม กรอบรูป กีบเสียบผม ค้ามไม้เทนนิส ไม้แบดมินตัน เป็นต้น หรือหาก
นำเอาคำตอบดังกล่าวมาจัดเป็นประเภทก็จะจัดให้ได้ 5 ประเภทดังนี้

- ประเภทที่ 1 เพอร์นิเจอร์ ตู้ เตียงนอน โต๊ะ เก้าอี้ โซฟา
- ประเภทที่ 2 เครื่องใช้ กระบุง กระจาด ตะกร้า กระออม
- ประเภทที่ 3 เครื่องกีฬา ตะกร้อ ค้ามไม้เทนนิส ค้ามไม้แบดมินตัน
- ประเภทที่ 4 เครื่องประดับ กีบเสียบผม
- ประเภทที่ 5 เครื่องเขียน กล้องใส่ดินสอ

เห็นได้ว่าความคิดยืดหยุ่นจะเป็นตัวเสริมให้ความคิดคล่องแคล่ว มีความแปลกใหม่
แตกต่างกันไป หลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนหรือเพิ่มคุณภาพความคิดให้มากขึ้นด้วย การ
จัดเป็นหมวดหมู่และมีหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น

นับได้ว่าความคิดคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น เป็นความคิดพื้นฐานที่จะนำ
ไปสู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์คือได้หลายหมวดหมู่ หลายประเภท ตลอดจนสามารถ
เตรียมทางเลือกไว้หลาย ๆ ทาง ความคิดยืดหยุ่นจึงเป็นความคิดเสริมคุณภาพให้ดี

ความคิดละเอียดละเอียด (Elaboration) แม้ว่าลักษณะความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์จะประกอบด้วย ลักษณะความคิดหลายลักษณะ เช่น ความคิด
ริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว ก็ตามแต่ลักษณะความคิดละเอียดละเอียด
ก็จะขาดเสียมิได้ หากปราศจากความคิดละเอียดละเอียดแล้วก็ไม่อาจทำให้เกิด
ผลงานหรือผลผลิตสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ และตรงจุดนี้ที่เป็นจุดสำคัญของความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์ที่เรามุ่งเน้นผลผลิตสร้างสรรค์สำคัญด้วย

เนลเลอร์ (Kneller. 1965) ศึกษาความคิดละเอียดละเอียดว่า
เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในการสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่เป็นพิเศษให้สำเร็จ
และยังขยายความอีกว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จึงไม่เพียงแต่ประกอบด้วยสิ่ง
แปลกใหม่แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ในความแปลกและความพิเศษนั้น จะ
ต้องตระหนักถึงความสำเร็จอย่างสร้างสรรค์ด้วย ดังนั้น บุคคลที่มีความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์จึงไม่เพียงแต่มีความคิดแปลกใหม่เท่านั้น แต่จะต้องพยายาม
คิดและประสานความคิดติดตามให้ตลอดหรือให้เกิดความสำเร็จด้วย เช่น บุคคล
ที่มีทำที่ว่าจะ เป็นกวีนั้น เขาไม่เพียงแต่ชอบและคิดในเรื่องของความงดงามของ

บทกลอนเท่านั้น แต่เขาจะต้องพยายามสร้างผลงานบทกวีขึ้นมาด้วย หรือหากบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางทักษะการประดิษฐ์ต่าง ๆ แทนที่เขาจะเล่นเฉย ๆ กับเส้นลวดเข้าก็จะคิดและสร้างมันให้เป็นวิทยุขึ้นมาได้

พัฒนาการของความละเอียดละออ

1. การพัฒนาการของความละเอียดละออจะขึ้นอยู่กับอายุ กล่าวคือเด็กที่มีอายุมากจะมีความสามารถทางด้านนี้มากกว่าเด็กอายุน้อย

2. เด็กหญิงจะมีความสามารถมากกว่าเด็กผู้ชายในด้านความละเอียดละออ

3. เด็กที่มีความสามารถสูงทางด้านความละเอียดละออ จะเป็นเด็กที่มีความสามารถทางด้านการสังเกตสูงด้วย

พฤติกรรมทางด้านความละเอียดละออ

สำหรับเด็กผู้ชาย จะมีลักษณะดังนี้

1. ชอบผจญภัย
2. สุขภาพดี
3. บรรดาอย่างแรงกล้าที่จะทำให้ดีที่สุด
4. เห็นอกเห็นใจคนอื่น
5. ชอบเสี่ยงภัย
6. มีอารมณ์ขัน
7. ไม่ขลาดกลัว และไม่ขี้อาย แต่มักเบื่อง่าย
8. ไม่ชอบทำงานตามลำพัง
9. ไม่มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย
10. ไม่ชอบก่อความสงบสุขของกลุ่ม

สำหรับเด็กหญิง จะมีลักษณะดังนี้

1. ชอบผจญภัย
2. มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย
3. มีอารมณ์รุนแรง
4. มีอารมณ์ขัน

5. หยิ่ง และมีความพอใจในตนเอง และ

6. ไม่เบื่อหน่ายง่าย

อาชีพ การเลือกอาชีพมีแนวโน้มเลือกอาชีพเกี่ยวกับการสอน คือ เป็นครู เป็นอาจารย์ การให้บริการแก่คนอื่น ๆ เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

ประสบการณ์ในชีวิต ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะมีประสบการณ์ในชีวิตสมบูรณ์พร้อมมากกว่าพวกที่มีความสามารถทางด้านความคิดริเริ่มสูง เด็กพวกนี้ชอบทำงานซ้ำและตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วนจนผลงานเป็นที่พอใจของตน

ความหวัง บิคา มารดาของเด็กที่มีความคิดละเอียดละออสูงจะมีความหวังในตัวเด็กสูงมาก และมีความรู้สึกค่อนข้างกลัวว่าเด็กจะไม่ประสบความสำเร็จเหมือนที่ตนหวัง

เจเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986) กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไว้ในแบบทดสอบ ทีซีที-พีที (TCT-PT) ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว
2. ความคิดยืดหยุ่น
3. ความคิดริเริ่มตามที่ตนเองมีอยู่
4. ความคิดละเอียดละออ
5. การกระทำที่แสดงถึงการเสี่ยงอันตราย เช่น การแยกขอบเขต
6. การผสมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น การจัดรวมสิ่งต่าง ๆ
7. อารมณ์ขัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไว้คล้าย ๆ กัน นั่นคือ องค์ประกอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดละออ

ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

เดวิด (Davis. 1983) รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักจิตวิทยาที่ได้กล่าวถึงทฤษฎีของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 4 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เชิงจิตวิเคราะห์ นักจิตวิทยาทางจิตวิเคราะห์หลายคน เช่น Freud และ Kris ปี ค.ศ.1983 เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการเกิดของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นผลจากความขัดแย้งภายในจิตใต้สำนึกระหว่างแรงขับทางเพศ (Libido) กับความรู้สึกผิดชอบทางสังคม (Social conscious)

2. ทฤษฎีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เชิงพฤติกรรมนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยเน้นที่ความสำคัญของการเสริมแรงการตอบสนองที่ถูกต้องกับสิ่งเร้าเฉพาะหรือสถานการณ์ นอกจากนี้ยังได้เน้นความสัมพันธ์ทางปัญญา คือ การโยงความสัมพันธ์จากสิ่งเร้าหนึ่งไปยังสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดความคิดใหม่หรือสิ่งใหม่เกิดขึ้น

3. ทฤษฎีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เชิงมนุษยนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ มีแนวคิดว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มนุษย์มีติดตัวมาแต่กำเนิด ผู้ที่สามารถนำความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ออกมาใช้ได้คือ ผู้มีสัจจการแห่งตน คือ รู้จักตนเอง พอใจตนเอง และใช้ตนเองเต็มตามศักยภาพของตน มนุษย์จะสามารถแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนออกมาได้อย่างเต็มที่นั้นขึ้นอยู่กับ การสร้างสภาวะหรือบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ได้กล่าวถึงบรรยากาศที่สำคัญในการสร้างสรรค์ว่าประกอบด้วย ความปลอดภัยในเชิงจิตวิทยา ความมั่นคงของจิตใจ ความปรารถนาที่จะเล่นกับความคิด และการเปิดกว้างที่จะรับประสบการณ์ใหม่ ๆ

4. ทฤษฎี AUTA ทฤษฎีสุดท้ายนี้เป็นรูปแบบของการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยมีแนวคิดว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้นมีอยู่ในมนุษย์ทุกคน และสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามรูปแบบ AUTA ประกอบด้วย

4.1 การตระหนักรู้ (Awareness) คือ การตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีต่อตนเอง สังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และตระหนักรู้ถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตนเองด้วย

4.2 ความเข้าใจ (Understanding) คือ มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4.3 เทคนิควิธี (Techniques) คือ การรู้เทคนิควิธีในการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งที่เป็นเทคนิคส่วนบุคคลและเทคนิคที่เป็นมาตรฐาน

4.4 การตระหนักรู้ในความจริงของสิ่งต่าง ๆ (Actualization) การรู้จัก หรือตระหนักรู้ในตนเองพอใจในตนเอง และพยายามใช้ตนเองอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งการเปิดกว้างรับประสบการณ์ต่าง ๆ โดยมีการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม การตระหนักรู้ถึงเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน การผลิตผลงานด้วยตนเองและการมีความคิดที่ยืดหยุ่นเข้ากับทุกรูปแบบของชีวิต

องค์ประกอบทั้ง 4 นี้ จะผลักดันให้บุคคลสามารถดึงศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของตนเองออกมาใช้ได้

ทฤษฎีของ فروยด์ (Freud, 1938) فروยด์มีทัศนะเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เริ่มต้นจากความขัดแย้ง ซึ่งถูกขบขันออกมาโดยพลังจิตใต้สำนึกขณะที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นนั้น คนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะมีความคิดอิสระขึ้นมากมาย แต่คนที่ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะไม่มีสิ่งนี้

ทฤษฎีของ เทย์เลอร์ (Taylor) เทย์เลอร์ให้ข้อคิดของทฤษฎีอย่างน่าสนใจว่า ผลงานของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของคนนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงสุดเสมอไป คือ ไม่จำเป็นต้องคิดค้นคว้าประดิษฐ์ของใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีผู้ใดคิดมาก่อนเลย หรือสร้างทฤษฎีที่ต้องใช้ความคิดด้านนามธรรมอย่างสูงยิ่ง แต่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของคนนั้นอาจจะเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งใน 6 ขั้นต่อไปนี้คือ

ขั้นที่หนึ่ง เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ขั้นต้นที่สุด เป็นสิ่งธรรมดาสามัญ ซึ่งเป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกของตัวอย่างอิสระ โดยที่พฤติกรรมนั้น

ไม่จำเป็นต้องอาศัยความคิดริเริ่มและทักษะแต่อย่างใดคือ เป็นเพียงให้กล้าแสดงออกอย่างอิสระเท่านั้น

ขั้นที่สอง เป็นงานที่ผลิตออกมาโดยที่ผลงานนั้นจำเป็นต้องอาศัยทักษะบางประการ แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่

ขั้นที่สาม ขั้นสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่แสดงถึงความคิดใหม่ของบุคคล ไม่ได้ลอกเลียนแบบมาจากใคร แม้ว่าจะงานนั้นจะมีคนอื่นคิดไว้แล้วก็ตาม

ขั้นที่สี่ เป็นขั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขั้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ โดยไม่ซ้ำแบบใคร เป็นขั้นที่ผู้กระทำได้แสดงให้เห็นความสามารถที่แตกต่างไปจากผู้อื่น

ขั้นที่ห้า เป็นขั้นการพัฒนาปรับปรุงผลงานในขั้นที่สี่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นที่หก เป็นขั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สุดยอด สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุดได้ เช่น ชาร์ล ดาร์วิน คิดตั้งทฤษฎีวิวัฒนาการขึ้น

ทฤษฎีของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในรูปของการโยงสัมพันธ์ (Associative Theory) ระบุว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ประกอบด้วยการสร้างแนวคิดใหม่ โดยการรวมสิ่งที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน ซึ่งการรวมนี้จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขเฉพาะอย่าง หรือรวมกันแล้วต้องเกิดประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง หรือเมื่อระลึกสิ่งใดได้ก็เป็นแนวทางให้ระลึกถึงสิ่งอื่น ๆ ต่อ ๆ กันไป สัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นโต๊ะทำให้นึกถึงเก้าอี้ ไม้ใช้วางของ เป็นต้น คำซึ่งระลึกออกมาต่างก็เป็นสิ่งกับ (Concept) ที่มีความสัมพันธ์กันและเก็บสะสมอยู่ในสมองของตนเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นก็จะตอบสนอง (บุญลือ ทองอยู่. 2521)

ทฤษฎีโครงสร้างทางสมอง (The Structure of Intellectual Theory) โดยกิลฟอร์ด (Guilford) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ในปี ค.ศ. 1967 อธิบายโครงสร้างทางสมองในรูปแบบจำลองสามมิติ (Three Dimensional Model) ดังนี้ (Guilford and Hoepfner. 1971)

มิติที่หนึ่ง : วิธีการคิด (Operations) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. การรู้จักและเข้าใจ (Cognition)
2. การจำ (Memory)
3. การคิดออกเนกนัย (Divergent Production)

4. การคิดเอกนัย (Convergent Production)

5. การประเมินค่า (Evaluation)

มิติที่สอง : ผลการคิด (Products) แบ่งออกเป็น 6 แบบ คือ

1. หน่วย (Units)

2. จำพวก (Classes)

3. ความสัมพันธ์ (Relations)

4. ระบบ (System)

5. การแปลงรูป (Transformation) และ

6. การประยุต์ (Implications)

มิติที่สาม : สิ่งเร้าให้เกิดกระบวนการคิด (Content) แบ่งออกเป็น

4 ลักษณะ คือ

1. ภาพ (Figural)

2. สัญลักษณ์ (Symbolic)

3. ภาษา (Semantic)

4. พฤติกรรม (Behavioral)

กิลฟอร์ดได้จัดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในมิติของการคิดซึ่งเป็นมิติหนึ่งของโครงสร้างทางสมอง

ทฤษฎีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ (Torrance) ทอร์แรนซ์ศึกษาไว้ว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะแสดงออกตลอดกระบวนการของความรู้สึกหรือการเห็นปัญหา การรวบรวมความคิดเพื่อตั้งเป็นสมมติฐาน การทดสอบและคัดแปลงสมมติฐาน ตลอดจนวิธีการเผยแพร่ ผลสรุปที่ได้ซึ่งทฤษฎีที่ได้ซึ่งทฤษฎีของทอร์แรนซ์อาจขยายความได้ว่า ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสามารถแสวงหาวิธีใหม่ในการเผชิญหรือแก้ปัญหา (รัชนี ลาซโรจน์. 2520)

จากทฤษฎีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นทักษะที่มีอยู่ในบุคคลทุกคน และสามารถที่จะพัฒนาให้สูงขึ้นได้โดยอาศัยการเรียนรู้และการจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ซึ่งผลงานของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของคนเรานั้น ไม่จำเป็นจะต้องเป็นขั้นสูงสุดเสมอไป คือ ไม่จำเป็นต้องคิดประดิษฐ์ของใหม่ ๆ แต่อาจเพียงแต่กล้าแสดงออกอย่างอิสระ

ผลิตผลงานที่อาศัยทักษะบางประการที่ผู้คิดค้นมาก่อนไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด เพราะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของแต่ละคนจะมีไม่เท่ากัน บางคนอาจมีมาก บางคนอาจมีน้อย แต่ทุกคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในตัวของตัวเอง

ลักษณะกระบวนการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative Process)

ลักษณะกระบวนการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง วิธีการคิดหรือกระบวนการทำงานของสมองอย่างมีขั้นตอน ตลอดจนคิดแก้ปัญหาได้สำเร็จ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หรือเรียกว่ากระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problems Solving) มีหลายแนวความคิด

Torrance (1962) มีขั้นตอนดังนี้คือ

1. การค้นหาความจริง (Fact Finding) เป็นการพิจารณาหาคำตอบอันเกิดจากความสับสนวุ่นวายภายในใจ
2. การค้นพบปัญหา (Problem Finding) รู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นหรือมองเห็นปัญหา
3. การหาสมมติฐาน (Idea Finding) รวบรวมความคิดและตั้งสมมติฐานขึ้น
4. การค้นพบคำตอบ (Solution Finding) การค้นพบคำตอบโดยทดสอบสมมติฐาน
5. ยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance Finding) การยอมรับคำตอบจากการพิสูจน์เพื่อการแก้ปัญหา

Guilford (1976) พบว่า คนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะต้องมีความฉับไวที่จะรับรู้ปัญหา มองเห็นปัญหา สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดใหม่ ๆ ได้ง่าย มีความสามารถที่จะสร้างหรือแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งวิธีการคิดของคนเราเป็นตามลำดับขั้นดังนี้

1. การรับรู้และการเข้าใจ (Cognition) หมายถึงความสามารถของสมองในการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว
2. การจำ (Memory) คือ ความสามารถของสมองในการสะสมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาและสามารถระลึกออกมาได้ตามที่ต้องการ

3. การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของสมองในการให้การตอบสนองได้หลาย ๆ อย่างจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้โดยไม่จำกัดจำนวนคำตอบ

4. การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของสมองในการให้การตอบสนองที่ถูกต้องและดีที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้

5. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถของสมองในการตัดสินข้อมูลที่กำหนดให้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะกระบวนการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หมายถึง วิธีการคิดหรือกระบวนการทำงานของสมองที่มีขั้นตอน เริ่มตั้งแต่รับรู้ปัญหาจนถึงการแก้ปัญหาได้สำเร็จ มีความสามารถในการคิดสิ่งใหม่ ๆ และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

พัฒนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ลักษณะพัฒนาการทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก จะมีแบบแผนที่แตกต่างกันไปจากพัฒนาการด้านอื่น ๆ ซึ่งสามารถพัฒนาได้มากกว่าวัยผู้ใหญ่และจากแนวคิดที่ว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ส่งเสริมให้พัฒนาได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงพัฒนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กให้เจริญต่อเนื่องถึงวัยผู้ใหญ่ต่อไป Torrance (1962) สรุปลักษณะพัฒนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากการศึกษาของ Ligon ไว้ดังนี้

เด็กวัยทารก - วัยก่อนเรียน (อายุระหว่าง 0-6 ปี)

ในช่วงอายุ 0-2 ปี เด็กเริ่มพัฒนาการจินตนาการในช่วงขวบปีแรก เด็กต้องการรู้เรื่องต่าง ๆ พยายามเลียนแบบเสียงและจังหวะ เมื่ออายุ 2 ขวบ เด็กต้องการให้มีอะไรพิเศษเกิดขึ้น เด็กกระตือรือร้นที่จะได้สัมผัส ชิม และดูทุกสิ่งทุกอย่าง เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น แต่วิธีการแสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน

อายุ 2-4 ปี เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับโลกโดยประสบการณ์ตรงและทำสิ่งนั้น ๆ ซ้ำ โดยการเล่นที่ใช้จินตนาการ เด็กที่คุ้นตัวกับสิ่งแปลกใหม่ตามธรรมชาติ

ช่วงความสนใจของเด็กจะสั้น โดยเปลี่ยนจากการเล่นอย่างหนึ่งเสมอ เด็กเริ่มพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ทำให้เกิดความรู้สึกโกรธและคับข้องใจ

อายุ 4-6 ปี เด็กเริ่มสนุกสนานกับการวางแผน การเล่น การทำงาน เด็กเรียนรู้บทบาทของผู้ใหญ่โดยการ เล่นสมมุติ มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งที่เป็นจริงและถูกต้อง เด็กสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ แม้ว่าจะไม่เข้าใจเหตุผลนัก เด็กทดลองเล่นบทบาทต่าง ๆ โดยใช้จินตนาการของเด็กเอง

ลักษณะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กวัยนี้ค่อนข้างจะเป็นธรรมชาติที่ปรากฏชัด

เด็กวัยเรียน (อายุระหว่าง 6-12 ปี)

อายุ 6-12 ปี จินตนาการทางสร้างสรรค์ของเด็กเปลี่ยนไปสู่ความเป็นจริงมากขึ้น เขาพยายามที่จะบรรยายออกมา แม้ในขณะที่เขาเล่น เด็กวัยนี้รักการเรียนรู้มาก ดังนั้น การจัดประสบการณ์ที่ท้าทายและสนุกสนานให้เด็กวัยนี้ย่อมช่วยพัฒนาความอยากรู้อยากเห็นให้แก่เด็ก

อายุ 8-10 ปี เด็กใช้ทักษะหลายด้านในการสร้างสรรค์และสามารถค้นพบวิธีที่จะใช้ความสามารถเฉพาะตัวของเขาส่งสร้างสรรค์ เด็กมักจะเทียบตัวเองกับคนที่น่ายกย่อง ซึ่งสามารถเอาชนะอุปสรรคได้ ความสามารถในการถามและความอยากรู้อยากเห็นของเด็กเพิ่มขึ้น

อายุ 10-12 ปี เด็กชอบการสำรวจค้นคว้า เด็กผู้หญิงชอบอ่านหนังสือและเล่นสมมุติ เด็กชายชอบเรียนจากประสบการณ์ตรง ช่วงเวลาของความสนใจจะนานขึ้น ความสามารถทางศิลปะและดนตรีจะพัฒนาได้เร็ว เด็กจะชอบทดลองทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อประสบการณ์ แต่มักขาดความมั่นใจในผลงานของตนเอง

เด็กวัยนี้จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ลดลงบางช่วง ซึ่งอาจเป็นผลจากการเข้าสู่ระบบโรงเรียน เด็กต้องทำตามกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด ขาดโอกาสแสดงความคิดเห็น

The Union College Character Research ศึกษาพัฒนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กระหว่างอายุ 12-18 ปี สรุปผลได้ดังนี้

อายุ 12-14 ปี ลิกอน พบว่า เด็กที่มีอายุ 12-16 ปี มีแนวโน้มชอบเกี่ยวกับกิจกรรมปัจจุบัน ไม่ชอบวางแผนเกี่ยวกับอนาคต ชอบการผจญภัย มากกว่าเหตุผล ระยะนี้จัดเป็นช่วงแห่งการผจญภัย เด็กเริ่มแบกเพศ เด็กฉลาดจะสร้างผลงานสร้างสรรค์ทั้งด้านจินตนาการ ศิลปะ ดนตรี เครื่องจักรยนต์กลไก เด็กเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และประกอบกับระยะนี้เด็กจะอยู่ในช่วงที่กำลังเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ เหล่านี้ทำให้เด็กเกิดความไม่แน่ใจ ไม่มั่นคง และหวาดกลัวการไม่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน

เด็กอายุ 12-16 ปี เด็กต้องการเรียนรู้และโอกาสเลือกและทดลองทำอาชีพที่สนใจเพื่อเป็นการเตรียมตัวล่วงหน้า แม้ว่าอนาคตเขาจะเปลี่ยนอาชีพใหม่ ระยะนี้เด็กควรได้รับประสบการณ์ในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และดำเนินการในเรื่องที่ได้ตัดสินใจแล้วให้ตลอด เด็กควรได้รับการฝึกให้วางแผนงานที่น่าตื่นเต้นและยากมากขึ้น นอกจากนี้เด็กควรได้รับการฝึกให้รู้จักคำนึงถึงความต้องการของคนอื่น และให้รู้จักยอมรับและยกย่องเพื่อน ๆ และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

นอกจากนี้ เด็กในช่วงอายุ 12-16 ปี ยังเป็นระยะที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้เด็กรู้จักคิด และให้เด็กได้รู้จักนำความสามารถของเขาไปใช้เพื่อทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพในอนาคต เป็นช่วงเวลาที่ควรให้เด็กได้ทราบความสามารถของตนตามความเป็นจริง และเป็นช่วงเวลาที่ควรเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะ ในการแก้ปัญหา

อายุ 14-16 ปี ช่วงอายุนี้การจินตนาการส่วนมากจะเกี่ยวกับอาชีพที่เด็กมุ่งหวังในอนาคต ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายยังคงชอบการผจญภัย ความสนใจทัศนคติของเด็กพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว แม้ไม่คงที่นักเด็กจะยังไม่เรียนรู้ว่าตนจะนำหลักการต่าง ๆ ไปประยุกต์อย่างสร้างสรรค์ได้อย่างไร แต่จะเรียนรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด เด็กมักกังวลในเรื่องการยอมรับของกลุ่มเพื่อนและมักจะกลัวเกี่ยวกับการสำรวจ ทดลองความสามารถ และลิกอนยังเสนอว่าเด็กสามารถฝึกการสร้างสรรคทางอารมณ์ได้

อายุ 16-18 ปี ลิกอน ศึกษาว่า เยาวชนในช่วงอายุนี้นี้ต้องการที่จะใช้จินตนาการของตนอย่างเต็มที่ เด็กมักจะจินตนาการของตนไว้ในแง่ดี มีความทะเยอทะยาน ความสนใจของเด็กมั่นคงพอที่จะกำหนดเกี่ยวกับทัศนคติที่สำคัญของเขา และทำให้ช่วงอายุนี้เป็นช่วงอายุที่เหมาะสมสำหรับได้รับคำแนะนำและทดสอบต่อการเลือกอาชีพ เขามีความสามารถที่จะคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นธรรมชาติและถ่ายทอดความคิดไปสู่ประสบการณ์เฉพาะได้ เด็กสามารถเรียนรู้การใช้อารมณ์อย่างสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาและสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มอย่างแข็งขัน

ช่วงนี้ ผู้ใหญ่ควรจัดหากิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดให้แก่เยาวชนด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะและความสนใจเกี่ยวกับสุนทรียภาพควรได้รับการส่งเสริมตลอดจนส่งเสริมเยาวชนและเพื่อน ๆ ร่วมมือกันทำงานมากกว่าการให้มีการแข่งขันกัน การทดสอบทางด้านความสนใจ ความสามารถ และทัศนคติเกี่ยวกับชีวิตใช้ได้ประโยชน์มาก วัยนี้สามารถแก้ปัญหาซึ่งต้องใช้การประยุกต์ในสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วมาแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ เด็กต้องการความช่วยเหลือให้ค้นพบแนวทางที่ยืนหยัดอยู่บนความเชื่อและต้องการฝึกหัดความคิดทางสังคมของตน ผู้ใหญ่ควรช่วยเหลือให้เด็กได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ หากเด็กเกิดการขัดแย้งขึ้นทางอารมณ์ควรจะใช้ไปในทางสร้างสรรค์มากกว่าทำลาย

ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จากผลการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวางเรื่องลักษณะบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีข้อพึงสังเกตว่าคุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ได้จากการศึกษา ส่วนใหญ่จะพบลักษณะที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกัน และขยายความคิดเพิ่มเติมให้ครอบคลุมลักษณะต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงสรุปลักษณะของบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีดังนี้ (อาร์ รังสินันท์. 2526)

1. มีความสามารถในการคิดพลิกแพลงแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงด้วยดี
2. ไม่ชอบทำตามผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล
3. มีจิตใจจดจ่อและผูกพันกับงานและมีความอดทนอย่างทรหด
4. เป็นผู้ไม่ยอมเลิกล้มอะไรง่าย ๆ หรือเป็นนักสู้ที่ดี

5. มีความคิดคำนึงหรือจินตนาการสูง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีลักษณะขี้เล่น รื่นเริง
8. ชอบรับประสบการณ์ใหม่ ๆ
9. นับถือตนเอง และเชื่อมั่นในตนเองสูง
10. มีความคิดอิสระและยืดหยุ่น
11. ยอมรับและสนใจสิ่งแปลก ๆ
12. มีความซับซ้อนในการเรียนรู้
13. กล้าหาญ กล้าเผชิญความจริง
14. ไม่ค่อยเคร่งครัดกับระเบียบแบบแผน
15. ไม่ยึดมั่นในสิ่งหนึ่งสิ่งใดจนเกินไป ชอบทำงานเพื่อความสุขและความพอใจของตนเอง

16. มีอารมณ์ขัน

นอกจากที่กล่าวมาแล้วยังมีผู้ให้แนวความคิดในเรื่องพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของบุคคลสร้างสรรค์ในหลายแนวทาง ซึ่งสรุปว่าบุคคลสร้างสรรค์มีลักษณะดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2534)

1. เป็นตัวของตัวเอง มีความคิดอิสระ ไม่ชอบตามอย่างใคร ไม่ยอมคล้อยตามความคิดเห็นของคนอื่นอย่างง่ายดาย กล้าคิด กล้าแสดงออก ชอบแสดงความคิดเห็น ชอบคลุกคลีในสังคม ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง

2. รักที่จะก้าวไปข้างหน้า เต็มใจทำงานหนัก อุทิศเวลาให้งาน มีความมานะบากบั่นที่จะทำงานยากและซับซ้อนให้สำเร็จจนได้ เปิดรับประสบการณ์อย่างไม่หลีกเลี่ยง มีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง มีความเต็มใจเสี่ยง อยากรู้ อยากเห็น ตื่นตัวที่จะรับรู้ตลอดเวลา กระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร มีแรงจูงใจสูง มี Self concept สูง

3. ไวต่อปัญหา รับรู้เร็วและง่าย มองการณ์ไกล มีความสามารถในการคิดหลายแง่หลายมุม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ใช้ความคิดได้อย่างคล่องแคล่ว มีความยืดหยุ่นพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีเก่ามาสู่แนวใหม่หรือวิธีการใหม่ ช่างสงสัย และมีนิสัยที่จะคิดหาคำตอบ

4. มีความสามารถในการใช้สมาธิ มีความสามารถในการจินตนาการอย่างถี่ถ้วน

5. มีความคิดริเริ่ม ชอบคิด ชอบทำสิ่งที่ซับซ้อนและแปลกใหม่ ชอบความยุ่งยาก ซับซ้อน และสามารถใช้คำถามซักถามสิ่งที่ต้องการจะรู้

6. บอกรับในสิ่งที่ไม่แน่นอนและสิ่งที่เป็นข้อขัดแย้ง อดทนต่อสิ่งที่ไม่แน่ชัด ไม่ขาดความกล้าต่อสิ่งที่ยังไม่ทราบ สิ่งที่ลึกลับและน่าสงสัย กลับรู้สึกพึงพอใจ และตื่นเต้นที่จะเผชิญกับสิ่งเหล่านั้น

7. มีความอดทนต่อความไม่เป็นระเบียบ ไม่ชอบทำตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ ไม่ค่อยมีความสม่ำเสมอและไม่ชอบถูกบังคับ

8. มีอารมณ์ขัน ชอบคิดเกินไปเรื่อย ๆ มีจินตนาการ

สรุปจากคุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่ชอบความคิดอิสระ ตื่นตัวที่จะรับรู้ มองการณ์ไกล มีความสามารถในการจินตนาการอย่างถี่ถ้วน กล้าที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง และมีความสามารถในการคิดและพลิกแพลงแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้น บุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จึงเป็นผู้ที่มีลักษณะหลาย ๆ อย่างอยู่ในตัวเอง

เทคนิคการสอนที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้น ครูควรที่จะนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ มากระตุ้นให้เกิดนิสัยและเจตคติในทางสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนด้วยการหาแนวทางที่จะส่งเสริมความคิดให้แก่ผู้เรียนได้ ดังแนวคิดต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2534)

เดวิด (Davis. 1983) รวบรวมแนวความคิดของนักจิตวิทยา และนักการศึกษาที่กล่าวถึงเทคนิคในการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เป็นมาตรฐาน เพื่อใช้ในการฝึกฝนบุคคลทั่วไปให้เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูงขึ้นเทคนิคเหล่านี้ได้แก่

1. การระดมพลังสมอง (Brainstorming) หลักสำคัญของการระดมพลังสมองคือการให้โอกาสคิดอย่างอิสระที่สุด โดยเลื่อนการประเมินความคิดออกไป ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ในระหว่างที่มีการคิด การวิจารณ์หรือการประเมินผลใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นในระหว่างการคิดจะเป็นสิ่งขัดขวางความคิด

ริเริ่มสร้างสรรค์ จุดประสงค์ของการระดมพลังสมองก็เพื่อจะนำไปสู่การที่สามารถแก้ปัญหาได้ Alex Csborn เป็นผู้คิดเทคนิคนี้ขึ้น โดยแบ่งขั้นตอนการระดมพลังสมองออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ตัดการวิจารณ์ออกไป ช่วยทำให้เกิดการรับรู้โดยมีสถานการณ์ที่สร้างสรรค์ ซึ่งจำเป็นต่อการเกิดจินตนาการ

ขั้นที่ 2 ให้อิสระ ยืดหยุ่นความคิดที่กว้างไกลมากเท่าใดก็ยิ่งดี เพราะเป็นไปได้ที่ความคิดที่ดีจะไร้สาระอาจจะนำไปสู่บางสิ่งที่มีจินตนาการได้

ขั้นที่ 3 ต้องการปริมาณ ขั้นนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการระดมพลังสมองยิ่งมากความคิดก็ยิ่งมีโอกาสที่จะพบความคิดดี ๆ ได้มากขึ้น

ขั้นที่ 4 การผสมผสานและปรับปรุงความคิด นั่นคือการขยายความคิดให้กว้างไกลออกไปในระหว่างการอภิปรายนักเรียนจะพิจารณาความคิดของตนเองและของเพื่อนตามลำดับ

2. Attribute Listing ผู้สร้างเทคนิคนี้คือ Robert Crawford เทคนิคนี้มีลักษณะเป็นการสร้างแนวคิดใหม่โดยอาศัยแนวคิดเดิม วิธีการที่ใช้อยู่เป็น 2 ลักษณะคือ วิธี attribute modifying คือ การปรับเปลี่ยนลักษณะบางประการของแนวคิดหรือผลงานเดิม เช่น ในการตกแต่งห้องทำงานอาจจะทำโดยแยกแยะองค์ประกอบของนั้นออกมาเป็นส่วน ๆ เช่น สี พื้น ผนังห้อง แล้วปรับเปลี่ยนแต่ละส่วน เมื่อนำมารวมกันก็จะได้รูปแบบของห้องในแนวใหม่เกิดขึ้นมากมาย และวิธี attribute transferring คือ การคิดถ่ายโยงลักษณะบางประการจากสถานการณ์หนึ่งมาใช้ในอีกสถานการณ์หนึ่ง เช่น การถ่ายโยงลักษณะของงาน คาร์นิวัล มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดงานปาร์ตี้ใหม่ของโรงเรียน เป็นต้น

3. Morphological Synthesis เป็นเทคนิคที่ใช้ในการสร้างความคิดใหม่ ๆ โดยใช้วิธีแยกแยะองค์ประกอบของความคิดหรือปัญหาให้องค์ประกอบหนึ่งอยู่บนแกนนอน เมื่อองค์ประกอบบนแกนตั้งมาสัมพันธ์กับองค์ประกอบบนแกนนอนในช่วงของตารางก็จะเกิดความคิดใหม่ขึ้น

4. Idea Checklist เป็นเทคนิคที่ใช้ในการค้นหาความคิดหรือแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหามาก ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว โดยอาศัยราย

การตรวจสอบความคิดที่มีผู้ทำไว้แล้ว เช่น อาจใช้สมุดโทรศัพท์หน้าเหลืองเป็นรายการตรวจสอบความคิดในการค้นหาอาชีพต่าง ๆ ได้

5. Synectics Methods โดยรากศัพท์ Synectics หมายความว่า การเชื่อมเข้าด้วยกันของสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกัน William J.J. Corbon เป็นผู้คิดขึ้น โดยการสร้างความคุ้นเคยที่แปลกใหม่ (Strange Familiar) และความแปลกใหม่ที่เป็นที่คุ้นเคย (Familiar Strange) จากนั้นจึงสรุปเป็นแนวคิดใหม่ กระบวนการของการคิดเป็น Corbon นี้ มี 4 ประการคือ

5.1 การสร้างจินตนาการขึ้นในจิตใจของเรา หรือการพิจารณาความคิดใหม่

5.2 การประยุกต์เอาความรู้ในสาขาวิชา หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

5.3 การประยุกต์ใช้การเปรียบเทียบหรืออุปมาในการแก้ปัญหา

5.4 การประยุกต์เอาความคิดใด ๆ ก็ตามที่เกิดจากจินตนาการมาใช้แก้ปัญหา

จากแนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคนิคการสอนเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาการมาใช้แก้ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ซึ่งให้เห็นว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้นสามารถสอนกันได้ แต่อย่างไรก็ตาม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีภาวะที่เป็นอิสระสำหรับการคิด ดังนั้น การที่จะสอนเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้นั้น ผู้สอนจะต้องไม่ลืมนำภาวะความรู้สึกลดกภัยอิสระในการที่จะแสดงออกเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน ซึ่งมีผลต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้กับทุกคนและทุกวัย
2. ความสามารถและการแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของแต่ละคนนั้นจะแตกต่างกัน
3. ภาวะอิสระเสรีในการคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญมากและจะมีผลต่อสุขภาพจิต

4. เด็ก ๆ จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อสถานการณ์เรียนรู้นั้นอยู่ในสภาวะสร้างสรรค์

อุปสรรคของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ในการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของแต่ละคน อาจจะมีอุปสรรคที่จะสกัดกั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร ซึ่ง Rawlinson (1971) ศึกษารวบรวมอุปสรรคเหล่านี้ไว้เป็น 6 ประการคือ

1. การต้องการคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว (The one right answer) บุคคลทั่ว ๆ ไปหรือแม้แต่ผู้ที่ชอบวิเคราะห์จะพยายามหาคำตอบซึ่งถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว และจะมีความพอใจเมื่อได้พบคำตอบนั้นแล้ว แต่ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เมื่อพบคำตอบแล้วเขาจะหาคำตอบหรือผลเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากคำตอบที่ถูกต้องนั้น

2. การจำกัดความคิดตนเอง (The self-imposed barrier) บุคคลทั่ว ๆ ไปจะคิดในขอบเขตที่จำกัด ซึ่งในบางปัญหาก็จะไม่สามารถหาคำตอบได้ แต่ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะคิดเกินขอบเขตไม่อยู่ในวงจำกัดและค้นพบวิธีแก้ปัญหาในที่สุด

3. ความเคยชิน (Conformity) บุคคลทั่ว ๆ ไปจะคิดเท่าที่เห็นปรากฏตามความเคยชินหรือประสบการณ์ที่ตนมีมา แต่ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะคิดในแง่มุมต่าง ๆ นอกเหนือจากที่เป็นอยู่ เช่น อาจจะมองสิ่ง ๆ หนึ่งในหลายมิติ ในขณะที่คนทั่ว ๆ ไปมองเห็นเพียงมิติเดียว เป็นต้น

4. การไม่สนใจในสิ่งที่ท้าทายความคิด (Failing to challenge the obvious) มีการกระทำบางอย่างที่ท้าทายความสนใจและความคิด ซึ่งถ้าพิจารณาแล้วก็ไม่น่าเป็นไปได้ แต่ก็อาจเป็นไปได้ คนทั่วไปไม่สนใจทำสิ่งเหล่านี้ แต่ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะพยายามทำสิ่งนั้นให้เป็นจริงขึ้นมาให้ได้

5. การประเมินผลความคิดเร็วเกินไป (Evaluating ideas too quickly) นักวิเคราะห์หรือคนทั่วไปมักจะประเมินผลความคิดของเขาจะทันทีเมื่อเริ่มใช้ความคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ เช่น อาจจะประเมินว่าความคิด

ของตคนเป็นความคิดโง่ ๆ หรือไม่อาจเป็นไปได้ ซึ่งจะทำให้ความคิดนั้น ๆ ไม่ได้ถูกนำมาใช้เลย การประเมินผลยังไม่ควรมีบทบาท ในขณะที่คนเรากำลังใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ควรจะรื้อรื้อพิจารณาความคิดที่เกิดขึ้นไว้ก่อน เพราะความคิดนั้นอาจจะเป็นก้าวหนึ่งของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

6. ความกลัวจะถูกมองว่าโง่ (The fear of looking a fool) บุคคลทั่วไปจะไม่พยายามแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา ด้วยกลัวจะถูกมองว่าโง่ แต่ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะไม่คิดเช่นนั้น เขาจะกล้าแสดงความคิดออกมาได้โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพของความคิดนั้น เพราะอาจจะมีความคิดในความคิดหนึ่งที่เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีมากก็ได้

นาคยา ภทรแสงไทย (2525) กล่าวถึงสิ่งที่สกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ความรู้ ความรู้ส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับการมีจินตนาการ แต่มิได้หมายความว่าผู้ที่ขาดความรู้จะไม่สามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้

2. อุปนิสัย (Habit) การได้หาความรู้และประสบการณ์ทำให้บุคคลมีอุปนิสัยในการที่จะใช้ความสามารถในการสร้างจินตนาการเพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อุปนิสัยของคนเราเกี่ยวข้องกับค่านิยมที่ยึดถืออยู่ด้วย

3. เจตคติ การแก้ปัญหาใด ๆ อาจทำได้ยาก ถ้าบุคคลมีความคิดในทางลบต่อสิ่งนั้น

ในการพัฒนาความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้น ควรคำนึงถึงตัวอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคคลด้วย อุปสรรคที่สำคัญอาจสรุปได้ 3 ประการ คือ อุปสรรคด้านการรับรู้ (Perceptual block) (Simberg. 1971)

อุปสรรคด้านการรับรู้ ได้แก่ การที่คนเราไม่สามารถมองเห็นปัญหาที่แท้จริงได้ เป็นเหตุให้การแก้ปัญหานั้นดำเนินไปโดยปราศจากเป้าหมายที่ชัดเจนและแน่นอน ตัวอย่างอุปสรรคประเภทนี้เช่น

1. ความยากในการจำแนกปัญหาที่แท้จริงจากปัญหาทั่วไป เปรียบเสมือนนายแพทย์ที่พยายามรักษาคนไข้โดยไม่ทราบสาเหตุของโรคที่แท้จริง หรือเสมือนนายช่างแก้ไขเครื่องยนต์ติดขัดโดยไม่ทราบจุดบกพร่องของเครื่องยนต์

2. การมองปัญหาแคบเกินไป ขาดการพิจารณาสภาพแวดล้อมของปัญหานั้น ซึ่งอาจเป็นด้วยข้อจำกัดในการรับรู้ก็ได้ เช่น มีเลข 9 อยู่ 4 จำนวน จะทำอย่างไรจึงจะให้มีความเท่ากับ 100 ได้ (คำตอบคือ $99 + 9/9$)

3. ความไม่สามารถที่จะให้คำจำกัดความหรือนิยามของปัญหาเป็นเหตุให้สื่อความเข้าใจตรงกันไม่ได้

4. ความไม่สามารถที่จะใช้ประสาทสัมผัสทั้งหลายในการสังเกต ซึ่งโดยทั่วไปมักเข้าใจว่าการสังเกตนั้นเป็นการใช้เพียงตามองเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วสามารถใช้ประสาทสัมผัสกำหนดคือ ตา หู จมูก และกายสัมผัส ช่วยในการสังเกตได้ด้วย

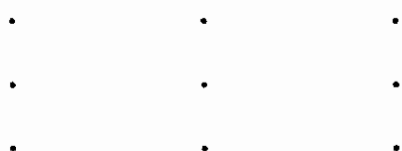
5. ความยากที่จะมองเห็นความสัมพันธ์ของวัตถุหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันน้อย (remote relationship) ทำให้ไม่สามารถหาทางแก้ปัญหาได้

6. การมองข้ามสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวหรือสิ่งที่เด่นชัด ซึ่งบางครั้งความเคยชินกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่คุ้นเคยอาจทำให้มองข้ามประเด็นที่น่าสนใจไปได้

7. ความล้มเหลวในการจำแนกเหตุผล มีหลายสถานการณ์ที่ยากแก่การแยกแยะ ได้อย่างชัดเจนว่าอะไรเป็นเหตุและอะไรเป็นผลแก่กัน เช่น จากการสังเกตพบว่านักศึกษาที่เรียนอ่อนมักจะสอบหรือมากกว่านักศึกษาที่เรียนเก่ง จึงเป็นปัญหาว่าการสอบหรือเป็นสาเหตุต่อการเรียนอ่อนหรือไม่ หรือการเรียนอ่อนเป็นสาเหตุให้เกิดความเครียดทำให้สอบหรือมากขึ้น หรือทั้งการเรียนอ่อนและการสอบหรือเป็นผลร่วมจากสาเหตุอื่น หรือไม่ได้เกี่ยวข้องกันเลย เป็นต้น ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะไม่ด่วนสรุปสาเหตุและผลจนกว่าจะรู้แน่ชัดเสียก่อน

อุปสรรคด้านวัฒนธรรม เป็นผลเนื่องมาจากกฎเกณฑ์ของสังคมซึ่งเป็นสิ่งกำหนดให้บุคคลต้องมีพฤติกรรมอยู่ในกรอบระเบียบแบบแผนทำให้มีผลต่อการสกัดกั้นความท้าทายต่อการคิดค้นและความเปลี่ยนแปลง อันเป็นคุณลักษณะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคคล ตัวอย่างของอุปสรรคประเภทนี้ได้แก่

1. ความต้องการทำตามแบบอย่างในกรอบที่ไม่แตกต่างจากผู้อื่น ทำให้รูปแบบพฤติกรรมและมองปัญหาที่คล้ายคลึงกัน การหาวิธีแก้ปัญหาที่บิดคิดกับระเบียบแบบแผนมากไปทำให้บางครั้งไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ตัวอย่างเช่น ให้ลากเส้นตรง 4 เส้น ให้ผ่านจุดที่กำหนดให้ 9 จุด โดยไม่ยกปากกา และไม่ขีดซ้ำเส้นตรงที่ขีดแล้ว

ผู้ที่ไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้มักจะ เป็นผู้ที่ยึดติดในกรอบความคิดที่ว่า จะต้องลากเส้นตรงภายในกรอบของจุดทั้ง 9 นี้เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ปัญหาไม่ได้กำหนดไว้เลย

2. การมุ่งเน้นในความประหยัดและให้สามารถปฏิบัติได้เกินไป ซึ่งมีผลทำให้เกิดการตัดสินใจที่รวดเร็วเกินไป ทำให้บุคคลไม่พยายามที่จะใช้ความคิดของคนในสิ่งที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำกับของเดิม เพราะการกระทำเช่นนี้ต้องลงทุนทั้งเวลาและเงินมากขึ้น ช้ายังไม่แน่ใจในความสำเร็จด้วย

3. ความกลัวที่จะเป็นคนไม่สุภาพเรียบร้อย กลัวผู้อื่นเห็นว่าตนเป็นบุคคลที่น่ารำคาญจึงทำให้ขาดความอยากรู้อยากเห็น ไม่กล้าที่จะซักถามหรืออภิปรายในสิ่งที่ตนยังไม่เข้าใจ ทำให้กลายเป็นคนที่ขาดจิตสำนึกแห่งการสืบค้น (Inquiring mind)

4. การมุ่งในเรื่องการแข่งขันหรือความร่วมมือกันมากเกินไป บุคคลทั่วไปมักคิดว่าการร่วมมือกันนั้น แต่ละคนต้องลดความคิดของตัวเองลงเพื่อให้สอดคล้องกับความคิดของกลุ่มหรือลดความขัดแย้งลงซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องนัก ความจริงการร่วมมือหมายถึงการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ โดยต้องอธิบายหรือชี้แจงความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจหรือยอมรับได้ ส่วนการมุ่งแข่งขันกันจนเกินไปนั้นก็มีผลทำให้บุคคลมองข้ามเป้าหมายที่แท้จริงของงานนั้นไป โดยจะมุ่งเอาชนะแต่อย่างเดียวทำให้ละเลยความคิดริเริ่มของตนเองไป

5. การยึดมั่นในสถิติมากเกินไป การยึดมั่นหรือเชื่อในตัวเลขโดยไม่ได้พิจารณาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสถานการณ์ซึ่งเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เข้าใจสภาพความเป็นจริงผิดไป ตัวอย่างเช่น จากรายงานอุณหภูมิใน 1 ปี ของเมืองหนึ่งเท่ากับ 65 F ถ้าพิจารณาตามตัวเลขนี้จะเข้าใจว่าเมืองนี้มีอุณหภูมิหนาวอยู่ แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกลงไปกลับพบว่าเมืองนี้มีอุณหภูมิตั้งแต่ -22 F ถึง 114 F ความจริงเช่นนี้จะเห็นว่าเมืองนี้ไม่หนาวอยู่เลย ซึ่งแตกต่างจากการพิจารณาค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในตอนแรก

6. ความยากในการสรุปอ้างอิง พฤติกรรมของบุคคลเป็นสิ่งที่ยากต่อการสรุปอ้างอิง เพราะแต่ละคนก็มีพฤติกรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งแตกต่างกัน จึงเป็นการยากในการพิจารณาอบหมายงานที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลได้

7. การยึดมั่นในเหตุผลและความจริงมากเกินไป หรือการหลงเชื่อความจริงในอนาคตมากเกินไป มีผลทำให้บุคคลขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าหากเราเชื่อว่าพาหนะที่เบากว่าอากาศเท่านั้นที่สามารถจะบินได้แล้วจนบัดนี้ก็ยังคง ไม่มีเครื่องบินใช้แน่นอน

8. การขาดความประนีประนอมในความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน เข้าด้วยกัน ส่วนมากแล้วบุคคลจะมีแนวโน้มที่จะต่อต้านหรือไม่ยอมรับความคิดที่ไม่ตรงกับตนโดยสิ้นเชิง และจะยอมรับความคิดที่ตรงกับตนในทันที ลักษณะเช่นนี้มีผลทำให้ไม่เกิดความคิดใหม่ ๆ ขึ้นมา

9. การมีความรู้เกี่ยวกับขอบข่ายงานที่ปฏิบัติมากหรือน้อยเกินไป บุคคลที่มีความรู้น้อยหรือแคบเกินไปก็ไม่สามารถนำมาอภิปรายและสร้างสรรค์ให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ขึ้นมาเช่นเดียวกัน บุคคลที่มีความรู้มากหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ก็มักจะมีความรู้สึกว่าความคิดของตนนั้นถูกต้องดีกว่าผู้อื่นเสมอ จึงไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเลย ลักษณะเช่นนี้ก็เป็นอุปสรรคต่อความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคคลในองค์กรนั้น ๆ

ส่วนอุปสรรคด้านสุดท้ายคือ อุปสรรคด้านอารมณ์นั้นจัดเป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่ง ทั้งนี้เพราะอารมณ์ของบุคคลอื่นได้แก่ ความโกรธ ความกลัว ความรัก และความเกลียด เป็นต้น นับว่ามีความสำคัญมากต่อปัญหาและเหตุผล

สองสิ่งนี้เปรียบเสมือนหน้าที่และก้อยของเหรียญ ยิ่งถ้าเหรียญหงายหน้าใดขึ้น อีกหน้าหนึ่งก็ต้องคว่ำลง เช่นเดียวกับบุคคลถ้ามีอารมณ์เกิดขึ้นสูง ความสามารถทางปัญญาและเหตุผลของคนนั้นก็ต่ำลง นั่นคืออารมณ์จะเป็นตัวสกัดกั้นความคิดและเหตุผลตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคคล ตัวอย่างอุปสรรคทางอารมณ์ที่สำคัญคือ

1. ความกลัวที่จะทำให้ผิดหรือทำในสิ่งที่ผู้อื่นมองว่าโง่ ด้วยความกลัวเช่นนี้จึงทำให้สูญเสียความคิดที่ดี ๆ ไป เพราะเจ้าของความคิดไม่กล้าที่จะเสนอความคิดนั้นออกมาด้วยเกรงจะถูกผู้อื่นมองว่าเป็นเรื่องที่ไร้สาระ
2. การด่วนที่จะตัดสินใจรับความคิดอันแรกที่เกิดขึ้นโดยไม่เปิดโอกาสพิจารณาแนวทางอื่นที่แตกต่างออกไป ความจริงความคิดอันแรกนั้นอาจไม่ใช่ความคิดที่ดีที่สุดเสมอไป อาจจะมีความคิดอื่นที่ดีกว่าก็ได้ ถ้ายอมรับเสียตั้งแต่ความคิดอันแรกแล้วก็จะเป็นการสกัดกั้นความคิดอื่น ๆ ไป
3. การยึดติดกับความคิดของตน บุคคลมักจะยึดติดกับความคิดความเชื่อของตนและยากที่จะเปลี่ยนแปลงตามความคิดหรือข้อเสนอแนะของบุคคลอื่น และมักจะต่อต้านความคิดที่ไม่ตรงกับความคิดของตนด้วย
4. ความไม่อดทนอดกลั้นต่อการแสวงหาวิธีแก้ปัญหาที่ยาก บุคคลทั่วไปมักจะมี ความมุ่งหวังในผลสำเร็จในงานของตนไว้มากเกินไป เมื่องานนั้นประสบปัญหา ก็จะเกิดความคับข้องใจและมุ่งแก้ปัญหาในแบบหวัชชนฝา ไม่พยายามที่จะรวบรวมสติและความคิดในการหาหนทางอื่น ๆ
5. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยสูงเกินไป จริงอยู่ที่ทุกคนมีความต้องการความมั่นคงปลอดภัยซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ แต่ถ้าความต้องการสูงเกินไปก็ทำให้เป็นโรคประสาทได้ และเมื่อบุคคลต่างก็มุ่งหวังไปที่ความมั่นคงปลอดภัยของตัวเองแล้ว ก็จะมีผลทำให้ละเลยต่อโอกาสที่จะได้รับรู้หรือพิจารณาในสิ่งใหม่ ๆ ไปอย่างน่าเสียดาย
6. ความกลัวต่อการนิเทศแนะนำและไม่ไว้วางใจเพื่อนร่วมงาน ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจซึ่งกันและกันอันเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการสกัดกั้นความสามารถในการแก้ปัญหาและการกระทำกิจกรรมสร้างสรรค์

7. การขาดความพยายามที่จะแก้ปัญหาโดยตลอดจนสำเร็จ บุคคลส่วนมากชอบที่จะดำเนินโครงการใหม่ ๆ และให้ความสนใจกับโครงการนั้นในระยะสั้น ๆ ในระยะยาวบุคคลมักจะขาดการเอาใจใส่ติดตามแก้ปัญหาและหาวิธีการใหม่ ๆ มาดำเนินให้โครงการนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

8. การขาดแรงจูงใจในการแก้ปัญหา สาเหตุเนื่องจากขาดผู้เห็นด้วยหรือขาดผู้สนใจจะหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตนได้เสนอ อาจเป็นเพราะเขาไม่แน่ใจแนวทางแก้ปัญหาหรือมีความรู้ความเข้าใจไม่ดีพอ จึงมีผลทำให้ผู้เสนอแนวทางนั้นขาดแรงจูงใจที่จะคิดต่อไป

สรุป การจะส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ก็ควรจะจัดอุปสรรคซึ่งหมายถึงสิ่งที่กีดขวางหรือกีดกันไม่ให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนา โดยมีอุปสรรคที่สำคัญอาจสรุปได้ 3 ประการ คือ อุปสรรคด้านการรับรู้ อุปสรรคด้านวัฒนธรรม และอุปสรรคด้านอารมณ์

กิจกรรมวาดรูปสำหรับเด็ก

ความหมายของการวาดรูป

การวาดรูป (Drawing) หมายถึง การเขียนรูปด้วยตัวอะไรก็ตาม อาจเป็นดินสอ ดินสอสี สีน้ำ สีชอล์ก สีเทียน ตลอดจนสิ่งอื่นที่สามารถทำให้เกิดเป็นรูปร่างขึ้นมาก มีความหมายต่อผู้เขียนและผู้ดู (วิโรจน์ ชาทอง และ ทานอง จันทิมา. 2527)

ความสำคัญของกิจกรรมการวาดรูป

การวาดรูป เป็นกิจกรรมศิลปะแบบหนึ่งที่มีคุณค่าสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะนอกจากจะช่วยให้เด็กเพลิดเพลินแล้ว ยังเป็นโอกาสที่让孩子แสดงความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการออกมา ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่ง ปิยะชาติ แสงอรุณ อธิบายกิจกรรมวาดรูปเป็นกิจกรรมทางศิลปะที่จัดให้แก่เด็ก ในลักษณะเชิงของเล่นเด็กจะมีความสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความรู้สึกเหมือนได้เล่นของเล่น ขณะเดียวกันเด็กก็จะเกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะและความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับความคิด เด็กจะแสดง

ออกถึงการรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักค้นคว้าและทดลอง รู้จักใช้เหตุผล รู้จักสร้างสื่อที่ตนเข้าใจจากจินตนาการของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการสร้างความสุนทรีย์ให้เกิดขึ้นในจิตใจ-ความรู้สึกของเด็กอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสติปัญญาและความเจริญเติบโตของเด็กต่อไป (ปิยะชาติ แสงอรุณ. 2526)

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ละออ ชุตินทร ได้ให้คุณค่าของกิจกรรมการวาดรูปที่มีต่อเด็กปฐมวัยได้ดังนี้

1. ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ของเด็ก เด็กมีความสุขเพราะได้แสดงออกตามความพอใจอย่างเต็มที่
 2. ช่วย让孩子ได้แสดงความคิด ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติของเด็กออกมาอย่างเต็มที่
 3. ฝึกทักษะการใช้มือของเด็กให้ชำนาญ
 4. เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- (สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ละออ ชุตินทร. 2525)

พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก

เคลล็อกก์ (Kellogg อ้างใน วิชัย วงษ์ใหญ่. 2533) นักวิจัยแห่งสมาคมซานฟรานซิสโก โกลเดน เกท คินเคอเคอร์เคน (San Francisco's Golden Gate Kindergarden) ทำการศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของเด็กพบว่า พัฒนาการทางศิลปะของเด็กนั้นมีลักษณะสากลคือ ไม่ว่าจะเป็นเด็กชาติใด ภาษาใด อยู่ในฐานะอะไรก็จะแสดงพัฒนาการออกมาในรูปแบบวงจรเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กคนนั้นจะมีสติปัญญาดี หรือมีอุปสรรค มีความพิการทางสมองอย่างไรก็ตาม

ความสนใจหรือพัฒนาการของเด็กในระยะนี้จะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ความสำคัญนั้นอยู่ที่ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสนใจ ช่วยส่งเสริมกระตุ้นหรือให้กำลังใจ เพื่อให้ลูกพัฒนาได้ดีและเร็วแค่ไหน

พัฒนาการทางศิลปะ

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2533) แบ่งพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก ตั้งแต่อายุ 2-15 ปี ไว้ดังนี้

1. ขั้นลองผิดลองถูก (Manipulative Stage) อายุ 2-5 ปี
2. ขั้นก่อนสัญลักษณ์ (Pre Symbolic Stage) อายุ 5-7 ปี
3. ขั้นสัญลักษณ์ (Symbolic Stage) อายุ 7-9 ปี
4. ขั้นเริ่มต้นเหมือนจริง (Inceptive Realism Stage)

อายุ 9-11 ปี

5. ขั้นเหมือนจริงเชิงวิเคราะห์ (Analytical Realism Stage) อายุ 11-13 ปี

6. ขั้นเหมือนจริง (Projective Realism Stage) อายุ 13-15 ปี

7. ขั้นค้นพบตัวเอง (Renescence Stage) อายุ 15 ปีขึ้นไป

1. ขั้นลองผิดลองถูก (Manipulative Stage)

ตามหลักทั่วไปแล้ว เด็กจะทำงานเพื่อฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์ควบคุมสิ่งแวดล้อมและควบคุมตนเอง การควบคุม การจับ การถือ การกำ การฉวย การคว้า จะปรากฏให้เห็นเป็นช่วงแรกและต่อมาเมื่อสามารถควบคุมหรือสั่งการการใช้วัสดุเครื่องมือได้คือ หลักขั้นอันแรกที่สำคัญที่สุดของเด็กปฐมวัย ดังนั้น การแสดงออกทางศิลปะของเด็กปฐมวัยในระยะแรก ๆ จึงเป็นการขีดเขียนและยังไม่สามารถควบคุมรอยขีดเขียนได้ แต่จะพัฒนาสู่การควบคุมได้ตามลำดับ

การปั้นดินก็จะพัฒนาในรูปแบบเดียวกัน การพัฒนาในทางที่ดีขึ้นที่เห็นได้ชัดคือ การจับโน้มนผสมนี้ หรือการรู้จักยกย้ายถ่ายเท (Manipulation) นักการศึกษาส่วนใหญ่กำหนดพัฒนาการขั้นนี้ว่า "ขั้นแห่งการขีดเขียน"

(Scribbling Stage)

2. ขั้นก่อนสัญลักษณ์ (Pre Symbolic Stage)

เด็กยังคงสนใจและหมกมุ่นอยู่กับความพยายามควบคุมการใช้วัสดุและเครื่องมือ ทุกสิ่งดุคี่ขึ้นเรื่อย ๆ ในไม่ช้าเด็กก็สามารถขีดเขียนตามความคิดของเขาได้ ถึงแม้ว่าผู้ใหญ่จะดูไม่ออกก็ตาม เช่น การวาดรูปวงกลมแทนศีรษะ เส้นเขียนตามนอนแทนขา และเส้นลากตามแนวโค้งแสดงแทนขา เด็กมักจะให้ชื่อในสิ่งที่เขาสร้างสรรค์นั้น ความสำเร็จในขั้นตอนนี้สำคัญมาก เพราะจะตอบสนอง

ความเชื่อมั่นต่อตัวเด็ก ต่อจากนั้นเด็กจะแสวงหาและแสดงความพยายามที่มีความหมายเพื่อแสดงถึงความรู้และรู้สึกของเขาต่อไป

เด็กวัยนี้ยังไม่สามารถค้นหาวิธีการ หรือแบบอย่างเฉพาะในการขีดเขียนแบบผู้ใหญ่ได้ด้วยเหตุนี้เองการแสดงออกทางศิลปะ ในขั้นนี้จึงเรียกว่าเป็นขั้นของการแสดงออกทางศิลปะ ในขั้นนี้จึงเรียกว่าขั้นของการแสดงออกก่อนสัญลักษณ์ หรือเป็นช่วงแรกเริ่มของการแสดงออกแบบสัญลักษณ์

3. ขั้นสัญลักษณ์ (Symbolic Stage)

สัญลักษณ์เป็นสิ่งทดแทนบางสิ่งบางอย่าง อาจเป็นความคิด บุคคลที่อาศัย ต้นไม้ ฯลฯ สัญลักษณ์มีรูปร่างเฉพาะซึ่งแสดงตนเองให้เห็นและถ่ายทอดเฉพาะสิ่ง ดังนั้น รูปร่างของสัญลักษณ์จึงปรากฏแตกต่างกันมากมาย เด็กปกติทั่วไปอายุประมาณ 7 ปี (หรืออ่อนกว่านั้นในบางกรณี) ประสบความสำเร็จในการแสดงออกทางความคิดเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านี้แสดงตัวเองให้เห็นว่าสอดคล้องเกี่ยวพันกับความคิดรวบยอดของคนและสิ่งแวดล้อมได้ ผลงานทางศิลปะของเด็กในขั้นสัญลักษณ์จะแตกต่างกันในส่วนรายละเอียด แต่ไม่แตกต่างกันในชนิดของสัญลักษณ์เพราะสัญลักษณ์เหล่านี้มีส่วนกับพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็ก

4. ขั้นเริ่มต้นเหมือนจริง (Inceptive Realism Stage)

การใช้สัญลักษณ์ยังเป็นสิ่งที่เด็กพึงพอใจอยู่ แต่เด็กจะเริ่มสังเกตสิ่งแวดล้อมและรับรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งทำให้รูปร่างสัญลักษณ์ที่เป็นเหลี่ยม ๆ หรือกลม ๆ จึงดูปราศจากชีวิตชีวาและไม่แสดงความหมายตามความรู้สึกและความต้องการของเด็กได้มากพอ ดังนั้น การแสดงออกทางศิลปะจึงเริ่มมีแนวโน้มที่จะไปสู่การมองเห็นสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงและเป็นธรรมชาติมากขึ้น เด็กจะพยายามถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ตามที่ตามองเห็น ถ่ายทอดความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ความรับรู้เรื่องราวระยะ พื้นที่มีมากขึ้น การใช้เส้นฐานไม่เพียงแต่จะแสดงว่าเป็นเส้นขอบฟ้า แต่เริ่มจะแสดงถึงความเลื่อมล้ำทับซ้อนบังกัน สีที่ใช้ก็ไม่เพียงแต่จะแสดงออกทางอารมณ์ แต่เริ่มใช้สีที่สังเกตเห็นจากสิ่งแวดล้อม

5. ขั้นเหมือนจริงเชิงวิเคราะห์ (Analytical Realism Stage)

หลังความสามารถในการมองเห็น ในการสังเกต ทำให้เด็กสามารถ แยกแยะลักษณะของสิ่งของและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การทำงานศิลปะเริ่มพัฒนาเข้าสู่การเขียนแบบของจริงมากขึ้น การใช้สี รูปร่าง ช่องไฟ พื้นผิวจะพิถีพิถันมากขึ้น จนเป็นข้อสังเกตในการเปลี่ยนแปลงจากขั้นก่อนอย่างเห็นได้ชัด เช่น มีการสร้างบรรยากาศที่มืด มัวสลัว แจ่มใส พับโค้งงอ ขั้นพัฒนาการ ขั้นนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก ซึ่งต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่และความเข้าใจของครูอย่างมาก ผลงานทางศิลปะของเด็กจะ เน้นคุณค่าทางความงามตามแบบศิลปะ ซึ่งสิ่งที่เด็กต้องการควบคู่กันไป คือ คำแนะนำที่จะมุ่งสู่แนวทางการแสดงออกที่ยิ่งใหญ่ต่อไป

6. ขั้นเหมือนจริง (Projective Realism Stage)

ขั้นพัฒนาการขั้นนี้เป็นขั้นวิกฤตของพัฒนาการในชีวิต เพราะสภาวะที่ไม่ปกติทางสรีระและอารมณ์ที่กำลังผันแปรอย่างเข้าสู่วัยรุ่น เป็นผลกระทบให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้วิกฤตไปด้วย อะไรก็ตามแต่ที่อยู่ในช่วยห้วเลี้ยวหัวต่อก็เหมือนกับการชี้ชะตาอนาคต ดังนั้น คำแนะนำของครูจะมีผลต่อการสร้างหรือทำลายความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างมาก

เด็กวัยนี้รู้จักการวิจารณ์วิเคราะห์ตัวเอง มีความระแวงระวังต่อสิ่งแวดล้อมมากอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน เด็กสามารถดูงานออก ดูผลงานศิลปินได้ เข้าใจธรรมชาติมากขึ้น แสดงออกได้ดี ถ่ายทอดความต้องการ ช่วงนี้ครูจะต้องฉลาดในการให้คำแนะนำไปพร้อม ๆ กับให้กำลังใจเด็กให้มีความคิดที่ถูกต้องและมีความเข้มแข็ง สร้างความเป็นตัวของตัวเอง

7. ขั้นค้นพบตัวเอง (Renescence Stage)

ขั้นนี้เด็กได้รวบรวมเอาปัญหาอุปสรรคและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่พบในช่วงวัยรุ่นตอนต้นเพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การค้นพบตัวเอง การสร้างผลงานที่มีพลังแบบใหม่ เด็กที่ได้รับการแนะนำที่ถูกต้องในขั้นตอนที่ผ่านมาจะเป็นเด็กที่มีประสิทธิภาพทางศิลปะค่อนข้างสูง ทำงานศิลปะเก่ง ช่วงนี้ถือเป็นช่วงมงคลของชีวิต เปรียบเสมือนการเกิดใหม่ที่เป็นตัวของตัวเอง ความสามารถในด้านต่าง ๆ เริ่มสมบูรณ์เป็นผู้ใหญ่ เด็กควรจะได้รับการสนับสนุนให้สร้างผลงานออกมาให้สมกับคำว่า "มนุษย์ที่มีคุณภาพ"

พัฒนาการทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

โลเวนเฟล (Lowenfeld อ้างใน ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. 2534)

ได้สรุปขั้นตอนของการพัฒนาทางศิลปะในระดับปฐมวัยไว้ 3 ระยะคือ

1. ระยะประสาทสัมผัส
2. ระยะขีดเขียนหรือเส้นยุ่ง
3. ระยะสัญลักษณ์

1. ระยะประสาทสัมผัส

ศิลปะของเด็กวัยนี้ เริ่มขึ้นเมื่อเด็กมีประสาทสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม การสัมผัส การรู้สึก การเห็น การถ่ายทอด การชิมรส และการฟัง จะเป็น พื้นฐานอันสำคัญยิ่งของการปฏิบัติงานทางศิลปะของเด็ก

2. ระยะขีดเขียนหรือเส้นยุ่ง

การแสดงออกของเด็กวัยนี้ เริ่มจากการขีดเขียนอย่างไม่เป็นระเบียบ ในระยะเริ่มต้น ต่อมาเด็กจะเริ่มมองเห็นความสัมพันธ์ของเส้นที่วาดและควบคุม เส้นที่เขียนให้มีความหมายไปตามจินตนาการของตนเอง

3. ระยะสัญลักษณ์

เด็กวัยนี้จะวาดภาพด้วยการสร้างสัมพันธ์กับสิ่งที่ได้วาดกับความจริง สัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพเขียนขึ้นอยู่กับการรับรู้ของตนเอง ระยะนี้เป็นระยะ หัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างการขีดเขียนที่ไม่มีความหมายไปสู่การขีดเขียนที่มีความหมาย และสร้างให้ปรากฏเป็นรูปร่างได้ เด็กจะพยายามจะสนองความต้องการในการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพที่ตนเขียนกับความเป็นจริงของโลกภายนอกมากขึ้น

Kellogg ผู้ซึ่งได้เก็บข้อมูลภาพศิลปะของเด็กทั่วโลก จำนวนมากมายมหาศาล ได้พบว่าเด็กจากทั่วทุกมุมโลกที่มีอายุใกล้เคียงกันมักจะเขียนภาพ เหมือน ๆ กันและใช้วิธีเขียนคล้ายคลึงกัน Kellogg สรุปว่าร่องรอยการขีด เขียนอาจจะมีประมาณ 20 แบบ

ร่องรอยที่ 1	.,	จุด (Dot)
ร่องรอยที่ 2		เส้นตั้งเดี่ยว (Single vertical line)
ร่องรอยที่ 3	—	เส้นนอนเดี่ยว (Single gorizontal line)

- ร่องรอยที่ 4 เส้นเอียงเดี่ยว (Single diagonal line)
- ร่องรอยที่ 5 เส้นโค้งเดี่ยว (Single curved line)
- ร่องรอยที่ 6 เส้นตั้งหลายเส้น (Multiple vertical line)
- ร่องรอยที่ 7 เส้นนอนหลายเส้น (Multipli horizontal line)
- ร่องรอยที่ 8 เส้นเอียงหลายเส้น (Multupli dargorel line)
- ร่องรอยที่ 9 เส้นโค้งหลายเส้น (Multiple curved line)
- ร่องรอยที่ 10 เส้นเคลื่อนสายเดี่ยว (Roving open line)
- ร่องรอยที่ 11 เส้นเคลื่อนสายทับซ้อนกัน (Roving enclosing line)
- ร่องรอยที่ 12 เส้นหักหรือเส้นเคลื่อน (Zigzag or waving line)
- ร่องรอยที่ 13 เส้นห่วงเดี่ยว (Higzag or waveng line)
- ร่องรอยที่ 14 เส้นห่วงหลายเส้น (Multiple loop line)
- ร่องรอยที่ 15 เส้นขมวดกันหอบ (Spiral line)
- ร่องรอยที่ 16 วงกลมทับซ้อนกันหลายวง (Nultipie-line overlaic circle)
- ร่องรอยที่ 17 เส้นรอบวงทับซ้อนกัน (Multiple-line circumference circle)
- ร่องรอยที่ 18 เส้นวงกลมต่อเนื่องกันหลายวง (Circuar line Spriad out)
- ร่องรอยที่ 19 เส้นวงกลมเดี่ยวปลายเส้นจรดซ้อนกัน (Single Crossed circle)
- ร่องรอยที่ 20 วงกลมเส้นปลายจรดที่เค็มแต่ยังไม่ปิดเป็นวง (Imperfect circle)

ภาพประกอบ 2 แสดงร่องรอยขีดเขียนขั้นพื้นฐาน

ที่มา : รัชณรงค์ เจริญพานิชกุล. 2533

กิจกรรมการวาดรูปเพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก

กิจกรรมการวาดรูปเพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กทำได้
หลายวิธี ซึ่ง อารี รังสินธ์ (2527) เสนอแนะกิจกรรมและวิธีการไว้
ดังนี้

1. การวาดรูปตามใจชอบ หมายถึง การให้โอกาสเด็กได้มีอิสระ
ในการวาดสิ่งที่เด็กพอใจและสามารถวาดได้ ซึ่งส่วนมากเด็กมักจะวาดรูปคน
บ้าน สัตว์ ตึกตา หรือภาพที่เด็กประทับใจ เป็นต้น

2. การวาดรูปจากประสบการณ์ หมายถึง การให้เด็กเลือกวาด
รูปจากประสบการณ์ที่เด็กได้ประสบจากการไปเที่ยวตามที่ต่าง ๆ เช่น ทะเล
สวนสัตว์ ของขวัญวันเกิด สัตว์เลี้ยง ของเล่น เป็นต้น

3. การวาดรูปจากการฟังนิทาน หมายถึง การให้เด็กวาดรูป
จากนิทานที่ครูเล่าให้ฟังหรือจากเทปนิทาน ซึ่งเด็กจะแสดงความรู้สึกนึกคิด
ทางสติปัญญาและความรู้สึกทางด้านจิตใจถ่ายทอดออกมาเป็นภาพได้

4. การวาดรูปจากเสียงเพลง หมายถึง การให้เด็กได้ฟังเพลง
และวาดรูปตามความนึกคิดของเด็กเป็นภาพที่เด็กประทับใจจากการฟังเพลง

5. การวาดภาพจากการแสดงบทบาทสมมุติ หมายถึง การให้เด็ก
วาดรูปจากการที่เด็กได้แสดงบทบาทสมมุติและถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ

6. การวาดรูปจากสิ่งเร้าที่กำหนด หมายถึง การที่เด็กต่อเติม
เสริมให้เป็นรูปภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดมาให้ ซึ่งสิ่งเร้าอาจแบ่งเป็น

6.1 ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่ไม่สมบูรณ์ เช่น เป็นเส้นใน
ลักษณะต่าง ๆ เช่น เส้นโค้ง เส้นตรง เส้นคู่ขนาน และอื่น ๆ

6.2 ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่สมบูรณ์ เช่น วงกลม สีเหลี่ยม
สามเหลี่ยม เป็นต้น

วิธีการจัดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น มีขั้นตอนดังนี้

1. ให้เด็กวาดรูป
2. กระตุ้นให้เด็กตั้งชื่อภาพให้แปลกและน่าสนใจ
3. ชักชวนให้เด็กสนทนา หรืออธิบายจากผลงานที่เด็กสร้างขึ้น
4. เสนอผลงานของเด็ก ด้วยการนำไปติดไว้ที่บอร์ด

การเล่านิทาน

ความหมาย

นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องต่อกันมาเป็นทอด ๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน นิทานเหล่านี้อาจจะเป็นเรื่องที่อิงความจริงหรือมีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนานหรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้เล่าเองก็ได้
(วลัย วลิตธารง. 2513)

นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสู่กันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นมาเพื่อความสนุกสนานและเนื้อเรื่องในนิทานอาจเป็นเรื่องที่เหลือเชื่อ และเป็นเรื่องที่แสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะนิทานเป็นเรื่องที่มุ่งให้ความเพลิดเพลินเป็นส่วนใหญ่
(รัชนิ ศรีไพรวรรณ. 2516)

นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาที่มีได้เจาะจงแสดงประวัติความเป็นมาของเรื่อง จุดใหญ่ที่เล่าเพื่อความสนุกสนานและความพอใจทั้งของผู้เล่าและผู้ฟัง มุ่งที่จะสนองความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ฟัง ในบางครั้งก็สอดแทรกคติสอนใจเอาไว้ด้วย (ณัฐมา อาษารัฐ. 2521)

นิทาน หมายถึง นิทานที่เล่าต่อ ๆ กันมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ไม่ทราบชัดว่าเริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อไร การเล่านิทานก็เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและให้ความรู้เพื่อเป็นคนดีอยู่ในสังคม (ฉวีวรรณ กินาวงศ์. 2526)

จากความหมายของนิทานดังกล่าวข้างต้น สรุปว่า นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าต่อเนื่องกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อที่จะให้ผู้ฟังสนุกสนานและได้รับความรู้จากนิทานเรื่องนั้น ๆ

การเลือกนิทานให้เหมาะสมกับเด็ก

เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจแตกต่างกัน ครูควรเลือกเรื่องที่สนองความต้องการของเด็กแต่ละวัยอย่างเหมาะสม

ลักษณะของนิทานที่มีความเหมาะสมที่ควรนำมาเล่าให้เด็กปฐมวัยฟังดังนี้

1. เป็นเรื่องง่าย ๆ แต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง
2. มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว

3. ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย เด็กอาจสมมติตัวแทนได้
4. มีบทสนทนามาก ๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดี
5. ใช้ภาษาง่าย ๆ ประโยคสั้น การกล่าวซ้ำ หรือคำสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว
6. สร้างความรู้สึก ความพอใจให้กับผู้ฟัง
7. เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก เช่น ครอบครัว สัตว์เลี้ยง หรือเรื่อง que เด็กจะจินตนาการตามได้
8. ความยาวไม่เกิน 15 นาที (พรจันทร์ จันทวิล. 2529)

ในการเล่านิทานสำหรับเด็ก ควรพิจารณาถึงความต้องการและความสนใจของเด็กในระดับวัยต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างกัน จาตุรงค์ อาจารย์ (2522) ได้กล่าวถึงระดับอายุ และเรื่องที่เด็กสนใจในแต่ละวัยดังนี้

เด็กอายุ 4-6 ปี เริ่มมีความคิดคำนึงในทางจินตนาการมากขึ้น สนใจเรื่องเกี่ยวกับชีวิตสภาพสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติของคน สัตว์ ต้นไม้ ต้องการความเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ เรื่องที่มีความตื่นเต้นเล็กน้อยจะช่วยให้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์อันใหม่ได้ดี

เด็กอายุ 7-8 ปี สนใจเรื่องของเด็กวัยเดียวกันและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวมากขึ้นและต้องการความยุติธรรมความมีระเบียบ

เด็กอายุ 9-10 ปี ขึ้นไป ความสนใจระหว่างเด็กหญิง ชาย แตกต่างกันมาก แต่ชอบเรื่องเดียวกันกับชีวิตจริง เรื่องชีวประวัติ เรื่องผจญภัย ความตื่นเต้น ประวัติศาสตร์ ดังนี้ เป็นต้น

วิธีการเล่านิทาน

การเตรียมตัวก่อนการเล่านิทานเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะผู้ที่เริ่มหัดเล่านิทานใหม่ ๆ พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2530) เสนอแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. อ่านเรื่องนั้นโดยตลอดอย่างช้า ๆ แล้วลองคิดสร้างภาพในจินตนาการเกี่ยวกับละครและเหตุการณ์ในเรื่องเป็นลำดับ ปิดหนังสือ ลองคิดทบทวนภาพที่คิดสร้างไว้

2. อ่านเรื่องอีกครั้ง แล้วพิจารณาว่าจะเล่าให้เหมือนต้นฉบับเดิม ทุกอย่างหรือจะเรียบเรียงคำพูดใหม่ โดยไม่ให้เสียเค้าโครงเรื่องเดิม และรักษาส่วนดีไว้ด้วย และจะคัดข้อความปลุกย่อยต่อไฉนบ้าง

3. เขียนสังเขปเรื่องเป็นข้อ ๆ เพื่อให้เรื่องดำเนินไปตามลำดับ ไม่สับสนและเพื่อกันลืม ควรบันทึกข้อความหรือสำนวนดี ๆ พยายามใช้คำพูดของตัวเอง

4. วางแผนที่จะหาวิธีการเริ่มต้นเล่านิทานที่น่าสนใจ หลีกเลียงการบรรยายที่ไม่จำเป็น

5. หาความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพิ่มเติม เช่น ความรู้เกี่ยวกับตัวละคร ขนบธรรมเนียมประเพณี และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ

6. เลือกวิธีการเล่านิทานที่เห็นว่าเหมาะสม การเล่านิทานอาจทำได้หลายแบบ ตั้งแต่วิธีการอย่างง่าย ๆ คือ เล่าด้วยปากเปล่า โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์เลย หรืออาจมีอุปกรณ์ประกอบก็ได้

7. ครูควรเตรียมวิธีการบางอย่างที่จะนำมาใช้เพื่อให้เด็กเงียบเสียงและพร้อมที่จะฟังนิทาน เช่น การเล่นกับนิ้ว หรือเพลงสั้น ๆ ที่เด็กสนใจ ฯลฯ วิธีการเหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้คลายความกระวนกระวาย หรือความอยุ่ไม่สุขลงได้ เมื่อครูใช้วิธีการให้เด็กสงบนิ่งพร้อมที่จะฟังแล้วครูเริ่มเล่านิทาน

8. ทดลองเล่า ผู้เริ่มเล่านิทานใหม่ ๆ ควรทดลองเล่าเรื่องนั้นให้ขึ้นใจ โดยหัดเล่าดัง ๆ เพื่อทดสอบน้ำเสียงหรือฝึกเล่นหน้ากระจก เพื่อสังเกตท่าทางของตนเอง

ในการจัดกิจกรรมประกอบการเล่านิทานอาจทำได้หลายวิธี และในช่วงเวลาต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น ก่อนการเล่านิทาน ระหว่างการเล่านิทาน หรือเมื่อจบการเล่านิทานแต่ละเรื่อง เป็นการช่วยเปลี่ยนบรรยากาศให้เด็ก ได้มีการแสดงออกหรือเคลื่อนไหวเปลี่ยนอิริยาบถ แทนที่จะนั่งฟังโดยตลอดซึ่งเป็นสิ่งที่ธรรมชาติของเด็ก ไม่เอื้ออำนวยให้กระทำเช่นนั้นได้

ผู้วิจัยได้รวบรวมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการเล่านิทานไว้ดังนี้ (ลัดดา เหมทานนท์. 2528)

1. กิจกรรมด้านศิลปะ

ต่อภาพตัวละครหรือต่อชิ้นส่วนของภาพตัวละครหรือฉากในท้องเรื่องตามจินตนาการที่ได้ฟัง

ให้วาดภาพหรือปั้นตัวละครหรือฉากในเรื่อง

ทำสิ่งประดิษฐ์ที่มีเล่าถึงในนิทาน เช่น พับกระดาษ ทำหุ่นจากเศษวัสดุต่าง ๆ ฯลฯ

2. กิจกรรมด้านภาษา

ทายปัญหา "อะไรเอ๋ย" หรือ "ปัญหาเขาวน" โดยครูเป็นผู้ทายให้เด็ก ๆ ตอบ หรือให้เด็ก ๆ ผลัดกันมาเป็นผู้ทายและผู้ตอบ

ตั้งชื่อนิทาน ตั้งชื่อตัวละครในนิทาน

ฟังเรื่องค้าง แล้วให้ต่อเรื่องให้จบตามความคิดของเด็ก

ร้องเพลงเกี่ยวกับตัวละคร

ให้เด็กดูภาพตอนหนึ่งของนิทาน แล้วครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดในแนวไกล คิดหลาย ๆ ด้าน ตั้งข้อสมมติฐานต่าง ๆ ขึ้นเอง ซึ่งไม่เห็นจากในภาพ เช่น เด็ก ๆ ลองเดาชื่อว่า เด็กหญิงในภาพนี้จะเป็นอย่างไรต่อไป

ให้เด็กแต่งนิทานขึ้นใหม่โดยใช้ตัวละครชุดเดียวกันหรือใช้แกนของเรื่องเดียวกัน

ฝึกระดมความคิดให้ช่วยกันอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นว่าจะมีปัญหาคือข้อเสนอนะอะไรบ้าง

ให้เด็กช่วยกันแก้ปัญหาตัวละคร

ให้เด็กเล่านิทานต่อเนื่องกันคนละตอน

ประกวดเล่าเรื่องที่ฟังไปแล้ว

ฯลฯ

3. กิจกรรมด้านนาฏกรรม

ให้เด็กแสดงท่าทางของตัวละครในเรื่อง

ให้เด็กแสดงบทบาทสมมติตามเรื่องราวของนิทานที่ได้ชมและฟังมาแล้ว

ให้เด็กแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ

ให้เด็กแสดงละครประกอบการเล่านิทาน

ให้เด็กแสดงละครใบ้ฉากสั้น ๆ

ฯลฯ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฮัท (ประมวล คึกคินสัน. 2524. อ้างอิงมาจาก Hutt. n.d.) ศึกษาเด็กอายุ 3-5 ปี ที่มีโอกาสเล่นของเล่นที่ต้องใช้สื่อประติมากรรมและสำรวจจากนั้นอีก 4 ปีต่อมาได้ติดตามผลและพบว่า เด็กที่เคยเล่นของเล่นที่ต้องใช้ความคิด มีคะแนนบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่ไม่เคยเล่นของเล่น

เชคเคิล (Shakles. 1985) ศึกษาผลของการสอนเทคนิคการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งรอบเช้าและรอบบ่าย หลังจากทำการสอนในกลุ่มทดลอง จำนวน 18 บทเรียน บทเรียนละ 30 นาที ในขณะที่กลุ่มควบคุมบทเรียนตามหลักสูตรปกติ พบว่า กลุ่มทดลองรอบบ่ายมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น

วิลเลียมส์ (Williams. 1971) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มกับคะแนนวิชาการหมวดคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ ภาษา ดนตรี และศิลปะ ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับคะแนนรวม หมวดศิลปะ ภาษา วิชา ดนตรี มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

คูเซียมสกี (Kuziemski. 1977) ศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับการเล่นที่ใช้จินตนาการ โดยศึกษากับเด็กระดับ 2 จำนวน 50 คน เป็นหญิง 25 คน เป็นเด็กชาย 25 คน พบว่า การเล่นที่ใช้จินตนาการมีความสัมพันธ์กับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ไคลล์แลนด์ (Kiakland. 1978) ศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กอายุ 4 ปี โดยเด็กจะได้รับการทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยแบบทดสอบของทอร์แรนซ์เพื่อจัดระดับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และได้รับการบันทึกเสียงพูดประกอบการจดบันทึก เพื่อจัดระดับความสามารถในการใช้ภาษาของเด็ก แล้วนำไปหาความสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสามารถทางการใช้ภาษามีความสัมพันธ์กับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

เชียส ซอว์ และ เซอร์วูด (Chiatt, Shaw and Sherwupd. 1980) ทำการทดลองฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยแก่เด็กอายุ 5-6 ปี จำนวน 48 คน กลุ่มทดลองจะได้รับการสอนด้วยวิธีที่ใช้คำถามแบบอเนกนัย ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบวิธีที่ใช้คำถามเอกนัยหรือแบบอื่น ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีความสามารถทางการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

เบล (Bell. 1984) ศึกษาการเล่าเรื่องของเด็กชายอายุ 6-7 ปี โดยจับคู่ระหว่างสติปัญญากับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผลการศึกษา พบว่าการเรียบเรียงเรื่องราวที่เล่าและการจินตนาการเรื่องราวมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สาตินี บุโรคม (2523) วิจัยเพื่อสร้างแบบฝึกวาดภาพที่มีประสิทธิภาพส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย หลังจากการสร้างแบบฝึกวาดภาพ ทดลองใช้แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพพบว่าแบบฝึกวาดภาพที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพต่อการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย เด็กที่ได้รับการฝึกวาดภาพมีพัฒนาการด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดละออสูงขึ้น โดยเฉพาะประสิทธิภาพในด้านความคิดละเอียดละออมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนด้านความคิดคล่องแคล่วและความคิดริเริ่มมีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งหมายความว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นนี้อาจใช้ฝึกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ในบางส่วน คือ ในส่วนความคิดละเอียดละออ แต่ในส่วนความคิดคล่องแคล่วและความคิดริเริ่มนั้นการฝึกอาจจะไม่ส่งผลเด่นชัดเท่า

ชื่นจิต การบุญ (2525) ทดลองเพื่อศึกษาผลของการสอนโดยวิธีการใช้คำถาม 2 แบบ ที่มีต่อความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กปฐมวัย กลุ่มทดลอง จะได้รับการสอนโดยวิธีใช้คำถามเอกนัย ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้รับการสอนโดยวิธีใช้คำถามเอกนัย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านความคิดคล่องแคล่วและความคิดละเอียดละออแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างของความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดริเริ่มและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กทั้งสองกลุ่ม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สรุปได้ว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาขึ้นได้ โดยมีหลักคือ การเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดและจินตนาการในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ ปราศจากการประเมินผล ครูสามารถที่จะพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของเด็กได้โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเล่านิทาน ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดหรือส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมสร้างสรรค์วิธีอื่น ๆ เช่น การวาดรูป ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิธีให้เด็กวาดรูปจากความคิดและจินตนาการที่ได้จากการฟังนิทานและคำถามเอกนัย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ ที่เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน มีพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อายุระหว่าง 8-15 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 50-70 ไม่มีความพิการซ้ำซ้อนจากโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539

กลุ่มตัวอย่าง

เลือกมาจากกลุ่มประชากรนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ๆ โดยการรับฉลาก จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน
2. แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพของเจเลน

(The Test For Creative Thinking - Drawing Production)

(TCT-DP)

1. แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1.1 เขียนแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1 แนวการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน เป็นการกำหนดแนวความคิด จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม อุปกรณ์ และการประเมินผลในการจัดกิจกรรมวาดภาพ

1.1.2 เขียนแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ 20 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นขยายความคิด และขั้นกิจกรรม

1. ขั้นนำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนใจและนำความคิดจินตนาการของนักเรียน โดยมีขั้นตอนการสร้างนิทานดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนิทาน

1.2 สร้างนิทานให้มีลักษณะดังนี้

1.2.1 เป็นนิทานที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับ
หน่วยการสอนซึ่งใช้สอนในระบะทดลอง

1.2.2 เป็นนิทานที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับ
วัยและความสนใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับที่เรียนได้

1.2.3 เป็นนิทานที่ใช้ภาษาได้ถูกต้องและ
เหมาะสมกับวัยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับที่เรียนได้

2. ขันขบยความคิด มีจุดมุ่งหมายเพื่อบยายความคิด
ของนักเรียนหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้ว ในขั้นนี้ผู้วิจัยใช้วิธีตั้งคำถามอเนกนัย
ให้นักเรียนได้ใช้ความคิดจินตนาการ

3. ขันกิจกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้ถ่าย
ทอดความคิดจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพ การเลือกภาพ และการต่อเติมภาพ

1.2 นำแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน
ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 3 คน
คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประฤติ พูลพัฒน์ อาจารย์ศรีสมร กลีวัตร
และอาจารย์ศรีวรรณา เขียวลี ผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
จำนวน 3 คน คือ ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ อาจารย์คารณิ ศักดิ์ศิริผล
และอาจารย์บงกชพันธ์ ทองงาม ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
ความเหมาะสมและความสอดคล้องกันของนิทาน คำชี้แจงและกิจกรรมวาดภาพ

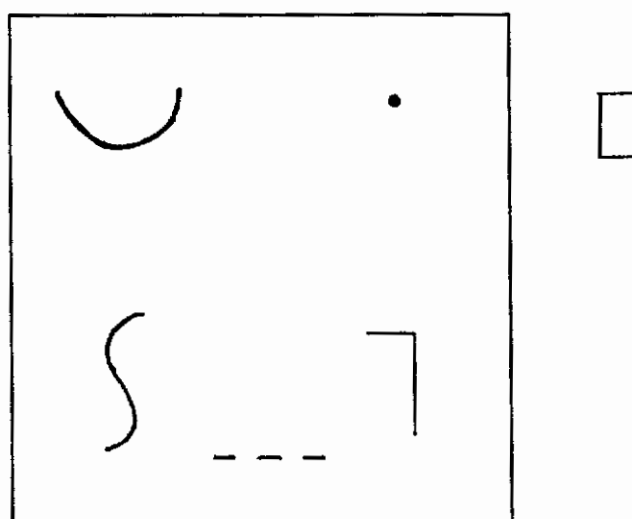
1.3 นำแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญมา
ปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่ปรับปรุงแก้ไข
แล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเวลาและอุปกรณ์และการใช้ภาษา

1.5 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานให้
เหมาะสมกับการนำไปใช้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับที่
เรียนได้

1. แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

แบบทดสอบ (The Test For Creative Thinking - Drawing Production) (TCT-DP) ของเจเลน เป็นแบบทดสอบที่วัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีลักษณะเป็นกรอบสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดประมาณ 5x5 นิ้ว ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้จะมีภาพเส้นและจุดอยู่ 5 แห่ง และอยู่ภายในกรอบอีก 1 แห่ง รวมเป็น 6 แห่ง ด้วยกันดังนี้

ภาพประกอบ 3 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP)

เกณฑ์การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของแบบทดสอบนี้มีด้วยกัน

ทั้งหมด 11 เกณฑ์ แต่ละเกณฑ์มีวิธีการให้คะแนนดังนี้

1. ความสมบูรณ์ (Completion : Cm)

การต่อเติมส่วนของภาพที่กำหนดให้ (ทั้งหมด 6 ส่วน คือ ครึ่งวงกลม จุด มุม จาก เส้นโค้ง เส้นประ และสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่ไม่สมบูรณ์นอกกรอบ จะได้ ส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดของเกณฑ์นี้ คือ 6 คะแนน

2. การเพิ่มเติม (Additions : Ad)

การขยายหรือเพิ่มเติมส่วนของภาพที่กำหนดให้มีความหมายขึ้นจะให้ ส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดของเกณฑ์นี้จะ ได้ 6 คะแนน

3. เนื้อหาใหม่ (New Element : Ne)

ภาพหรือสัญลักษณ์ที่ต่อเติมลงไปโดยเป็นอิสระจากส่วนของภาพที่กำหนดให้จะได้คะแนนเพิ่มภาพละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดจะได้ไม่เกิน 6 คะแนน

4. การต่อโยงด้วยเส้น (Connections Made With a Line:C1)

ภาพหรือส่วนของภาพแต่ละภาพถ้ามีการลากเส้นเชื่อมโยงระหว่างภาพเข้าด้วยกันจะให้คะแนนในการโยงส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดให้ 6 คะแนน

5. การเชื่อมโยงให้เกิดภาพเป็นเรื่องราว (Connections Made to Produce a Theme : Cth)

ภาพหรือส่วนของภาพใดที่ทำให้ดูเป็นเรื่องเป็นราวหรือเกิดเป็นภาพรวมจะได้ส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดให้ 6 คะแนน

6. การข้ามเส้นกันเขตโดยให้ส่วนของภาพต่อเนื่องกัน (Boundary-Breaking that is Fragment - Dependent : Bfd)

ภาพที่มีการต่อเติมรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสปลายเปิดที่อยู่นอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่จะได้ 6 คะแนน

7. การข้ามเส้นกันเขตโดยส่วนของภาพเป็นอิสระแก่กัน (Boundary-Breaking that is Fragment - Independent : Bf1)

ภาพที่มีการต่อเติมเชื่อมโยงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสปลายเปิดที่อยู่นอกกรอบกับภาพภายในกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่ หรือมีการต่อเติมภาพอื่นนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่จะได้ 6 คะแนน

8. การจัดภาพในลักษณะภาพสามมิติ (Perpective : Pe)

ส่วนของภาพที่มีการต่อเติมในลักษณะสามมิติ คือ มีส่วนลึก หรือมีระยะใกล้ไกล จะได้คะแนนส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดจะได้ 6 คะแนน

9. อารมณ์ขัน (Humour : Hu)

ภาพที่แสดงอารมณ์ขัน มีการล้อเลียนด้วยภาพ หรือภาษาที่เพิ่มเข้าไป หรือตั้งชื่อภาพที่แสดงถึงอารมณ์ขัน จะได้คะแนนสูงสุดไม่เกิน 6 คะแนน

10. ความคิดแปลกใหม่ (Unconventionality : Uc)

ภาพที่แสดงถึงความคิดแปลกใหม่จากปกติธรรมดาทั่วไป โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้

- a. การเขียนภาพ จะได้คะแนนสูงสุดไม่เกิน 3 คะแนน
- b. ภาพที่เป็นนามธรรม ให้คะแนนสูงสุดไม่เกิน 3 คะแนน
- c. ภาพที่เป็นสัญลักษณ์ หรือการใช้คำพูดให้คะแนนสูงสุดไม่เกิน

3 คะแนน

- d. การต่อเติมภาพที่ไม่เป็นภาพที่ทำกันทั่วไป จะได้คะแนนสูงสุดไม่เกิน 3 คะแนน

แต่ถ้ามีการต่อเติมภาพในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- 1. รูปครึ่งวงกลมต่อเติมเป็นดวงอาทิตย์ หรือหน้าคน
- 2. รูปมุมฉากต่อเติมเป็นบ้านหรือกล่อง
- 3. รูปเส้นโค้งต่อเป็นงู ต้นไม้ หรือดอกไม้
- 4. รูปเส้นประต่อเป็นถนน ตรอก หรือทางด่วน เป็นต้น

ภาพที่มีการต่อเติมในลักษณะดังกล่าวนี้ จะหักคะแนนจากเกณฑ์นี้ภาพละ

1 คะแนน แต่หักได้ไม่เกิน 3 คะแนน ดังนั้นคะแนนสูงสุดของเกณฑ์ข้อนี้ คือ

$$(a + b + c + d) = 12 \text{ คะแนน}$$

11. เวลา (Speed : Sp)

การใช้เวลาในการต่อเติมภาพให้คะแนนดังนี้

- 11.1 ใช้เวลาค่ำกว่า 2 นาที ให้ 6 คะแนน
- 11.2 ใช้เวลา 2-4 นาที ให้ 5 คะแนน
- 11.3 ใช้เวลา 4-6 นาที ให้ 4 คะแนน
- 11.4 ใช้เวลา 6-8 นาที ให้ 3 คะแนน
- 11.5 ใช้เวลา 8-10 นาที ให้ 2 คะแนน
- 11.6 ใช้เวลา 10-12 นาที ให้ 1 คะแนน
- 11.7 ใช้เวลามากกว่า 12 นาที ให้ 0 คะแนน

การให้คะแนนทั้งหมดจะให้ตามเกณฑ์ทั้ง 11 เกณฑ์ ดังกล่าว คะแนน

รวมสูงสุดคือ 72 คะแนน ซึ่งจะถือคะแนนรวมจากทุกเกณฑ์นี้ เป็นคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละคนโดยไม่แยกคะแนนเกณฑ์ย่อย ๆ

แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยจะดำเนินการทดลองตามแบบแผน การทดลองแบบ Extended Randomized One Group Prettest - Posttest Design ตามตารางดังนี้

ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER ₁	T ₁	X ₁	T ₂
ER ₂	T ₂	X ₂	T ₂

X แทน การจัดกิจกรรม (Treatment)

T₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยการใช้
แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพ
(TCT-DP)

T₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยการใช้
แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพ
(TCT-DP)

R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)

E₁ , E₂ แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)

2. การกำหนดการทดลอง

ตาราง 4 การกำหนดการทดลอง

ลำดับที่	ครั้งที่ของ การทดลอง	เวลา 10.00 - 10.30	นิทานเรื่อง
1	1	กลุ่มทดลองที่ 1	รองเท้าของจุมกแดง
	2	กลุ่มทดลองที่ 2	หนูน้อยน่ารัก
2	1	กลุ่มทดลองที่ 1	ผลไม้ของใคร
	2	กลุ่มทดลองที่ 2	ส้มเล็ก
3	1	กลุ่มทดลองที่ 1	เด็กชายเปื้อตกลุม
	2	กลุ่มทดลองที่ 2	ดวงดาวสีรุ้ง
4	1	กลุ่มทดลองที่ 1	คุณปู่กทายปัญหา
	2	กลุ่มทดลองที่ 2	คนมีบุญ
5	1	กลุ่มทดลองที่ 1	ลุงชมกับหลานชาย
	2	กลุ่มทดลองที่ 2	พญานาค
6	1	กลุ่มทดลองที่ 1	รู้จักน้ำกับปุ๋ยเมฆขาว
	2	กลุ่มทดลองที่ 2	เจ้าหญิงผจญพายุฝน
7	1	กลุ่มทดลองที่ 1	หุ่นไล่กา
	2	กลุ่มทดลองที่ 2	ตุ๊กตาตัวใหม่
8	1	กลุ่มทดลองที่ 1	ความลับของจ๊อบแจง
	2	กลุ่มทดลองที่ 2	ของขวัญของแม่
9	1	กลุ่มทดลองที่ 1	จ๊ะเอ๋เก็บแล้ว
	2	กลุ่มทดลองที่ 2	ดินแดนแห่งความสุข

ตาราง 4 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	ครั้งที่ของ การทดลอง	เวลา 10.00 - 10.30	นิทานเรื่อง
10	1	กลุ่มทดลองที่ 1	เพื่อนของผิงอ้วน
	2	กลุ่มทดลองที่ 2	ผีเสื้อแสนสวย

การดำเนินการทดลอง

1. นำแบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพ (TCT-DP) ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง
2. ดำเนินทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 20 ครั้ง
3. นำแบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพ (TCT-DP) ไปทดสอบ หลังสิ้นสุดการทดลองโดยดำเนินการทดสอบเช่นเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลอง
4. นำแบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพ (TCT-DP) ตรวจสอบให้คะแนน
5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบพัฒนาการของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ t-test (Dependent Sample)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

N แทน จำนวนประชากร

X แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

T แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อายุ 8-15 ปี โดยใช้แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพของเจเลน (The Test For Creative Thinking - Drawing Production) (TCT-DP)

กลุ่มทดลอง	N	X	S.D	t
ก่อนทดลอง	12	15.33	6.58	
หลังทดลอง	12	24.92	8.47	3.528**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 df 11 t.05 = 1.796

ข้อมูลจากตารางแสดงว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับ
เรียนได้ อายุ 8-15 ปี กลุ่มทดลองหลังใช้แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
แบบวาดภาพของเจเลน (The Test For Creative Thinking-Drawing
Production) (TCT-DP) ประเมินแล้ว มีพัฒนาการของความคิดริเริ่มสร้าง
สรรค์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ ที่เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ สามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการวาดภาพประกอบการเล่านิทานได้หรือไม่

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ ที่เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน มีพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ ชาย-หญิง อายุระหว่าง 8-15 ปี มีระดับเชาว์ปัญญา ระหว่าง 50-70 ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่เลือกมาจากกลุ่มประชากร โดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 12 คน จากโรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน
2. แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพของเจเลน (The Test For Creative Thinking - Drawing Production) (TCT-DP)

การดำเนินการวิจัย

1. ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยทำการประเมินความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แบบวาดภาพของเจเลน (The Test For Creative Thinking-Drawing Production) (TCT-DP) กับกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกไว้เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 14 พฤศจิกายน 2539 เพื่อประเมินความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ก่อนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

2. ขั้นดำเนินการทดลอง การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ Randomized One Group Pretest - Posttest Design นำแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน มาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลอง เป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 30 นาที รวม 20 ครั้ง ในทุกวันพฤหัสบดี-ศุกร์ เวลา 10.00 - 10.30 น. ตั้งแต่วันที่ 21 พฤศจิกายน 2539 - 24 มกราคม 2540

3. ขั้นการทดลอง

3.1 ทำการประเมินความคิดริเริ่ม (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แบบวาดภาพของเจเลน (The Test For Creative Thinking - Drawing Production) (TCT-DP) ระหว่างวันที่ 30 มกราคม 2540

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แบบวาดภาพของเจเลน (The Test For Creative Thinking - Drawing Production) (TCT-DP) มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการ ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน
2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบคะแนนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน โดยใช้ t-test แบบ Wilcoxon Matchpair Signrank Test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับที่เรียนได้ อายุ 8-15 ปี หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

จากการศึกษาพัฒนาการของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อายุ 8-15 ปี ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อายุระหว่าง 8-15 ปี มีระดับเชาว์ปัญญา 50-70 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน แสดงว่ากิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ สดใส ชะนะกุล (2538) ว่า กิจกรรมวาดภาพเป็นกิจกรรมศิลปะรูปแบบหนึ่งสำหรับเด็ก และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการและการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ พิระพงษ์ กุลพิศาล (2536) อธิบายอย่างสอดคล้องว่า กิจกรรมศิลปะช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการได้อย่างดียิ่ง การที่เด็กได้วาดภาพหนึ่งภาพก็เป็นเรื่องพิสูจน์แล้วว่า เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ต่อสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวในระดับหนึ่ง

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้จะเห็นว่า คำถามที่ถามในช่วงก่อนการเล่านิทาน ระหว่างการเล่านิทาน และหลังการเล่านิทาน เป็นคำถามที่ถามให้เด็กคิดตามอย่างอิสระเสรีและเกิดจินตนาการ ไปตามการฟังนิทาน ซึ่งสอดคล้องกับ ลิโว และริทซ์ (1986) ว่า

การเล่านิทานมีความสัมพันธ์กับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คือ ผู้เล่าและผู้ฟังต่างมีประสบการณ์ร่วมกันในการเล่านิทานและแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ทั้งนี้เขาอธิบายว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากการฟังนิทานเกิดจากความสามารถซึ่งไม่ใช่เพียงการได้ยินแต่หมายถึง การฟังอย่างสนใจไม่ใช่การเลียนแบบ แต่หมายถึง การได้คิดในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และไม่ใช่เพียงสังเกต แต่หมายถึง การได้มีประสบการณ์และการรับรู้สิ่งใหม่ ๆ ในทันทีทันใด

สรุป การจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ส่งผลต่อความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนั้น ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมทางด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียน กล่าวคือ สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความเป็นอิสระในความคิดให้แก่ นักเรียน และจัดเตรียมอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อายุ 8-15 ปี ระดับเชาว์ปัญญา 50-70 ที่เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน มีความรู้สึกพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม สังเกตได้จากนักเรียนจะหัวเราะ บ๊มบ๊มแจ่มใส สนุกสนาน พูดโต้ตอบระหว่างการฟังนิทาน และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในขณะปฏิบัติกิจกรรม

2. การเข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อายุ 8-15 ปี ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม ภาษา และการใช้มือดีขึ้น โดยการสังเกตจากที่นักเรียนทุกคนในครั้งแรกที่ร่วมกิจกรรมจะไม่ชอบพูดและแยกตัว แต่หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งที่ 3 ครั้งที่ 4 นักเรียนพูดโต้ตอบ และเข้ากลุ่มร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดกลุ่มนักเรียนควรจะมีการจัดกลุ่มของนักเรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน เพื่อความเหมาะสมในการใช้ภาษาและเนื้อเรื่องของนิทานให้เหมาะสม
2. การจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ควรจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมไม่ให้มีสิ่งรบกวนสมาธิของนักเรียน
3. การจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน สามารถที่จะพัฒนาทักษะในด้านอื่นได้ เช่น ทักษะทางภาษา ทักษะทางสังคม และทักษะทางการใช้มือ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสังคม อารมณ์ และภาษา ต่อนักเรียน
2. ควรมีการศึกษากิจกรรมที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยา สุตะบุตร. "การแบ่งประเภทของภาวะปัญญาอ่อนตาม ICD 10,"
วารสารราชานุกูล. 7 : 24-28 ; กันยายน-ธันวาคม 2535.
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครู
สวนกุหลาบ, 2535.
- ฉวีวรรณ กีนาวงศ์. การศึกษาเด็ก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เศศ,
2526.
- ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. พัฒนาการเด็กด้วยศิลปะ. นิตยสารรักลูก,
โครงการหนังสือเล่ม อันดับที่ 40 กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์,
2533.
- ชื่นจิต การบุญ. อิทธิพลของการฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยที่มี
ต่อความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัย
เรียน โรงเรียนพร้อมพรรณพิทยฯ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ณัฐมา อาษารัฐ. วรรณคดีเปรียบเทียบเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร :
สตรีเนติศึกษา, 2521.
- คิลก คิลกานนท์. การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- นาคยา ภักธแสงไทย. "การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์," รวมบทความการ
พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก. 2523.
- บุญลือ ทองอยู่. "ความคิดสร้างสรรค์," มิตรครู. 20 : 15-18 ; 21 :
14-16 ; เมษายน 2521.
- ประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ. "การศึกษาเด็ก," เอกสารคำสอนวิชาประถม 301
กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

- ประมวญ ดิคตินสัน. จิตวัฒนา : จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ปราณีต มาลัยวงศ์. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปศึกษา โดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์กับ
การสอนแบบปกติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ปิยะชาติ แสงอรุณ. "ศิลปสำหรับเด็ก : ของเล่นเพื่อเสริมคุณค่าในชีวิต,"
เอกสารวิชาการเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ :
คณะกรรมการพัฒนาการเล่นของเด็ก, 2520.
- พรทิพย์ วินโกมินทร์. นิทานละครและหุ่นสำหรับเด็ก. วิทยาลัยครูเพชรบุรี
วิทยาเขต ฝ้ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการ, 2530.
- พรมารินทร์ สุธจิตตะ. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนการสร้างภาพโดยการใช้และไม่ใช้
รูปเรขาคณิตเป็นสื่อ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. "ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา : การฟื้นฟูสมรรถภาพ
และการจ้างงานบุคคล," คำบรรยายการประชุมเชิงปฏิบัติการฟื้นฟู
สมรรถภาพและการจ้างงานบุคคล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
- พิระพงษ์ กุลพิศาล. สมองลูกพัฒนาได้ด้วยศิลปะ. กรุงเทพมหานคร :
แปลนพัลลิ่ง, 2536.
- เพ็ญจิต ไรจน์สุรัตน์. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่าง
เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล. ปริญญา
นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- เขาวพา เฉชะคุปต์. "การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์," รวมบทความ
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก. 2527.

- รัชนิ ลาขวิโรจน์. "ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์," ข้อเสนอแนะสำหรับครู
ยุคปฏิวัติเกษตรศาสตร์. 21 (4) : ตุลาคม 2520.
- รัชนิ ศรีไพรวรรณ. "การเล่านิทานและเล่าเรื่อง," สื่อภาษาชุมชน
ภาษาไทยของครูสภา. เมษายน 2516.
- เลิศ อำนันทนะ. "ศิลปะในโลกของเด็ก : เพื่อการแสดงออกหรือเพื่อ
รางวัล," ในสรุปรายงานการสัมมนาเชิงวิชาการเรื่องศิลปะเด็ก
: สภาพปัจจุบันและอนาคต. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.
- วลัย วลีธำรง. "ส่งเสริมห้องสมุดด้วยการเล่านิทาน," วารสารการศึกษา
ผู้ใหญ่. กรกฎาคม - สิงหาคม 2513.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. เอกสาร
ประกอบการเรียน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : พายัพ ออฟเซ็ทปริ้นซ์, 2526.
- วิโรจน์ ธงทอง และ ท่านอง จันทิมา. เทคนิคและวิธีสอนศิลปศึกษาใน
โรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2527.
- ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ. จิตวิทยาทั่วไป. ม.ป.ท., 2529.
- ศรีบา นิยมธรรม. การเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : คีนอ้อ, 2534.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียน
การสอน การวัดผลประเมินผล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2534.
- สคโส ชะนะกุล. ผลของการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียนที่มีผลต่อความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์ และการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย.
ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

- สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ละออ ชุตินทร. "หน่วยที่ 4 การเล่นเกมส์
สำหรับเด็กปฐมวัย," เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับ
ปฐมวัยศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- สาตินี บุโรคม. การสร้างแบบฝึกวาดภาพเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
อัสสัณหา.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. ม.ป.ท., 2527.
- อารมณ ทักษิณ. เปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อน
วัยเรียนที่มีการเล่นต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัสสัณหา.
- อารี รังสินันท์. การสอนความคิดสร้างสรรค์. เอกสารประกอบการอบรม
ครู เด็กก่อนวัยเรียน. สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน, 2521.
- อารี รังสินันท์. คุณสมบัติของครูสอนเด็กปัญญาเลิศ. เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน
เล่ม 2 โรงพิมพ์เจริญผล, 2526.
- อารี รังสินันท์. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธนาคารพิมพ์,
2527.
- อุบลรัตน์ เพ็งสติกย์. ความคิดสร้างสรรค์. วารสารรามคำแหง, 2526.
- Alberecht, Karl. Brain Power to Learn to Improve Your
Thinking Skills. Englewood Cliffs, New Jersey :
Prentice-Hall, Inc., 1980.
- Barlett, F. Thinking. New York : Basic Books, 1958.
- Davis, G.A. Psychology of Problem Solving. New
York : Basic Books, 1973.
- Duane, F. Stroman. Mental Retardation in Social Context.
Boston : University Press of American, 1989.

- Freud, S. "The Interpretation of Dreams in A.A. Brill (Ed.)," The Basic Writing of Sigmund Freud. New York : The Modern Library, 1983.
- Guilford, J.P. Structure of Intellect. Psychological Bulletin, 1960.
- _____. The Nature of Human Intelligence. New York : McGraw-Hill Book Co., 1968.
- Guilford, J.P. and R. Hopenfner. The Analysis of Intelligence. New York : McGraw-Hill, 1971.
- Jellen, Hans G. and K. Urban. The Creative Child and Adult. Volume XI (3) : 137-152; Autum, 1986.
- Kiakland, G. "Elaborated and Restricted Language Usage : Its Relationship to Creative Thinking Ability of Four Olds," Dissertation Abstracts International 44 (08) : 2350-A ; February, 1970.
- Kneller, George E. The Art and Science of Creativity. New York : Holt. Rinehart and Winston, 1965.
- Livo, Norms J. And Sandra A. Rictz. Storytelling Process and Practice. Littleton, Colorado : Libraries Unlimited, Inc, 1986.
- Rhodes, M. "An Analysis of Creativity," Phi Delta Kappa 42 : 305-310 ; September, 1961.
- Schallock Robert. Mental Retardation : Definition, Classification, and Systems of Supports (Workbook). Washington DC : AAMR, 1992, Photocopy.

- Simberge, Alvin L. "Obstacles to Creative Thinking,"
Training Creative Thinking. New York : Gory
A. Davis and Joseph A. Scott, Holt, Rinehart
and Winston Inc., 1971.
- Stanish, Bob. "Assesing Materials that Accommodate
Classroom Creativity," The Gifted Child Today.
19-21 : March / April, 1985.
- Torrance, Paule E. Guiding. Creative Talent. Englewood
Cliffs, Prentice-Hall, Inc., 1962.
- William F. E. Classromm Ideas for Encouraging Thinking
and Feeling. New York : D.O.K. Publishing CO.
1970.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ที่ ทม 1007/

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

ตุลาคม 2539

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวจรรยา ชื่นเกษม เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจากการที่เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ ประธาน

รศ. ดร.ผดุง อารยะวิญญู กรรมการ

สิ่งที่นิสิตไคร้ของความอนุเคราะห์ คือ ขอศึกษาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจากการที่เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2539 - เดือนมกราคม 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอบอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

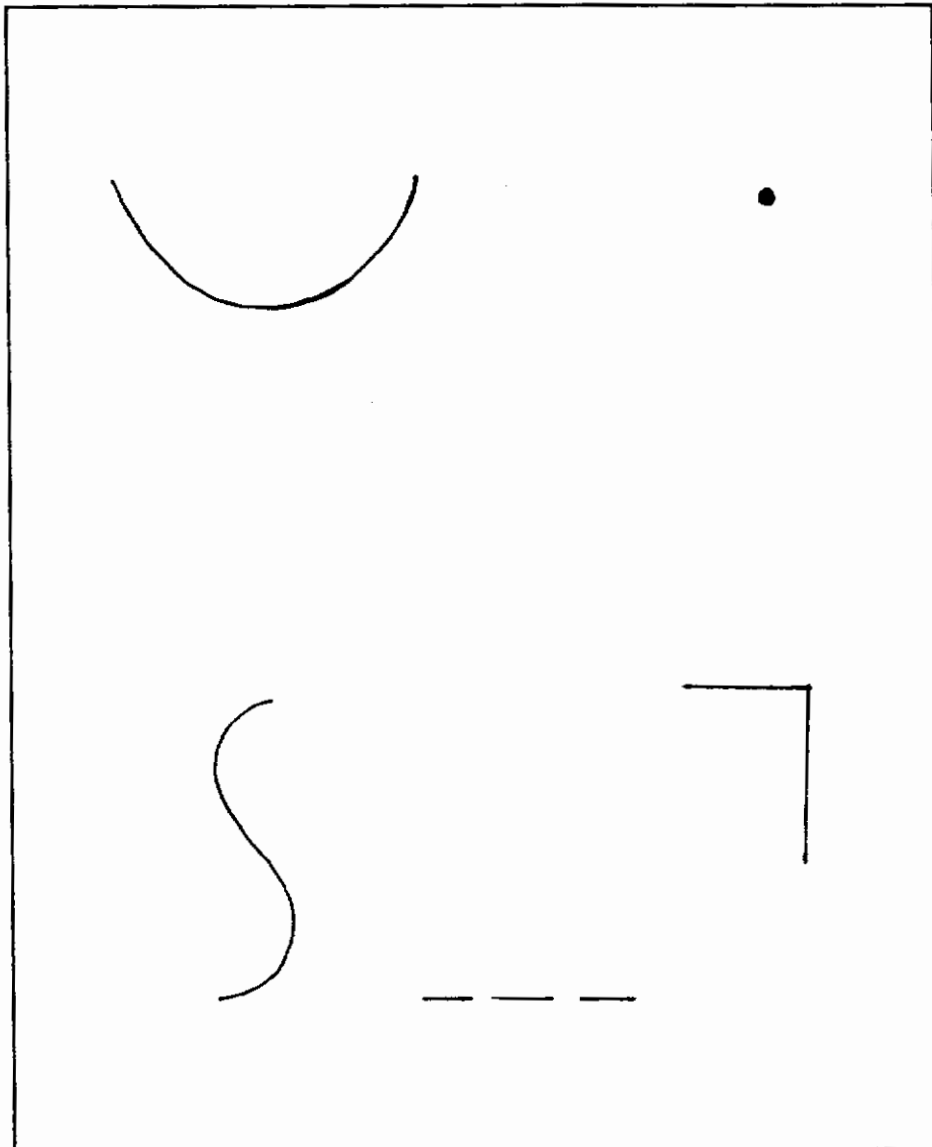
(นางสาวศิริภา พูลสุวรรณ)

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์
(TCT-DP)

ตารางกิตกะแนแน

[illegible]

ภาคผนวก ง

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพเป็นแผนการจัดกิจกรรมเพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับที่เรียนได้ ซึ่งแผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพนี้ได้จัดให้เหมาะสมกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก และใช้หน่วยการสอนของโรงเรียนที่ใช้อยู่มาเป็นหลักในการสร้างนิทาน โดยให้นิทานมีเนื้อหาสอดคล้องกับหน่วยการสอนที่ครูสอน

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	นิทานเรื่อง
1	1	รองเท้าของจมูกแดง
	2	หนูน้อยน่ารัก
2	3	ผลไม้ของใคร
	4	ส้มเล็ก
3	5	เด็กชายเปื้อตกลุม
	6	ดวงดาวสีรุ้ง
4	7	คุณปู่นักทนายปัญหา
	8	คนมีบุญ
5	9	ลุงชมกับหลานชาย
	10	พญานาค
6	11	รู้งินน้ำกับบวบเมมขาว
	12	เจ้าหญิงผจญพายุฝน

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	นิทานเรื่อง
7	13	หุ่นไล่กา
	14	ตุ๊กตาตัวใหม่
8	15	ความลับของจ๊อบแจง
	16	ของขวัญของแม่
9	17	จ๊ะเอ๋เก็บพบแล้ว
	18	ดินแดนแห่งความสุข
10	19	เพื่อนของผิงอ้วน
	20	ผีเสื้อแสนสวย

แนวการจัดกิจกรรมวาดภาพ

หลักการและเหตุผล

นิทานเป็นสิ่งที่เด็ก ๆ ทุกคนให้ความสนใจ นิทานช่วยให้เด็กเกิดความคิดและจินตนาการที่แตกต่างกันออกไป การวาดภาพเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาได้อย่างอิสระ ดังนั้น การให้เด็ก ได้นำกิจกรรมการวาดภาพประกอบการเล่านิทานจึงเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ

จุดมุ่งหมาย

1. เด็กสามารถถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพได้
2. เด็กมีความสามารถในการเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

เนื้อหา

การวาดภาพตามจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากการฟังนิทาน

กิจกรรม

วาดภาพโดยใช้สีเทียนเป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที รวม 20 ครั้ง โดยดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ

อุปกรณ์

1. ดินสอค่าคนละ 1 แท่ง
2. สีเทียนคนละ 1 ชุด
3. กระดาษขาวขนาด 8 x 10 นิ้ว คนละ 1 แผ่น

ประเมินผล

1. สังเกตจากการทำกิจกรรม
2. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ก่อน
และหลังทำกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 1

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "รองเท้าของจุมกแดง"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง รองเท้าของจุมกแดง จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "นักเรียนคิดว่าจุมกแดงจะใส่รองเท้าเปลือกถั่ว ไปเที่ยวที่ไหนบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า จุมกแดงจะใส่รองเท้าเปลือกถั่ว ไปเที่ยวที่ไหนบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสถานที่ที่นักเรียนสนใจและอยากให้จุมกแดงใส่รองเท้าเปลือกถั่ว ไปเที่ยวมากที่สุด นักเรียนวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็ก ไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 2

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "หนูน้อยน่ารัก"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง หนูน้อยน่ารักจบแล้ว
ต่อไปนี้จะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเอง
ไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าทุกคนในโลกนี้ ไม่เคยอาบน้ำเลยนักเรียน
คิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและ ได้คำตอบดี ๆ
มากมายแล้วนะคะว่า จะเกิดอะไรขึ้นบ้างถ้าทุกคนในโลกนี้
ไม่เคยอาบน้ำเลย ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่เกิด
ขึ้นถ้าทุกคนในโลกนี้ไม่เคยอาบน้ำเลย ตามที่นักเรียนคิดไว้นั้น
นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ
ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 3

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "ผลไม้ของใคร"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ผลไม้ของใครจบแล้วต่อไปนี้จะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นลุงสิงโต นักเรียนจะจัดงานวันเกิดอย่างไรบ้างให้น่าตื่นเต้น ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะ ถ้านักเรียนเป็นลุงสิงโต นักเรียนจะจัดงานวันเกิดอย่างไรบ้างให้น่าตื่นเต้น ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปงานวันเกิดที่น่าตื่นเต้นของลุงสิงโต ตามที่นักเรียนคิดจะจัด นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 4

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "ส้มเล็ก"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ส้มเล็กจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "นักเรียนคิดว่าส้มใช้ทำอะไรได้บ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ส้มใช้ทำอะไรได้บ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่ทำจากส้มตามที่นักเรียนคิดไว้นั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็ก ไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 5

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "เด็กชายเป๋อตกหลุม"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง เด็กชายเป๋อตกหลุม จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ตอนที่เด็กชายเป๋อตกลงไปในหลุมลึก นักเรียนคิดว่าเด็กชายเป๋อเจออะไรในหลุมลึกนั้นบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ตอนที่เด็กชายเป๋อตกลงไปในหลุมลึกนั้น เด็กชายเป๋อเจออะไรในหลุมลึกบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียน วาดรูปสิ่งที่เด็กชายเป๋อเจอในหลุมลึกตามที่นักเรียนคิดไว้นั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 6

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "ดวงดาวสีรุ้ง"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ดวงดาวสีรุ้งจบแล้ว
ต่อไปนี่ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเอง
ไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนสามารถเนรมิตให้ไม้ขีดไฟ
กลายเป็นอะไรก็ได้ นักเรียนจะเนรมิตให้ไม้ขีดไฟกลายเป็น
อะไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ
มากมายแล้วนะคะว่า ถ้านักเรียนสามารถเนรมิตให้ไม้ขีดไฟ
กลายเป็นอะไรก็ได้ นักเรียนจะเนรมิตให้ไม้ขีดไฟกลายเป็น
อะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนสนใจ
และคิดอยากจะเนรมิตให้ไม้ขีดไฟเป็นมากที่สุด นักเรียนสามารถ
วาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ
ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 7

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "คุณปู่นักทายปัญหา"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง คุณปู่นักทายปัญหา จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเกิดได้หลายครั้ง นักเรียนคิดว่า ครั้งก่อน ๆ นักเรียนเคยเป็นอะไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะค่ะว่า ถ้านักเรียนเกิดได้หลายครั้ง นักเรียนคิดว่า ครั้งก่อน ๆ นักเรียนเคยเป็นอะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนคิดว่านักเรียนเคยเป็นในครั้งก่อน ๆ ตามที่นักเรียนคิดไว้นั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 8

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "คนมีบุญ"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง คนมีบุญจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าตัว บุญ มีตัวตน นักเรียนคิดว่าตัวบุญจะมีรูปร่างหน้าตาอย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า รูปร่างหน้าตาของตัวบุญเป็นอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปตัวบุญให้มีรูปร่างหน้าตาตามที่นักเรียนคิดไว้นั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 9

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "ลุงชมกับหลานชาย"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ลุงชมกับหลานชาย จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ฝนตกทุกวันจนเสื้อผ้าของนักเรียนเปียกหมดทุกตัว แห้งไม่ทันจนนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าใส่อีกเลย นักเรียนจะทำอย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้าฝนตกทุกวันจนเสื้อผ้าของนักเรียนเปียกหมดทุกตัว และนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าใส่ นักเรียนจะทำอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนอยากทำที่สุดเมื่อเสื้อผ้าของนักเรียนเปียกหมดทุกตัวและนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าใส่ นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 10

หน้า ครูเล่านิทานเรื่อง "พญานาค"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง พญานาคจบแล้ว
ต่อไปนี่ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเอง
ไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนได้ร่วมขบวนกับพญานาค คอกไม้
รูป เทียน ไปที่วัดนักเรียนอยากให้ที่วัดมีการแสดงอะไรบ้าง
ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและ ได้คำตอบดี ๆ
มากมายแล้วนะคะว่า นักเรียนต้องการให้ที่วัดมีการแสดงอะไร
บ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปตามที่นักเรียนคิดไว้
แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ
ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 11

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "รู้งินน้ำกับปุยเมฆขาว"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง รู้งินน้ำกับปุยเมฆขาวจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้ารู้งินน้ำ กินน้ำฝนกินน้ำในโลกนี้ไปจนหมด นักเรียนคิดว่านักเรียนจะทำอย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า นักเรียนจะทำอย่างไรบ้าง ถ้ารู้งินน้ำ กินน้ำฝนกินน้ำในโลกนี้ไปจนหมดยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนสนใจและอยากทำมากที่สุด ถ้ารู้งินน้ำ กินน้ำฝน และน้ำในโลกนี้จนหมด นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 12

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "เจ้าหญิงน้อยผจญภัยผ่น"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง เจ้าหญิงน้อยผจญภัยผ่นจบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าเจ้าหญิงน้อยกลับไปบ้าน แต่ปรากฏว่าบ้านของเจ้าหญิงหายไป นักเรียนคิดว่าเจ้าหญิงน้อยจะทำอย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้าเจ้าหญิงน้อยกลับไปบ้าน แต่ปรากฏว่าบ้านของเจ้าหญิงหายไป นักเรียนคิดว่าเจ้าหญิงน้อยจะทำอย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนอยากจะให้เจ้าหญิงน้อยทำทำที่สุดเมื่อบ้านของเจ้าหญิงน้อยหายไป นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็ก ไปติดแสดง ไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 13

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "หุ่นไล่กา"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง หุ่นไล่กาจบแล้ว
ต่อไปนี่ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเอง
ไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าหุ่นไล่กาหายไป ไม่กลับมาทุ่งนาอีกเลย
นักเรียนคิดว่าพ่อของแดงจะใช้อะไรไล่กาแทนหุ่นไล่กาได้บ้าง
ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ
มากมายแล้วนะคะว่า ถ้าหุ่นไล่กาหายไป ไม่กลับมาทุ่งนาอีกเลย
พ่อของแดงจะใช้อะไรไล่กาแทนหุ่นไล่กาได้บ้าง ยังไม่ต้องตอบ
แต่ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่นักเรียนสนใจและอยากให้พ่อของแดง
ใช้ไล่กาแทนหุ่นไล่กาที่หายไปมากที่สุด นักเรียนสามารถวาดได้
จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ
ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็ก ไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 14

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "ตุ๊กตาตัวใหม่"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ตุ๊กตาตัวใหม่จบแล้ว
ต่อไปนี่ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเอง
ไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าตุ๊กตาตัวใหม่และของเล่นทุกอย่างหายไป
จากห้องของเล่นจนหมด นักเรียนคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นที่ห้องของ
เล่นบ้าง จนทำให้ของเล่นหายไปจากห้องของเล่นจนหมด ลองคิด
ซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ
มากมายแล้วนะคะว่า จะเกิดอะไรขึ้นที่ห้องของเล่นบ้างจนทำให้
ของเล่นหายไปจากห้องของเล่นจนหมด ยังไม่ต้องตอบแต่ให้
นักเรียนวาดรูปสิ่งที่เกิดขึ้นที่ห้องของเล่น จนทำให้ของเล่นหาย
ไปจนหมดห้องของเล่น ความที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียน
สามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ
ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็ก ไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 15

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "ความลับของจ๊อบแจง"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ความลับของจ๊อบแจง จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเป็นจ๊อบแจง คินนี้นักเรียนอยาก จะฝันถึงอะไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและ ได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้านักเรียนเป็นจ๊อบแจง คินนี้นักเรียนอยาก จะฝันถึงอะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปความฝัน ของจ๊อบแจงตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาดได้ จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็ก ไปติดแสดง ไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 16

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "ของขวัญวันแม่"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ของขวัญวันแม่จบแล้ว
ต่อไปนี่ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้
นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านางฟ้าองค์หนึ่งรู้ว่าแม่ของนักเรียนเป็นแม่
ที่ดี จึงนำของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดมาให้ นักเรียนคิดว่าของ
ขวัญที่นางฟ้านำมาให้แม่นักเรียนนั้นคืออะไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ
มากมายแล้วนะคะว่า ของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดที่นางฟ้า
จะนำมาให้แม่ของนักเรียนนั้นคืออะไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้
นักเรียนวาดรูปของขวัญที่แปลกที่สุด วิเศษที่สุดที่นางฟ้าจะนำมา
ให้แม่นักเรียนตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาด
ได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ
ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 17

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "จ๊ะเอ๋เจอกับแล้ว"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง จ๊ะเอ๋เจอกับแล้ว จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนเล่นซ่อนหากับเก๋ นักเรียนจะ ไปซ่อนที่ไหนได้บ้าง ที่เก๋หาแล้วไม่พบ ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้านักเรียนเล่นซ่อนหากับเก๋ นักเรียนจะ ไปซ่อนที่ไหนได้บ้าง ที่เก๋หาแล้ว ไม่พบ ยังไม่ต้องตอบแต่ให้ นักเรียนวาดรูปสถานที่ที่นักเรียนอยากจะ ไปซ่อนหามากที่สุดและ เก๋หาแล้ว ไม่พบ นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมด เวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็ก ไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 18

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "ดินแดนแห่งความสุข"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ดินแดนแห่งความสุข จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าตอยตั้งปลูกต้นไม้ไว้ แล้วต้นไม้กลายเป็นต้นไม้แปลกประหลาดไม่เหมือนต้นไม้ต้นใดในโลก นักเรียนคิดว่า ต้นไม้ประหลาดนั้นมีลักษณะอย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ต้นไม้ประหลาดไม่เหมือนต้นไม้ต้นใดในโลก ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปต้นไม้ประหลาดไม่เหมือนต้นไม้ต้นใดในโลกตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้น นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็ก ไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 19

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "เพื่อนของผิงอ้วน"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง เพื่อนของผิงอ้วน จบแล้ว ต่อไปนี้ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้านักเรียนมีปีก บินได้เหมือนผีเสื้อกับผิงอ้วน นักเรียนอยากจะบินไปที่ไหนบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เออละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ถ้านักเรียนมีปีก บินได้เหมือนผีเสื้อกับผิงอ้วน นักเรียนอยากจะบินไปที่ไหนบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปสถานที่ที่นักเรียนสนใจและอยากบินไปมากที่สุด นักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพ ครั้งที่ 20

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง "ผีเสื้อแสนสวย"

ขั้นขยายความคิด

1. ครูบอกนักเรียนว่า "นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ผีเสื้อแสนสวยจบแล้วต่อไปนี่ครูจะถามคำถาม นักเรียนจะต้องคิดคำตอบของตัวเองไว้นะคะ"
2. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าผีเสื้อตัวที่ต้องปล่อยไป บินไปเจอเพื่อนตัวหนึ่ง มันเป็นผีเสื้อที่แปลกประหลาดและไม่เหมือนผีเสื้อตัวใดในโลก นักเรียนคิดว่าผีเสื้อตัวนั้นมีรูปร่าง หน้าตา อย่างไรบ้าง ลองคิดซิคะ"
3. ครูให้เวลานักเรียนคิด

ขั้นกิจกรรม

1. ครูบอกนักเรียนว่า "เอาละ ทุกคนคงจะคิดและได้คำตอบดี ๆ มากมายแล้วนะคะว่า ผีเสื้อตัวที่แปลกประหลาดและไม่เหมือนผีเสื้อตัวใดในโลก มีรูปร่าง หน้าตา อย่างไรบ้าง ยังไม่ต้องตอบแต่ให้นักเรียนวาดรูปผีเสื้อตัวที่แปลกประหลาดและไม่เหมือนผีเสื้อตัวใดในโลกให้มีรูปร่าง หน้าตา ตามที่นักเรียนคิดไว้แล้วนั้นนักเรียนสามารถวาดได้จนกว่าครูจะบอกหมดเวลา"
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้นักเรียนวาดภาพ
3. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละคนนำผลงานมาส่งและบอกชื่อส่วนต่าง ๆ ของภาพว่าคืออะไร ครูเขียนชื่อที่นักเรียนบอกไว้ที่ภาพ
4. ครูนำผลงานของเด็ก ไปติดแสดงไว้ที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียน

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 1

นิทานเรื่อง รองเท้าของจุมกแดง

ตุ๊กตาไม้จุมกแดงตัวหนึ่งกระโดดออกมาจากกล่อง เดินออกไปที่ประตู "จะหนีไปเที่ยวข้างนอกอีกละซี เจ้าช่างไม่เช็ดทะเลยนะ วันก่อนหนีออกไปเที่ยวจนเท้าสกปรกมอมแมม เปื้อนโคลน แถมยังถูหนามตำบาดเจ็บกลับมาอีกด้วย ลุงบอกเจ้าแล้วว่าไม่ให้ออกไปข้างนอกจนกว่าจะมีรองเท้าใส่ใจล่ะ เอาเถอะ.... พรุ่งนี้ลุงจะ ไปหาซื้อรองเท้ามาให้เจ้า" ลุงหนวดพุดเมื่อเห็นจุมกแดงทำท่าจะหนีไปเที่ยว

จุมกแดงหน้าเศร้าและจำใจกลับเข้าไปอยู่ในกล่องตามเดิม จุมกแดงรู้ว่าลุงหนวดไม่มีเงินมากพอที่จะหาซื้อรองเท้ามาให้จุมกแดงได้

คืนนั้น จุมกแดงนอนไม่หลับ จุมกแดงครุ่นคิดหาวิธีที่จะได้รองเท้ามาสใส่แล้วจุมกแดงก็คิดออก จุมกแดงเดินตรงไปที่ห้องเก็บของ จุมกแดงเริ่มค้นรื้อของแล้วจุมกแดงก็พบรองเท้าคู่หนึ่ง มันเป็นรองเท้าผ้าเก่า ๆ ของตุ๊กตาตัวเล็กที่ไม่ใช่แล้ว จุมกแดงดีใจมากรีบนำรองเท้านั้นมาสใส่

"ว้าว!... ใส่ไม่ได้ รองเท้าคู่นี้เล็กเกินไป" จุมกแดงพุดแต่ก็พยายามจะใส่รองเท้าให้ได้ ทันใดนั้นเสียง แคว๊ก!... ดังขึ้น

"แหม!... แย่จังเลย รองเท้าคู่นี้เล็กแล้วก็เก่าเกินไป คูชิขาดแล้วด้วย" จุมกแดงพุดอย่างเศร้า ๆ จุมกแดงเก็บรองเท้าเก่าคู่นั้นไว้ที่เดิม

"โอ!... กล่องนี้คงจะใช้เป็นรองเท้าได้" จุมกแดงพุดเมื่อมองเห็นกล่องเล็ก ๆ สองใบ จุมกแดงนำกล่องสองใบนั้นมาวางคู่กันเพื่อทำเป็นรองเท้า

"ดีจังเลย จุมกแดงมีรองเท้าใส่แล้ว" จุมกแดงพุดอย่างดีใจ จุมกแดงใส่รองเท้าที่ทำจากกล่องแล้วก้าวเดิน แต่ปรากฏว่ากล่องสองใบนั้นหลุดออกจากเท้าของจุมกแดงอย่างง่ายดาย

"ว้าว!... กล่องสองใบนี้ใหญ่เกินไป คูชิ หลุดออกง่าย ๆ แบบนี้จะทำเป็นรองเท้าได้ยังไง" จุมกแดงบ่นด้วยความผิดหวังแล้วเก็บกล่องสองใบไว้ในห้องเก็บของตามเดิม

จุมกแดงเดินกลับออกมาพาลงคิดในใจว่า "จุมกแดงคงไม่ได้ไปเที่ยวนอกบ้านแล้วละ จุมกแดงไม่มีรองเท้าใส่ ถ้าลุงหนวดเอาเงินมาซื้อรองเท้าให้จุมกแดงใส่ลุงหนวดก็จะไม่เหลือเงินสำหรับซื้ออาหารแน่ ๆ เลย" จุมกแดงคิดแล้วตัดสินใจว่าพรุ่งนี้จุมกแดงจะบอกลุงหนวดว่า จุมกแดงไม่อยากออกไปเที่ยวนอกบ้านแล้ว

ขณะที่จุมกแดงเดินหน้าเศร้าเพื่อจะกลับไปอยู่ในกล่องตามเดิมจุมกแดงก็ได้ยินเสียง กุก กัก...กุก กัก... จุมกแดงเดินตรงไปยังเสียงนั้น หนูตัวหนึ่งวิ่งหลบไปที่ซอกห้องอย่างรวดเร็ว

"อ้อ!... เจ้าหนูซีโชมนี่เอง มาขโมยถ้วยของลุงหนวดกิน ดุชิ ทั้งเปลือกถั่วไว้เกลื่อนหน้าตึกเขียว" จุมกแดงพูดพาลงเก็บเปลือกถั่ว ทันใดนั้นความคิดหนึ่งก็แวบเข้ามา จุมกแดงลองเอาเปลือกถั่วมาใส่ที่เท้า

"ไชโย! ไชโย! วิเศษที่สุดเลย" จุมกแดงร้องเสียงดังด้วยความตื่นเต้นดีใจ พาลงกระโดดโลดเต้นไปมา มีรองเท้าเปลือกถั่วใส่อยู่ที่เท้า เสียงร้องของจุมกแดงปลุกลุงหนวดให้ตื่นขึ้นมา

"เป็นความคิดที่วิเศษที่สุดในโลกเลย" ลุงหนวดชมแล้วพูดต่อว่า "ที่นี่จุมกแดงก็จะได้ออกไปเที่ยวนอกบ้าน เท้าไม่สกปรกเลอะเทอะแล้วก็ไม่ต้องถูกหนามตำเวลาที่เดินออกไปเที่ยวอีกแล้ว รองเท้าเปลือกถั่ว รองเท้าของจุมกแดง โอ... วิเศษที่สุดเลย"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 2

นิทานเรื่อง หนูน้อยน่ารัก

หนูเอ๋เปิดประตูเข้ามาในห้องนอน หนูเอ๋ได้ยินเสียง กุก กัก...กุก กัก... คังมาจากโต๊ะเขียนหนังสือ ลั่นซึกที่โต๊ะเขียนหนังสือเปิดอ้าอยู่ หนูเอ๋ เดินเข้าไปดู

"ว้าย!... ตัวอะไรกันนี้ ทำไมสกปรกและเหม็นสาปอย่างนี้ละ" หนูเอ๋ร้องลั่นเมื่อเห็นตัวสกปรก หน้าตามอมแมม ผมเผ้ารุงรังและมีกลิ่นเหม็นสาป

"ยี้!... หนูเอ๋ใช้มือปิดจมูก ทำท่ารังเกียจและวิ่งหนีไป ตัวสกปรกมีท่าทางเศร้าสร้อยและเริ่มร้องไห้คร่ำครวญ "ฮือ...ฮือ... ทุกคนพากันรังเกียจฉัน ไม่มีใครยอมเล่นกับฉันเลย ฮือ...ฮือ... ทำไมจึงไม่มีใครยอมเล่นกับฉันเลย ฮือ...ฮือ..."

หนูเอ๋แอบกลับเข้ามาและได้ยินตัวสกปรกร้องไห้คร่ำครวญ หนูเอ๋รู้สึกสงสารตัวสกปรกจึงค่อย ๆ เดินเข้าไปหาตัวสกปรกแล้วถามว่า "เธอชื่ออะไรจ๊ะ"

"ฉันไม่มีชื่อหรอก แต่ใคร ๆ มักเรียกฉันว่า ตัวสกปรก" ตัวสกปรกเงยหน้าขึ้นมาตอบด้วยใบหน้าที่นองน้ำตา

"ฮือ...ตัวเธอสกปรกจริง ๆ ..." หนูเอ๋พูดพร้อมกับแนะนำว่า "เธอควรไปอาบน้ำ แปรงฟัน สระผม จัดเล็บมือ เล็บเท้าให้สะอาดแล้วเปลี่ยนเสื้อผ้าด้วยเพราะชุดนี้มันทำให้เธอสกปรกและมีกลิ่นเหม็น ไม่มีใครอยากมีเพื่อนที่สกปรกและมีกลิ่นเหม็นหรอก"

ตัวสกปรกมองดูตัวเอง ยกแขนขึ้นดมแล้วถามว่า "ตัวฉันมีกลิ่นเหม็นด้วยเหรอ... อาบน้ำแล้วไม่มีกลิ่นเหม็นจริง ๆ เหรอ... เอ...แต่ฉันอาบน้ำไม่เป็นหรอก เกิดมาฉันไม่เคยอาบน้ำเลย ไม่เคยแปรงฟัน ไม่เคยสระผม ไม่เคยจัดเล็บมือเล็บเท้า ฉันเกิดมาก็เป็นของฉันอย่างนี้แหละ"

"ฉันจะสอนเธออาบน้ำ ทำความสะอาดร่างกายเอง ตกลงไหม"

หนูเอ๋พูด

ตัวสกปรกพยักหน้า หนูเอ๋จึงพาตัวสกปรกไปอาบน้ำ แปรงฟัน สระผม
ขัดเล็บมือเล็บเท้า ตัวสกปรกสนุกกับการฟอกสบู่ แปรงฟัน และขี้ฟองสบู่นบนศีรษะ
"โอ... สนุกอะไรอย่างนี้ ต่อไปนี่ฉันจะอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายทุกวันเลย"
ตัวสกปรกพูด

เมื่ออาบน้ำทำความสะอาดร่างกายเสร็จแล้ว หนูเอ๋ได้นำเสื้อตุ๊กตาที่
อยู่ในตู้มาให้ตัวสกปรกใส่ เมื่อตัวสกปรกแต่งตัว ทาแป้ง หวีผมเรียบร้อยแล้วตัว
สกปรกดูสะอาด มีกลิ่นหอม หนูเอ๋เบิกตากว้างแล้วพูดว่า "เธอช่างน่ารักอะไร
อย่างนี้ ต่อไปนี้จะ ไม่มีใครเรียกเธอว่าตัวสกปรกอีกแล้วละ"

ตัวสกปรกยิ้ม หนูเอ๋ถามว่า "เธออยากจะมีชื่อว่าอะไรละ" ตัวสกปรก
ตอบว่า "ฉันยังไม่รู้เลย วันนี้หนูเอ๋ทำให้ฉันสนุกมาก แต่ว่าตอนนี้ฉันต้องไปจากที่นี่
แล้วละ" พอพูดจบตัวสกปรกก็จากไป

หลายวันต่อมา ตัวสกปรกกลับมาหาหนูเอ๋ และบอกข่าวดีกับหนูเอ๋ว่า
"ตอนนี้ฉันมีเพื่อนใหม่มากมายแล้วฉันก็ยังมียี่ห้อใหม่อีกด้วย ใคร ๆ เรียกฉันว่า
หนูน้อยน่ารัก ฉันต้องขอบคุณหนูเอ๋มากจ้ะ"

"ฉันขอแสดงความยินดีที่เธอมีเพื่อนใหม่มากมายแล้วยังได้ยี่ห้อใหม่อีก
ขอให้ฉันเรียกเธอว่าหนูน้อยน่ารักด้วยคนนะจ๊ะ"

หนูน้อยน่ารักยิ้มอย่างมีความสุข

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 3

นิทานเรื่อง ผลไม้ของใคร

ในป่าแห่งหนึ่ง เป็นที่อยู่ของสัตว์นา ๆ ชนิด นก ลิง หมี ช้าง กระต่าย และสิงโตก็อาศัยอยู่ในป่าแห่งนี้ด้วย

วันหนึ่งขณะที่นก ลิง หมี และช้าง กำลังปรึกษากันว่าจะจัดงานวันเกิดให้ลูกสิงโตอย่างไร กระต่ายก็วิ่งกระหืดกระหอบมาหาพร้อมกับพูดด้วยความตื่นเต็นว่า "นี่ พวกเรารู้ไหม ที่พุ่มไม้ตรงชายเขา มีผลไม้ของใครก็ 모르ซ่อนอยู่ ผลไม้ทั้งเบอะเนาะ อยู่ในตะกร้าสีสวย ผูกโบว์ด้วย ผลไม้ของใครก็ 모르ซิ"

"ผลไม้ของฉัน ฉันเตรียมไว้เป็นของขวัญวันเกิดลูกสิงโต" นกพูด

"ผลไม้ของฉัน ฉันเตรียมไว้เป็นของขวัญวันเกิดลูกสิงโต" ลิงพูด

"ผลไม้ของฉัน ฉันเตรียมไว้เป็นของขวัญวันเกิดลูกสิงโต" หมีพูด

"ผลไม้ของฉัน ฉันเตรียมไว้เป็นของขวัญวันเกิดลูกสิงโต" ช้างพูด

กระต่ายมองหน้านก ลิง หมี และช้าง ด้วยความสงสัยพร้อมกับพูดขึ้นว่า "เอ!... ผลไม้ของใครกันแน่"

ทั้งนก ลิง หมี และช้างต่างยืนยันว่าผลไม้เป็นของตนเองไม่มีใครขอมแพ้ กระต่ายเห็นดังนั้นจึงพูดขึ้นว่า "เออละ เออละ อย่าเถียงกันให้เสียเวลาเลย กระต่ายจะตั้งคำถาม ใครตอบถูกต้องแสดงว่าคนนั้นเป็นเจ้าของผลไม้ที่แท้จริง เออละบอกมาซิว่า ผลไม้อยู่ที่ไหน"

"ซ่อนอยู่ที่พุ่มไม้ตรงชายเขา" นก ลิง หมี และช้างตอบพร้อมกัน

"ผลไม้เบอะไหม" กระต่ายถามต่อ

"ผลไม้มีเต็มตะกร้าเลย" นก ลิง หมี และช้างตอบพร้อมกัน

"ผลไม้อยู่ในตะกร้าสีอะไร" กระต่ายถามอีก

"ผลไม้อยู่ในตะกร้าสีแดง" นก ลิง หมี และช้างตอบพร้อมกันอีก

กระต่ายมองหน้าสัตว์ทั้งสี่แล้วพูดว่า "เอ!... ตอบถูกทุกคนเลย เออละ คำถามสุดท้ายแล้วนะ ใครตอบถูกคนนั้นก็จะเป็นเจ้าของผลไม้ ฟังให้คินะ ตะกร้าผลไม้ผูกโบว์สีอะไร"

สัตว์ทั้งสี่ก็ตอบพร้อมกันอย่างรวดเร็วว่า "ตะกร้าผลไม้ผูกโบว์สีเหลือง"

"ตอบถูกทุกคนเลย เอล... ลุงสิงโตถือตะกร้าผลไม้มาโน่นแล้วละ เห็นไหม" กระต่ายพูดเมื่อเห็นลุงสิงโตเดินมา นก ลิง หมี และช้างหันไปมอง เห็นลุงสิงโตกำลังถือตะกร้าสีแดง ผูกโบว์สีเหลืองมีผลไม้หลายชนิดอยู่เต็มตะกร้า นก ลิง หมี และช้างพูดขึ้นเกือบจะพร้อม ๆ กันว่า "ไม่ใช่ผลไม้ของฉัน"

สัตว์ทั้งสี่มองหน้ากัน นกพูดขึ้นว่า "ไปดูผลไม้กันเถอะ" นกบินนำหน้า ลิง หมี และช้างวิ่งตามไปติด ๆ

สักครู่นก ลิง หมี และช้างก็กลับมา

"นี่ไง ผลไม้ของฉัน" นกพูดพร้อมกับชูตะกร้าชมพูให้กระต่ายดู

"นี่ไง ผลไม้ของฉัน" ลิงพูดพร้อมกับชูตะกร้ากล้วยให้กระต่ายดู

"นี่ไง ผลไม้ของฉัน" หมีพูดพร้อมกับชูตะกร้าองุ่นให้กระต่ายดู

"นี่ไง ผลไม้ของฉัน" ช้างพูดพร้อมกับชูตะกร้าแตงโมให้กระต่ายดู

ตะกร้าทั้งสี่มีสีแดงและผูกโบว์สีเหลืองเหมือนกัน นก ลิง หมี และช้าง และกระต่ายหัวเราะขึ้นพร้อมกัน กระต่ายพูดขึ้นว่า "โอ้เอ๊ย... ที่แท้ผลไม้ที่กระต่ายเห็นเป็นผลไม้ในตะกร้าสีแดงผูกโบว์สีเหลืองของลุงสิงโตใบนี้ต่างหาก ส่วนผลไม้ของนก ลิง หมี และช้าง พวกนี้กระต่ายไม่เห็นสักหน่อย"

ลุงสิงโตพูดขึ้นว่า "ลุงตั้งใจว่าจะเอาผลไม้พวกนี้มาเลี้ยงฉลองวันเกิด ใจละ มาซิ ลุงจัดงานไว้รอแล้วละ"

นกมอบตะกร้าชมพูให้เป็นของขวัญวันเกิดแก่ลุงสิงโต

ลิงมอบตะกร้ากล้วยให้เป็นของขวัญวันเกิดแก่ลุงสิงโต

หมีมอบตะกร้าองุ่นให้เป็นของขวัญวันเกิดแก่ลุงสิงโต

ช้างมอบตะกร้าแตงโมให้เป็นของขวัญวันเกิดแก่ลุงสิงโต

กระต่ายวิ่งเข้าไปอวยพรวันเกิดให้แก่ลุงสิงโตแล้วสัตว์ทุกตัวก็ร้องเพลง สุขสันต์วันเกิดพร้อมกัน

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 4

นิทานเรื่อง ส้มเล็ก

ส้มเล็กผลหนึ่ง มีเปลือกสีส้มสวย ถูกจัดวางอยู่ในตะกร้าใบใหญ่รวมกับผลไม้หลายชนิด ส้มเล็กก็มองดูตัวเองและคิดในใจว่า "ตัวเรามีรูปร่างกลม ๆ เล็ก ๆ มีเปลือกสีส้มสวย เนื้อข้างในก็มีสีส้มสวยแล้วมีรสหวานอีกด้วย ตัวเรานี้ช่างวิเศษจริง ๆ เลย" แล้วส้มเล็กก็เกิดความสงสัยว่า "เอ!... ส้มเล็กอย่างเรานี้มาจากไหนกันนะ"

ส้มเล็กกระโดดออกมาจากตะกร้า แล้วถามผลไม้ในตะกร้าว่า "พี่ ๆ จำ พี่รู้ไหมว่าส้มเล็กมาจากไหน"

ผลไม้ในตะกร้าได้ยื่นส้มเล็กตามต่างก็มองหน้ากัน แต่ไม่มีใครตอบคำถามได้จึงบอกส้มเล็กว่า "พี่ก็ไม่รู้เหมือนกันว่าส้มเล็กมาจากไหน ส้มเล็กลองไปถามคนอื่นดูซิจะ"

ส้มเล็กจึงเดินออกไป พบมดแดงตัวหนึ่ง จึงถามว่า "มดแดงจำ ช่วยบอกส้มเล็กที่ว่าส้มเล็กมาจากไหน"

"มดแดงไม่รู้หรอกจ้ะ" มดแดงตอบ "แต่ เอ เมื่อ 3 วันก่อนนะมดแดงเห็นส้มผลหนึ่งรูปร่างหน้าตาเหมือนส้มเล็ก หล่นมาจากข้างบนโน้นนั่นะ หล่นมาจากท้องฟ้า สงสัยส้มเล็กจะมาจากท้องฟ้ากระมัง โอ... ส้มเล็กมาจากท้องฟ้าใช่ไหมจ้ะ" มดแดงพูดอย่างไม่ค่อยแน่ใจนัก

ส้มเล็กหันไปหาหอยทากซึ่งนั่งอยู่ข้างก้อนหินใกล้ ๆ ที่ส้มเล็กยืนอยู่แล้วถามว่า "หอยทากจำ บอกส้มเล็กได้ไหมจ้ะว่าส้มเล็กมาจากไหน"

"หอยทากก็ไม่ได้เหมือนกันจ้ะ" หอยทากตอบ "แต่ เอ... เมื่อ 2 วันก่อนนะ หอยทากเห็นส้มผลหนึ่งรูปร่างหน้าตาเหมือนส้มเล็กนี้แหละ หล่นมาจากข้างบนโน้นนั่นะ หล่นมาจากท้องฟ้า สงสัยส้มเล็กจะมาจากสวรรค์ใช่ไหมจ้ะ ส้มเล็กมาจากสวรรค์" หอยทากพูดอย่างตื่นเต้นเมื่อคิดว่าส้มเล็กมาจากสวรรค์

หนอนเขียวตัวหนึ่งกินหน้าอ่อนอยู่ใกล้ ๆ ได้ยินคำพูดทั้งหมดโดยตลอด พุดขึ้นว่า "เมื่อวานนี้ หนอนเขียวเห็นส้มหลายผลเลย รูปร่างหน้าตาเหมือนส้มเล็ก นี่แหละ ส้มพวกนั้นยังอยู่ในแข่งใบใหญ่ พวกเราลองไปตามส้มพวกนั้นดีกว่าว่า พวกเขามาจากไหน ถ้าส้มเล็กมาจากสวรรค์ ส้มพวกนั้นก็คงมาจากสวรรค์ เหมือนกัน"

ทั้งหมดจึงตกลงใจตามหนอนเขียวไป เมื่อเดินไปถึงใต้ต้นไม้ต้นหนึ่ง หนอนเขียวมองไปรอบ ๆ บริเวณนั้นพร้อมกับพูดว่า

"เอ!... ส้มที่หนอนเขียวเห็นอยู่ในแข่งใบใหญ่ หายไปไหนก็ไม่รู้ซิ เมื่อวานนี้ยังเห็นอยู่เลย" หนอนเขียวพูดจบ อะไอย่างหนึ่งก็หล่นลงมาที่พื้นใต้ต้นไม้ใกล้ ๆ กับที่หนอนเขียว มดแดง หอยทาก และส้มเล็กยืนอยู่ได้ยินเสียงดัง คุบ!

ทุกคนหันไปมอง พบส้มผลหนึ่งมีรูปร่างหน้าตาเหมือนส้มเล็กหล่นอยู่ที่พื้น และราวกับนึกกันได้ ทุกคนต่างก็เงยหน้ามองขึ้นไปข้างบน สิ่งที่หนอนเขียว มดแดง หอยทาก และส้มเล็กเห็นก็คือส้มจำนวนมากมีสีส้มสวย รูปร่างหน้าตาเหมือนกับส้มเล็กออกอยู่เต็มต้น ทั้งหนอนเขียว มดแดง หอยทาก และส้มเล็ก ต่างก็หัวเราะออกมาพร้อม ๆ กัน ทุกคนเข้าใจแล้วว่าส้มเล็กมาจากไหน

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 5

นิทานเรื่อง เด็กชายเป๋อตกหลุม

เป๋อเป็นเด็กชายคนหนึ่งที่มีนิสัยขี้ซำซ่า ไม่รู้จักระมัดระวังตัวให้ปลอดภัย
เข้าวันหนึ่ง เป๋อเดินร้องเพลงอยู่อย่างเพลิดเพลิน

"โอย!" เป๋อเดินสะดุดก้อนหินที่ข้างทางจนเกือบจะหกล้ม "อู...
เจ็บเท้าจังเลย เพราะก้อนหินนี้เชียว คูชิ! เป๋อเกือบหกล้มแล้ว" เป๋อพุดด้วยความ
โกรธ

ก้อนหินได้ยินจึงพูดว่า "เปล่านะ ก้อนหินไม่ได้ทำอะไรเป๋อสักหน่อย
เป๋อเดินไม่ระวังมาสะดุดก้อนหินเองต่างหากล่ะ ค่อยไปเวลาเดินเป๋อก็ระมัดระวัง
ตัวบ้างซิ"

เป๋อเดินต่อไปอย่างรวดเร็วโดยไม่สนใจฟังคำพูดเตือนของก้อนหิน
"เอ๊ยค!..." เสียงเบรครถดังลั่นขึ้น เป๋อตกใจ กระโดดหลบลงให้พ้นจากการ
ถูกรถชนจนเสียหลักล้มกลิ้งลง ไปข้างถนน และเป๋อก็ต้องตกใจมากขึ้นเมื่อรู้ว่า
ตัวเองกำลังลอยละลือลงไปในที่ที่หนึ่ง มันมืดและลึกจนมองไม่เห็นอะไรเลย
เป๋อตกใจและกลัวมากร้องขึ้นมาด้วยเสียงอันทัน "ช่วยด้วย!..." เสียงร้อง
ของเป๋อค่อย ๆ เบาลง เบาลง และเงียบหายไป

สักครู่ก็มีเสียงตึงตึง โครมคราม คล้ายเสียงหกล้มและมีการต่อสู้ดัง
ขึ้นมาจากหลุมลึกที่เป๋อตกลงไป เสียงนั้นดังขึ้นแล้วค่อย ๆ เบาลง เบาลง แล้ว
เงียบหายไป เงียบจนไม่ได้ยินเสียงอะไรเลย"

ไม่มีใครรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับเป๋อ

"โอย... โอย... เหนื่อยจังเลย" เสียงเป๋อดังขึ้นแล้วศีรษะเป๋อ
ก็ค่อย ๆ ไหลขึ้นมาจากปากหลุมลึก เป๋อคลานขึ้นมาด้วยท่าทางที่อ่อนเพลีย เนื้อ
ตัวของเป๋อสกปรกเลอะเทอะ เต็มไปด้วยฝุ่น

ไม่มีใครรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับเป๋อ

เป๋อค่อย ๆ ลุกขึ้นยืน บัดฝุ่นและเดินต่อไปพร้อมกับเตือนตัวเองว่า
"เพราะเดินไม่ระวัง พลาดหลังตกหลุมเกือบแย่
ไม่เอาอีกแน่นแน่ ต่อแต่นี้ต้องระวัง"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 6

นิทานเรื่อง ดวงดาวสีรุ้ง

คืนวันหนึ่ง เป็นคืนที่เงียบสงบ พระจันทร์เต็มดวงแวววาวลอยไปด้วย ดวงดาวระยิบระยับ ดึงดูดมองขึ้นไปบนท้องฟ้าพลางพูดขึ้นว่า "แสงดาวกระพริบระยิบระยับ ช่างสวยจริง ๆ ถ้าดึงดูดบินได้ ดึงดูดจะบินไปเก็บดวงดาวบนท้องฟ้ามาให้หมดเลย"

"ไม่ต้องขึ้นไปบนท้องฟ้าหรอก ฉันจะเนรมิตดวงดาวมาให้ดึงดูดเอง จะเอาดวงใหญ่แค่ไหนก็ได้" เสียงพูดของใครคนหนึ่งดังขึ้น ดึงดูดหันไปดูก็เห็นไม้ขีดไฟสักหนึ่งยี่สิบบนโต๊ะและกำลังพูดกับดึงดูดอยู่ ดึงดูดประหลาดใจมาก แต่ยังไม่ทันที่ดึงดูดจะพูดอะไร ไม้ขีดไฟก็พูดต่อว่า "จริง ๆ นะ ฉันสามารถเนรมิตดวงดาวมาให้ได้ เพียงแต่ดึงดูดจะเปิดกล่องไม้ขีดไฟแล้วเอาไม้ขีดไฟขีดที่ข้างกล่องเท่านั้นแหละ ดึงดูดก็จะได้ดวงดาวตามที่ต้องการ"

"เป็นไปได้ยังไง เธอเป็นเพียงไม้ขีดไฟธรรมดา ๆ จะเนรมิตดวงดาวให้ดึงดูดได้อย่างไร อีกอย่างหนึ่งคุณแม่สอนไว้ว่าไม่ให้เอาไม้ขีดไฟมาเล่น เพราะไฟอาจลุกลามไปไหม้สิ่งต่าง ๆ ได้ ดึงดูดไม่เอาหรอก" ดึงดูดพูด

"แต่ไม้ขีดไฟอย่างฉัน มีหลายสีนะ ถ้าดึงดูดทำอย่างที่ผมบอกละก็ ดึงดูดก็จะได้ดวงดาวหลายสี สวยกว่าดวงดาวบนท้องฟ้าเสียอีก" ไม้ขีดไฟพูด

"จริง ๆ เหรอ" ดึงดูดพูดอย่างลังเลแต่แล้วก็ตัดสินใจว่า "เอาละ ดึงดูดจะลองดูสักครั้ง" ดึงดูดหยิบกล่องไม้ขีดไฟมาเปิดแล้วเทไม้ขีดไฟออก

"โอ... สวยจังเลย" ดึงดูดพูดเมื่อมองเห็นไม้ขีดไฟมีสีสันต่าง ๆ กัน ดึงดูดหยิบไม้ขีดไฟสีม่วง คราม น้ำเงิน เขียว เหลือง แสด แดง ขึ้นมาขีดที่ข้างกล่องทีละอัน มีเสียงดังฟู แล้วเปลวไฟสีม่วง คราม น้ำเงิน เขียว เหลือง แสด แดง ก็สว่างขึ้นที่หัวไม้ขีดไฟ มองดูเหมือนมีดวงดาวเจ็ดดวงเจ็ดสี ดึงดูดอุทานออกมาด้วยความตื่นเต้นดีใจว่า "ดวงดาวเจ็ดสี ดวงดาวสีรุ้ง ไซโย! ดึงดูดมีดวงดาวสีรุ้ง"

ทันใดนั้น ตั้งต๋องก็ต้องตกใจเมื่อได้ยินเสียงหัวเราะ "ชะ ช่า ช่า ช่า..." ดวงดาวสีรุ้งหัวเราะขึ้นพร้อมกันแล้วพูดว่า "ตั้งต๋อง เธอหลงกลพวกเราแล้วละ ชะ ช่า ช่า ช่า..." ดวงดาวสีรุ้งพูดจบก็รวมตัวกันลอยขึ้นกลางอากาศกลายเป็นมังกรไฟตัวใหญ่เลื้อยตรงเข้ามาแล้วพ่นไฟใส่ตั้งต๋อง"

ตั้งต๋องตกใจและวิ่งหนี ตั้งต๋อง วิ่ง วิ่ง วิ่ง และพยายามวิ่งจนหมดแรงล้มลง มังกรไฟกำลังจะเผาผลาญตั้งต๋อง ตั้งต๋องรู้สึกร้อนมาก ร้อนจนทนไม่ไหว ตั้งต๋องตกใจกลัวมาก ร้องออกมาว่า

"แม่ครับ! ช่วยตั้งต๋องด้วย"

สิ้นเสียงร้อง ตั้งต๋องก็รู้สึกว่ามีใครคนหนึ่งอุ้มตั้งต๋องให้ลอยขึ้นจากพื้นที่ตั้งต๋องนอนหมดแรงอยู่แล้วมังกรไฟก็ตัวนั้นก็หายวับไป

ตั้งต๋องปรือตาขึ้นมอง แม่อุ้มตั้งต๋องไว้นั่นบอก ตั้งต๋องมองแม่ด้วยความรักแล้วบอกว่า "แม่ครับ ตั้งต๋องรู้แล้วละครับว่า ทำไมแม่จึงไม่ให้ตั้งต๋องเอาไม้จิกไฟไปเล่น"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 7

นิทานเรื่อง คุณปู่นักทายปัญหา

คุณปู่มีหลานสาวอยู่คนหนึ่งมีชื่อว่าดอกแก้ว คุณปู่ชอบเล่นทายปัญหากับดอกแก้วเสมอ ๆ ปัญหาของคุณปู่สนุกมาก ดอกแก้วชอบให้คุณปู่ทายปัญหา พอคุณปู่ทายปัญหาแล้ว ดอกแก้วก็จะทายปัญหาคุณปู่บ้างสลับกันไป

วันนี้ก็เช่นกัน คุณปู่กับดอกแก้วกำลังเล่นทายปัญหากันอยู่ คุณปู่เป็นฝ่ายถามก่อนว่า "อะไรเอ๋ย สีตินเดินมา หลังคามุงกระเบื้อง"

ดอกแก้วตอบว่า "ง่ายนิดเดียว ก็เต่าโงะคะคุณปู่"

คุณปู่พยักหน้าแสดงว่าดอกแก้วตอบถูก ดอกแก้วจึงเป็นฝ่ายถามบ้างว่า "อะไรเอ๋ย เข้ามา เย็นกลับ"

"พระอาทิตย์โงะ ตอนเช้าก็โผล่ขึ้นมา พอถึงตอนเย็นก็กลับขอบฟ้าไป" คุณปู่ตอบแล้วถามอีกว่า "อะไรเอ๋ย เข้าไม่มา เย็นไม่กลับ พอตะวันตกกลับโผล่ออกมา"

ดอกแก้วทวนคำถามของคุณปู่ว่า "เอ... อะไรเอ๋ย เข้าไม่มา เย็นไม่กลับ พอตะวันตกกลับโผล่ออกมา... อ้อ ก็พระจันทร์นะซิ ไซ้ไหมคะคุณปู่ พอพระอาทิตย์กลับขอบฟ้าไป พระจันทร์ก็ขึ้น"

คุณปู่ได้ฟังคำตอบของดอกแก้วก็ชมว่า "เก่งมาก ที่นี้ตาคุณปู่เป็นทายตามปู่บ้าง"

ดอกแก้วนั่งคิดอยู่ครู่หนึ่งจึงถามว่า "อะไรเอ๋ย สีทอง อยู่บนหิ้ง อยู่หนึ่ง ๆ คนก็บูชา"

คุณปู่ตอบว่า "สีทอง อยู่บนหิ้ง อยู่หนึ่ง ๆ แล้วคนบูชา อ้อ... ก็ต้องเป็นพระพุทธรูปนะซิ เอาละที่นี้ตาปู่ทายบ้างละ ฟังให้ดี ๆ นะ อะไรเอ๋ย เกิดมาก็เดินได้ มีดอกบัวหงายขึ้นมารองรับ"

ดอกแก้วนั่งคิดอยู่นานแล้วบ่นถามคุณปู่ว่า "อะไรคะคุณปู่ ที่เกิดมาก็เดินได้ แล้วยังมีดอกบัวหงายขึ้นมารองรับอีกด้วย"

คุณปู่ได้ยืนดั่งนั้นจึงเล่าให้ฟังว่า "นานมาแล้ว มีพระราชินีองค์หนึ่ง คลอคลอกออกมาเป็นเด็กผู้ชายชื่อเจ้าชายสิทธัตถะ เจ้าชายสิทธัตถะองค์นี้เคย เกิดมาแล้วสิบชาติและได้ทำความดีตลอดทั้งสิบชาติ จึงเป็นคนมีบุญมาก พอเกิด มาปั๊บ ก็เดินได้ทันที เดินไปหนึ่งก้าวก็จะมีดอกบัวโผล่ขึ้นมารองรับเท้าไว้หนึ่ง ดอก พระองค์เดินได้เจ็ดก้าว ก็มีดอกบัวมารองรับเจ็ดดอก เมื่อพระองค์โตขึ้น ก็ออกบวชและทำแต่ความดีจนได้เป็นพระพุทธเจ้า ตอนนั้นดอกแก้วคงรู้คำตอบแล้ว ใช่มั้ยว่า อะไรเอ่ย เกิดมาก็เดินได้ มีดอกบัวหงายขึ้นมารองรับ"

ดอกแก้วร้องว่า "อ้อ... ที่แท้คำตอบก็คือ พระพุทธเจ้านั่นเอง" แล้ว ดอกแก้วก็พูดต่อว่า "ปัญหาของคุณปู่สนุกจังเลยคะ ดอกแก้วจะจำไว้ จะได้เอาไป ทายเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน"

คุณปู่บอกว่า "ดีแล้ว แต่วันนี้เราถึงเวลาเข้านอนแล้ว ไปนอนได้แล้วละ พรุ่งนี้จะได้ตื่นแต่เช้าไปโรงเรียน จะได้ไปทายปัญหาเพื่อนที่โรงเรียนด้วยใจละ อ้อ! แล้วอย่าลืมสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนด้วยนะ ปู่ก็จะเข้านอนเหมือนกัน"

ดอกแก้วตอบว่า "คะ คุณปู่ แต่ดอกแก้วขอทายปัญหาข้อสุดท้ายก่อน คุณปู่ต้องตอบให้ได้นะคะ อะไรเอ่ย เช้าตื่น กลางคืนเข้านอน"

คุณปู่คิดสักครู่ แล้วพูดว่า "เอ... อะไรนั่น เช้าตื่น กลางคืนเข้านอน ... เอ..."

"เก๊าะ ดอกแก้วกับคุณปู่โงะคะ กลางคืนก็ต้องเข้านอน ตอนเช้า ดอกแก้วก็ต้องตื่นไปโรงเรียน คุณปู่ก็ตื่นไปทำงานยังโงะคะ" ดอกแก้วเฉลย คำตอบพร้อมกับหัวเราะแล้ววิ่งหายเข้าไปในห้องนอน

คุณปู่หัวเราะชอบใจที่ดอกแก้วตั้งคำถามแปลก ๆ มาทายคุณปู่

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 8

นิทานเรื่อง คนมีบุญ

ก๊องเป็นเด็กผู้ชายคนหนึ่ง แม่ของก๊องเล่าว่า พระพุทธเจ้าเคยสอนไว้ว่า ถ้าทำความดีแล้วจะได้บุญ แม่ยังเล่าอีกว่า คนที่มีบุญจะมีความสุข ก๊องอยากจะมีบุญบ้าง ก๊องจะได้มีความสุข ก๊องเฝ้าแต่คิดฝันถึงบุญจนไม่ยอมทำอะไรเลย

วันหนึ่ง ก๊องก็คิดออกว่าจะไปขอบุญได้ที่ไหน

ก๊องไปหาคุณตา ใคร ๆ ก็เรียกคุณตาของก๊องว่า คนมีบุญ คุณตากำลังค้าขาย คุณตาแก่แล้ว ค้าขายไม่ค่อยคล่อง ก๊องช่วยคุณตาค้าขายแล้วจึงขอบุญที่คุณตามีอยู่ คุณตาบอกว่า

"หลานรัก บุญของตาอยู่ในใจ เอาออกมาให้หลานดูไม่ได้หรอกจ้ะ"

ก๊องไปหาคุณยาย ใคร ๆ ก็เรียกคุณยายของก๊องว่า คนมีบุญ คุณยายกำลังเช็ดตุ้ คุณยายแก่แล้วเช็ดตุ้ไม่ค่อยถนัด ก๊องช่วยคุณยายเช็ดตุ้แล้วก๊องจึงขอบุญที่คุณยายมีอยู่ คุณยายบอกว่า

"หลานรัก บุญของยายอยู่ในใจ เอาออกมาให้หลานดูไม่ได้หรอกจ้ะ"

ก๊องไปหาคุณปู่ ใคร ๆ ก็เรียกคุณปู่ของก๊องว่า คนมีบุญ คุณปู่กำลังซักผ้า คุณปู่แก่แล้วซักผ้าไม่ค่อยไหว ก๊องช่วยคุณปู่ซักผ้าแล้วก๊องจึงขอบุญที่คุณปู่มีอยู่ คุณปู่บอกว่า

"หลานรัก บุญของปู่อยู่ในใจ เอาออกมาให้หลานดูไม่ได้หรอกจ้ะ"

ก๊องไปหาคุณย่า ใคร ๆ ก็เรียกคุณย่าของก๊องว่า คนมีบุญ คุณย่ากำลังตำหมาก คุณย่าแก่แล้วตำหมากแล้วเหนื่อย ก๊องช่วยคุณย่าตำหมากแล้วก๊องจึงขอบุญที่คุณย่ามีอยู่ คุณย่าบอกว่า

"หลานรัก บุญของย่าอยู่ในใจ เอาออกมาให้หลานดูไม่ได้หรอกจ้ะ"

วันนั้นก๊องเดินกลับบ้าน ก๊องไม่อยากรู้แล้วว่า บุญหน้าตาเป็นอย่างไร ก๊องรู้แต่ว่าก๊องได้ช่วยคุณตาค้าขาย คุณยายเช็ดตุ้ คุณปู่ซักผ้า คุณย่าตำหมาก

ก็องรู้สึกมีความสุขที่ได้ช่วยคุณตาค้าขาย ช่วยคุณยายเช็ดตัว ช่วยคุณปู่
ซักผ้า ช่วยคุณย่าตำหมาก

ก็องรู้ว่าบุญได้เข้ามาอยู่ในใจของก็องแล้วตั้งแต่ตอนที่ก็องช่วยคุณตา
ค้าขาย ช่วยคุณยายเช็ดตัว ช่วยคุณปู่ซักผ้า ช่วยคุณย่าตำหมาก

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 9

นิทานเรื่อง ลุงชมกับหลานชาย

ลุงชมอาศัยอยู่ในบ้านหลังเล็ก ๆ หลังหนึ่ง วันหนึ่งขณะที่ลุงชมกำลังจัดเตรียมของเพื่อไปทำบุญอยู่นั้น ชัยซึ่งเป็นหลานชายของลุงชมเห็นเข้า จึงถามลุงชมด้วยความสงสัยว่า "ลุงครับ ลุงกำลังทำอะไรอยู่ครับ"

ลุงชมตอบชัยว่า "ลุงกำลังเตรียมของจะไปทำบุญถวายพระในวันพรุ่งนี้ไงละ ไกลก็จะเข้าพรรษาแล้ว จะได้เอาผ้าอาบน้ำฝนนี้ไปถวายพระด้วย"

ชัยฟังคำตอบของลุงชมแล้วถามอีกว่า "ทำไมเขาจึงเรียกว่าผ้าอาบน้ำฝนละครับ"

ลุงชมตอบว่า "ที่เรียกว่าผ้าอาบน้ำฝนก็เพราะเป็นผ้าที่พระใช้ใส่อาบน้ำในสงฆ์ ในสมัยก่อนไม่มีน้ำประปาใช้ พระก็จะอาบน้ำฝนหรือน้ำจากบ่อน้ำ ถ้าฝนตกลงมากพระจะอาบน้ำฝนเพราะสะดวกกว่า ไม่ต้องไปตักจากบ่อ แล้วที่เราต้องเอาผ้าอาบน้ำฝนไปถวายพระก่อนเข้าพรรษาก็เพราะว่า พอเข้าพรรษาเป็นฤดูฝนจะตกมาก ไม่ค่อยมีแดด ผ้าที่พระใส่อาบน้ำมักจะแห้งไม่ทัน เราจึงต้องนำผ้าอาบน้ำฝนไปถวายให้พระ พระจะได้มีผ้าผลัดเปลี่ยนไงละ"

ชัยได้ฟังคำอธิบายจากลุงชมแล้วจึงพยักหน้าอย่างเข้าใจ แล้วพูดว่า "พรุ่งนี้ชัยขอไปวัดกับลุงด้วยนะครับ"

ลุงชมยิ้ม พยักหน้าอนุญาตแล้วพูดว่า "ไปด้วยกันจะได้ทำบุญร่วมกัน"

เช้าวันต่อมา ชัยตื่นนอนแต่เช้า อาบน้ำ แปรงฟัน แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ลุงชมตะโกนถามชัยว่า "ชัย แต่งตัวเสร็จหรือยังละ รีบหน่อยนะ เพราะว่าพอทำบุญเสร็จแล้วลุงจะไปคุยกับผู้ใหญ่บ้านเรื่องพิธีหล่อเทียนเข้าพรรษา"

ชัยได้ยินจึงรีบวิ่งออกมา แล้วถามลุงชมว่า "ลุงครับ ที่ลุงว่าพิธีหล่อเทียนเข้าพรรษาคืออะไรครับ"

ลุงหัวเราะอย่างอารมณ์ดีแล้วบอกว่า "พิธีหล่อเทียนเข้าพรรษาก็คือพิธีที่ชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจกันทำเทียนเล่มใหญ่เพื่อให้พระใช้จุดให้ความสว่างในเวลากลางคืนตลอดระยะเวลาที่ศึกษาพระธรรมในวัดเป็นเวลา 3 เดือน ตอนเข้าพรรษาไงละ ในสมัยก่อนไม่มีไฟฟ้าใช้ เราก็ใช้เทียนจุดให้แสงสว่างแทน แล้วจึงถือเป็นประเพณีทำกันมาจนถึงทุกวันนี้ ถ้าถึงวันที่มีพิธีหล่อเทียนเข้าพรรษาลุงจะพาชัยไปด้วย วันนี้สายแล้วรีบไปวัดกันเถอะ"

ลุงชมกับรัชช่วยกันถือของไปทำบุญถวายผ้าอาบน้ำฝนให้พระที่วัดด้วยจิตใจที่เบิกบาน ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสอย่างมีความสุข

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 10

นิทานเรื่อง พญานาค

พญานาคสองตัวกระโดดออกจากเทียนสีเหลืองทองเล่มใหญ่ พญานาคทั้งสองพูดคุยกันถึงคำเล่าลือเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าว่าพระองค์เป็นคนดี น่าเคารพบูชา พระองค์ไม่เคยทำความเดือดร้อนให้ใคร ในฤดูฝนพระองค์ก็ให้พระภิกษุสงฆ์ศึกษาธรรมะอยู่ที่วัด ห้ามมิให้ออกไปค้างแรมที่อื่น เพราะเกรงว่าพระภิกษุสงฆ์ซึ่งเป็นสาวกของพระองค์จะ ไปเหยียบย่ำต้นข้าวในนาของชาวบ้านเสียหาย

พญานาคทั้งสองจึงชวนกันไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

"คงจะเป็นบุญวาสนา ถ้าเราได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าใช้ไหมจะ"

พญานาคตัวหนึ่งพูด

"ใช่จะ ใคร ๆ ก็อยากไปเฝ้าพระพุทธเจ้ากันทั้งนั้น" พญานาคอีกตัวหนึ่งเห็นด้วย แล้วถามว่า "เอ...แล้วเราไปเฝ้าพระพุทธเจ้ากันเมื่อไหร่ดีละจะ"

เราไปเฝ้าพระพุทธเจ้าในวันเข้าพรรษาดีไหม" พญานาคตัวหนึ่งขอความเห็น

"เหมาะที่เดียวแหละ ตกลงเราจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้าในวันเข้าพรรษากัน" พญานาคอีกตัวตอบ

รูป เทียน และดอกบัวที่อยู่ในพานได้บินพญานาคคุยกันจึงขอติดตามไปด้วย ทั้งหมดจึงนัดกันจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้าในวันเข้าพรรษา

และแล้ววันเข้าพรรษาก็มาถึง พญานาค รูป เทียน และดอกบัวต่างก็ตกใจเมื่อพบว่ามีคนมาชุมนุมกันมากมาย

พญานาคทั้งสองมองดูผู้ที่มาชุมนุมอยู่ พวกเขาแต่งตัวสวยงาม หน้าตาผ่องใส พญานาคได้ยินเสียงผู้คนเหล่านั้นคุยกันเกี่ยวกับพิธีแห่เทียนเข้าพรรษา พญานาคได้ยินแล้ว ๆ ว่า พวกเขาจะนำเทียนที่พญานาคอยู่ไปที่แห่งหนึ่ง พญานาคไม่รู้ว่าที่ไหน แต่พญานาคไม่อยากไป พญานาคอยากไปเฝ้าพระพุทธเจ้ามากกว่า

พญานาครู้สึกผิดหวังที่ไม่ได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าตามที่ตั้งใจไว้ พญานาค
พูดกับรูป เทียน และคอกบัวในพานเบา ๆ ว่า

"เราคงไม่มีบุญวาสนา จึงทำให้เราไม่ได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า"

รูป เทียน และคอกบัว ต่างก็รู้สึกผิดหวังเช่นเดียวกับพญานาค

"ได้เวลาเคลื่อนขบวนแห่เทียนแล้ว" ชายคนหนึ่งประกาศให้ทุกคนได้ยิน
ทั่วกัน พวกผู้ชายหามเทียนที่พญานาคอยู่เดินนำออกไป พวกผู้หญิงถือพานที่ใส่คอกบัว
รูป และเทียนเดินตามหลายคนร้องรำทำเพลงมีการแสดงแปลก ๆ หลายอย่างใน
ขบวนแห่เทียนนี้ ทุกคนสนุกสนานและมีความสุข

พญานาค รูป เทียน และคอกบัว เริ่มรู้สึกสนุกสนานตามไปด้วย

เสียงประกาศเรื่องเกี่ยวกับพิธีแห่เทียนเข้าพรรษาดังได้ยินชัดเจน

พญานาคอุทานว่า "ที่แท้พวกเขาจะ ไปวัดนั่นเอง"

"ถ้าเช่นนั้นพวกเราก็จะ ได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้านะซิ" รูปพูดขึ้น

"ถูกแล้ว ที่วัดมีพระพุทธรูป พระพุทธรูปคือตัวแทนของพระพุทธเจ้า
นั่นเอง" เทียนพูดด้วยความดีใจ

คอกบัวเดินรำเข้ากับทำนองเพลงอย่างสนุกสนาน

"เป็นบุญวาสนาของพวกเราแล้ว" พญานาค รูป และเทียนเล็ก ๆ
คิดและยิ้มอย่างมีความสุข

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 11

นิทานเรื่อง รุ่งกินน้ำกับปุยเมฆขาว

เย็นวันหนึ่ง หลังจากฝนตก พระอาทิตย์ทองแสงอ่อน ท้องฟ้าเริ่มสดใส ผากฟ้าอีกด้านหนึ่ง รุ่งกินน้ำปรากฏกายขึ้น รุ่งกินน้ำมี 7 สีเรียงลำดับตั้งแต่ สีม่วง สีคราม สีน้ำเงิน สีเขียว สีเหลือง สีแสด และสีแดง รุ่งกินน้ำจึงมักพูดโอ้อวดความงามกับผู้อื่นเสมอ วันนั้นก็เช่นกัน เมื่อปุยเมฆขาวลอยผ่านมา รุ่งกินน้ำก็พูดกับปุยเมฆขาวว่า "ปุยเมฆขาวซีเห่ มาแอบชมความงามของรุ่งกินน้ำใช้ไหมล่ะ"

"เปล่าจ๊ะ ปุยเมฆขาวมาสูดอากาศบริสุทธิ์ต่างหากล่ะ" ปุยเมฆขาวตอบ "แต่ เอ... เมื่อไหร่รุ่งกินน้ำเรียกปุยเมฆขาวว่าอะไรนะ" ปุยเมฆขาวถาม

"ก็เรียกว่าปุยเมฆขาวซีเห่ระชิ คุชิ ซีเห่จริง ๆ ไม่เห็นสวยเลย มีแต่สีขาว ๆ สู้รุ่งกินน้ำก็ไม่ได้ รุ่งกินน้ำมีหลายสี สวยที่สุดในโลกเลยรู้ไหม" รุ่งกินน้ำพูดโอ้อวด

ปุยเมฆขาวเถียงว่า "ไม่จริงหรอก ปุยเมฆขาวไม่ได้ซีเห่ระชิจะถึงแม้ว่าจะมีสีขาว ๆ แต่ก็สวย คุชิเป็นปุยนุ่มด้วย ปุยเมฆขาวสวยที่สุดในโลกสวยกว่าใคร ๆ"

"ไม่จริง รุ่งกินน้ำสวยที่สุดในโลก คุชิ มีตั้ง 7 สีแน่ะ" รุ่งกินน้ำเถียงพละางบีดตัวใหญ่และยาวขึ้น

"ปุยเมฆขาวสวยที่สุดในโลก คุชิ ปุยเมฆขาว ขาวเหมือนสำลี ลอยไปลอยมาได้ แล้วก็ยังแปลงกายได้อีกด้วย" ปุยเมฆขาวพูดพร้อมกับขยายตัวใหญ่ขึ้น แล้วเปลี่ยนรูปร่างอวดรุ่งกินน้ำ

รุ่งกินน้ำเห็นดังนั้นก็บีดตัวใหญ่ขึ้นและยาวขึ้นอีก แล้วพูดว่า "แต่ถึงยังงิ รุ่งกินน้ำก็มีหลายสีกว่า ก็ต้องสวยกว่าปุยเมฆขาว สวยกว่าใคร ๆ ในโลกนี้"

"ไม่จริง ปุยเมฆขาวสวยที่สุดในโลก" ปุยเมฆขาวพูด

"ไม่จริง รุ่งกินน้ำสวยที่สุดในโลก" รุ่งกินน้ำพูด

รุ่งกินน้ำและปุยเมมขาวต่างก็คิดว่าตนเองสวยที่สุดในโลก ไม่มีใคร
 ขอมแพ้ ในที่สุดทั้งสองจึงตกลงกันไปขอร้องพระอาทิตย์ผู้เป็นใหญ่ในท้องฟ้าให้ช่วย
 ตัดสินให้ว่าใครสวยที่สุดในโลก

"พระอาทิตย์ผู้เป็นใหญ่ในท้องฟ้า กรุณาตัดสินให้เราทั้งสองด้วยว่า
 ใครเป็นผู้ที่สวยที่สุดในโลก" รุ่งกินน้ำและปุยเมมขาวพูดพร้อมกัน

พระอาทิตย์ตอบว่า "ท่านทั้งสอง เราได้บินท่านถกเถียงกันมาตั้งแต่ต้น
 แล้วละ ท่านทั้งสองต่างก็มีความสวยงามด้วยกันทั้งคู่แหละ แต่ความสวยงาม
 เพียงอย่างเดียวนั้น ไม่มีคุณค่าควรแก่การยกย่องหรือหอก ความดีต่างหากเล่า ถ้า
 ท่านทั้งสองทำความดี ท่านก็จะได้รับการยกย่อง ท่านทั้งสองอย่ามัวแต่ถกเถียง
 กันในเรื่องความสวยงามเลย รีบไปทำความดีเถอะ"

รุ่งกินน้ำและปุยเมมขาวได้ฟังคำพูดพระอาทิตย์ ก็ได้สำนึกและเลิก
 ถกเถียงกันตั้งแต่นั้นมา

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 12

นิทานเรื่อง เจ้าหญิงน้อยผจญภัยผ่น

ครั้งหนึ่ง มีเจ้าหญิงน้อยคนหนึ่ง เจ้าหญิงน้อยคนนี้ตัวเล็กมากและเพื่องจะเคยออกมาเที่ยวนอกบ้าน เจ้าหญิงน้อยตื่นเต้นและสนุกกับการออกไปเที่ยว ขณะที่เจ้าหญิงน้อยกำลังเที่ยวไปอย่างเพลิดเพลินนั้น เจ้าหญิงน้อยก็ได้ยินเสียง หวิด-หวิว หวิด-หวิว นั้นดังมาแต่ไกลแล้วใกล้เข้ามา ใกล้เข้ามา เจ้าหญิงน้อยรู้สึกว่ามีลมพัดมาเบา ๆ แล้วแรงขึ้น แรงขึ้น

เจ้าหญิงน้อยถูกลมพัดไปแต่โชคที่เจ้าหญิงน้อยเกาะ โคนต้นไม้ไว้ได้ เจ้าหญิงน้อยจึงไม่ปลิวไปไกลนัก

เสียงหวิด-หวิว ยังคงดังอยู่ เจ้าหญิงน้อยไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น ยังไม่ทันที่เจ้าหญิงน้อยจะหายตกใจ เจ้าหญิงน้อยก็ต้องตกใจมากขึ้นอีกเมื่อมีเสียงดังกรีน! กรีน เกิดขึ้น ลมยังคงพัดแรง ต้นไม้ไหวเอนไปมา เจ้าหญิงน้อยผวา กอดโคนต้นไม้ไว้แน่น

เสียงดังเปาะ-แปะ เปาะ-แปะ เริ่มดังขึ้น ดังขึ้น เจ้าหญิงน้อยมองไปรอบ ๆ แล้วเจ้าหญิงน้อยก็รู้สึกว่ามีหยาดน้ำหยดลงมา แล้วเพิ่มจำนวนขึ้น เสียงเปาะ-แปะ เปาะ-แปะ ค่อย ๆ หายไป มีเสียงจิ๊ก-จิ๊ก จิ๊ก-จิ๊ก เข้ามาแทนที่ เจ้าหญิงน้อยรู้สึกว่ามีหยาดน้ำนั้นเย็นและทำให้เจ้าหญิงน้อยหนาว

หนอนเขียวตัวหนึ่งเกาะอยู่ที่ต้นไม้ เห็นเจ้าหญิงน้อยเปียกผ่นหนาวสั่นอยู่ จึงเค็ดใบไม้ใหญ่ ๆ มาให้เจ้าหญิงน้อยใช้เป็นที่กำบังผ่น

เจ้าหญิงน้อยหลบผ่นอยู่ใต้ใบไม้ใหญ่ มีหนอนเขียวอยู่ใกล้ๆ

เจ้าหญิงน้อยถามหนอนเขียวว่า "หนอนเขียวจะ บอกฉันที่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น"

"ผ่นตกจะ ในฤดูผ่นอย่างนี้ มักมีลมพัด ผ่นตก แต่วันนี้ลมพัดแรงมาก ผ่นก็ตกหนัก เราเรียกว่าพายุผ่น ในตอนที่ผ่นตกก็มักจะเกิดฟ้าร้องเสียงดัง กรีน! กรีน! คิ้วบ" หนอนเขียวพูดแข่งกับเสียงผ่น

"เสียงฟ้าร้องดังน่ากลัวจังเลยจ๊ะ" เจ้าหญิงน้อยพูด

"ใช่จ๊ะ แต่เสียงฟ้าผ่า น่ากลัวมากกว่า" หนอนเขียวบอก

เจ้าหญิงน้อยพูดด้วยความสงสัยว่า "เสียงฟ้าผ่า เอ..." ยังไม่ทันที่เจ้าหญิงน้อยจะพูดจบ เจ้าหญิงน้อยก็ต้องหลบตาปีด้วยความตกใจกลัวเมื่อมีเสียงฟ้าร้องกรืน! กรืน! แล้วเกิดมีแสงแปลบ ปลืบ เป็นสายขึ้นบนท้องฟ้า เสียงเปรี้ยง! เปรี้ยง! ดังตามมาติด ๆ

เจ้าหญิงน้อยนั่งตัวสั่นด้วยความกลัว ครางออกมาว่า "โอ... เสียงฟ้าผ่าใหญ่นัยจ๊ะ ช่างน่ากลัวอะไรอย่างนี้"

หนอนเขียวพูดว่า "ใช่จ๊ะ น่ากลัวมาก ในเวลาที่ฝนตกอย่างนี้ ไม่ควรออกมาเที่ยวนอกบ้านเพราะอันตรายมากจ๊ะ แม้ไม่มีฟ้าร้อง ฟ้าผ่า แต่ถ้าเปียกฝนก็ทำให้ไม่สบาย เป็นหวัดได้นะจ๊ะ"

เจ้าหญิงน้อยพยักหน้า

เมื่อฝนซาลง ท้องฟ้าเริ่มสว่าง เจ้าหญิงน้อยขอบคุณหนอนเขียวที่ให้ความช่วยเหลือ

หนอนเขียวคิดว่าเจ้าหญิงน้อยคงถือใบไม้ใบใหญ่กำบังฝนเดินไปไม่ไหว เพราะใบไม้ใหญ่นั่นมาก หนอนเขียวจึงหาใบไม้เล็ก ๆ มาต่อกันเป็นวงกลม นำกิ่งไม้เล็ก ๆ มาเสียบตรงกลาง ทำเป็นร่มให้เจ้าหญิงน้อย

เจ้าหญิงน้อยกล่าวขอบคุณหนอนเขียวอีกครั้งแล้วเดินทางร่วมที่หนอนเขียวทำให้กลับบ้าน

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 13

นิทานเรื่อง หุ่นไล่กา

ที่ทุ่งนาใกล้ ๆ บ้านของเด็กชายแดง มีหุ่นไล่กาตัวหนึ่ง มันใส่หมวก และเสื้อชวาวาเก่า ๆ ยืนอยู่ เมื่อนกกาบินมาที่ทุ่งนา หุ่นไล่กา ก็จะส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ! พ่อของแดงชมว่า มันเป็นหุ่นไล่กาที่ทำหน้าที่ไล่กาได้อย่างดีเยี่ยม แดงก็ชมว่ามันเป็นเพื่อนเล่นใน ทุ่งนา ได้ดีที่สุด

หุ่นไล่กา ยืนส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ! เป็นประจำทุกวัน มันรู้สึกทำหน้าที่ไล่กาของมันเป็นงานที่น่าเบื่อหน่าย มันไม่อยากเป็นหุ่นไล่กาอีกต่อไปแล้ว

"ไปเป็นหมอรักษาคนไข้ดีกว่า" หุ่นไล่กา คิดแล้วแต่งตัวเป็นหมอไปที่ โรงพยาบาล

เด็กชายคนหนึ่งได้รับบาดเจ็บเลือดออกที่ขา แม่อุ้มเขาเข้ามาหาหุ่นไล่กา พร้อมกับพูดว่า "คุณหมอคะ ช่วยลูกฉันด้วย ช่วยลูกฉันด้วยค่ะ"

หุ่นไล่กาอยากจะช่วยรักษาเด็กชายคนนั้น แต่หุ่นไล่กา ก็ทำได้แต่ยืน ส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ!

แม่ของเด็กคนนั้นจึงอุ้มลูกวิ่งไปหาหมอคนอื่นให้ช่วยรักษาให้

"ไปเป็นตำรวจจับผู้ร้ายดีกว่า" หุ่นไล่กา คิดแล้วแต่งตัวเป็นตำรวจ

หญิงคนหนึ่งร้องตะโกนว่า "ช่วยด้วย ช่วยด้วย คนขโมยของ ช่วยด้วยค่ะ"

หุ่นไล่กา เห็นผู้ชายคนหนึ่งถือของวิ่งหนีไป หุ่นไล่กาอยากจะจับขโมย มาลงโทษ และเอาของมาคืนให้ผู้หญิงคนนั้น แต่หุ่นไล่กา ก็ทำได้แต่ยืนส่ายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ!

ตำรวจคนอื่น ๆ วิ่งไล่จับชายคนที่เป็นขโมยคนนั้นมาได้

"ไปเป็นพ่อค้า ขายผลไม้ดีกว่า" หุ่นไล่กา คิดแล้วแต่งตัวเป็นพ่อค้า ไปขายผลไม้ที่ตลาด

หญิงคนหนึ่งเดินเข้ามาแล้วบอกว่า "ขอซื้อส้มเขียวหวานหนึ่งกิโลจ้ะ"
 หุ่นไล่กาอยากจะหยิบส้มใส่ถุงแล้วซึ่งให้หญิงคนนั้น แต่หุ่นไล่กาทำได้
 แต่บินสายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ!

หญิงคนนั้นจึงเดินไปซื้อส้มเขียวหวานที่พ่อค้าคนอื่น
 "ไปเป็นครูสอนหนังสือเด็ก ๆ ดีกว่า" หุ่นไล่กาคิดแล้วแต่งตั้งตัวเองเป็นครู
 ไปที่โรงเรียน

เด็กนักเรียนหลายคนวิ่งเล่นที่สนาม หุ่นไล่กาอยากจะบอกเด็กนักเรียน
 เหล่านั้นว่าถึงเวลาเข้าห้องเรียนและเรียนหนังสือแล้ว แต่หุ่นไล่กาทำได้แต่บิน
 สายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ!

เด็กนักเรียนก็ยังคงวิ่งเล่นอยู่ที่สนามต่อไป
 หุ่นไล่การู้สึกว่าตัวเองไม่มีประโยชน์ และไม่สามารถทำงานอื่นได้
 นอกจากบินสายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ!
 หุ่นไล่กาเริ่มคิดถึงทุ่งนา มันอยากกลับไปอยู่ที่ทุ่งนา มันจะได้บินสายหน้า โบกมือ
 สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ! อย่างภาคภูมิใจ มันรู้ว่าการทำ
 เช่นนั้นที่ทุ่งนามีประโยชน์ต่อชาวนาเพราะทุกครั้งที่มีมันสายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ
 สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ! นกกาที่มากินข้าวในนาก็จะตกใจและบิน
 หนีไป

หุ่นไล่กาจึงกลับไปอยู่ที่ทุ่งนา มันบินสายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม
 เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ! ด้วยท่าทางที่สง่างาม มันรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำงานที่
 มันถนัด มันบินสายหน้า โบกมือ สะบัดเสื้อ สะบัดผม เสียงดัง พับ พับ! พับ พับ!
 อย่างมีความสุข

พ่อและแดงดีใจที่หุ่นไล่กากลับมา พ่อบอกว่า ค่อยไปนั้นนกกาจะไม่มากิน
 ข้าวในนาอีกต่อไปแล้ว แแดงบอกว่า ค่อยไปนั้นแดงก็จะไม่เหงาอีกต่อไปด้วย

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 14

นิทานเรื่อง ตุ๊กตาตัวใหม่

หนูแป้นเป็นตุ๊กตาตัวใหม่ในห้องของเล่น หนูแป้นมีผมสีทองสวย ใส่กระโปรงบานสีชมพู หนูแป้นรู้ว่าตนเองสวยและกำลังถูกของเล่นอื่น ๆ มองด้วยความชื่นชม

ลูกหมีไชลาน เดินเข้ามาหาหนูแป้นพร้อมกับพูดว่า "สวัสดีจ๊ะ หนูแป้น" หนูแป้นไม่ตอบแต่กลับมองลูกหมีไชลานด้วยสายตาที่ไม่เป็นมิตร หมูอ้วนเดินเข้ามาหาหนูแป้น แล้วพูดชวนว่า "หนูแป้น มาวิ่งเล่นด้วยกันไหมจ๊ะ"

หนูแป้นมองหมูอ้วนแล้วทำท่าขะแยง พร้อมกับพูดว่า "ฉันไม่ชอบวิ่งเล่นกับตุ๊กตาอ้วนน่าเกลียดอย่างเธอ"

กระต่ายขาวเข้ามาหา แล้วพูดกับหนูแป้นว่า "มาเล่นซ่อนหากับกระต่ายก็ได้"

หนูแป้นมองคุกระต่ายขาวแล้วเซิดหน้าพูดว่า "กระต่ายขาวมอมแมมอย่างเธอนะหรือ ฉันไม่เล่นด้วยหรอก"

กล่องของขวัญเข้ามาหา แล้วพูดกับหนูแป้นว่า "หนูแป้นจ๋า มาเต้นรำกันดีกว่านะจ๊ะ"

หนูแป้นมองคุกล่องของขวัญอย่างเหยียดหยาม แล้วพูดหัวน ๆ ว่า "กล่องของขวัญไร้ค่าอย่างเธอ ไม่มีค่าพอที่ฉันจะเต้นรำด้วยหรอก"

ตุ๊กตาคนป่าถือลูกบอลสีแดงเข้ามาหา แล้วพูดกับหนูแป้นว่า "หนูแป้นจ๋า มาเล่นโยนลูกบอลกันซิจ๊ะ"

หนูแป้นมองตุ๊กตาคนป่าอย่างดูถูกแล้วพูดว่า "คนป่าไม่ใช่เสื้อผ้าอย่างเธอฉันไม่เล่นด้วยหรอก"

ลุงทอม ตึกตาใจดีตัวหนึ่งคิดว่าหนูแป้นเพิ่งมาอยู่ใหม่ อาจจะรู้สึกเหงา และ ไม่กล้าที่จะ เล่นกับใคร ๆ ลุงทอมจึงแอบกระซิบบอกของเล่นอื่น ๆ ว่าจะจัดงานเลี้ยงต้อนรับหนูแป้น หนูแป้นจะ ได้สนุกและกล้าที่จะ เล่นกับของเล่นอื่น ๆ

ลุงทอมเตรียมจัดงานเลี้ยงต้อนรับหนูแป้นอย่างใหญ่โตและ เชิญของเล่น ทุกอย่างในห้องมาร่วมในงานด้วย ของเล่นทุกอย่างยินดีที่จะมาในงานครั้งนี้และ พร้อมใจกันไปเชิญหนูแป้น แต่หนูแป้น ไม่ยอมมาร่วมในงานเลี้ยงครั้งนี้ ทั้งยัง ตะโกนด้วยเสียงอันดังว่า "ไปให้พ้นนะ ฉันจะไม่ยอมเล่นกับของเล่นเก่า ๆ สกปรกและ ไร้ค่าอย่างพวกเธอเป็นอันขาด ไปนะ! แล้วอย่ามายุ่งกับฉันอีก ไปให้พ้น!"

ตั้งแต่นั้นมา จึง ไม่มีใครชวนหนูแป้นมาเล่นอีกเลย หนูแป้นต้องอยู่ คนเดียว ไม่มีใครอยากเข้าใกล้หนูแป้น ไม่มีใครอยากพูดกับหนูแป้น ไม่มีใคร สนใจว่าหนูแป้นจะทำอะไร หนูแป้นนั่งมองดูของเล่นอื่น ๆ เล่น หัวเราะ และ เต้นรำกันอย่างสนุกสนานด้วยความอิจฉา หนูแป้นรู้สึกเหงา หนูแป้นอยากจะมี เพื่อน หนูแป้นอยากจะทำเสียง หัวเราะ และ เต้นรำอย่างสนุกสนานเหมือนของ เล่นอื่น ๆ แต่ไม่มีใครชวนหนูแป้นไปเล่นอีกเลย หนูแป้นรู้สึกอยากร้องไห้แล้ว หนูแป้นก็เริ่มร้องไห้ แต่ก็ไม่มีใครมาหาหนูแป้น หนูแป้นร้องไห้จนเหนื่อยและ หลับไป

เมื่อหนูแป้นล้มตาตื่นขึ้นมาอีกครั้ง หนูแป้นก็เห็นของเล่นทั้งหมดยืนราย ล้อมหนูแป้น ลูกหมีไขลานกับตุ๊กตาคนป่ายืนถือป้าย "ยินดีต้อนรับสู่ห้องของเล่น" ลุงทอมเริ่มขับร้องเพลง "เพื่อนกัน" ของเล่นอื่น ๆ ร้องตามพร้อม ๆ กัน เสียง เพลงดังกังวาน ทุกคนมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส

หนูแป้นวิ่ง เข้าไปกอดลุงทอมแล้วกล่าวขอโทษของเล่นทั้งหมด พร้อม สัญญาว่า ต่อ ไปนี้หนูแป้นจะทำตัว เป็นเพื่อนที่ดี ไม่จะถูกเห็บคหยามผู้อื่นอีกต่อไป

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 15

นิทานเรื่อง ความลับของจ๊อบแจง

จ๊อบแจงเด็กหญิงตัวเล็กคนหนึ่งชอบเวลากลางคืนมาก จ๊อบแจงรอว่าเมื่อไหร่จึงจะเวลากลางคืน เพราะถ้าถึงเวลากลางคืนแม่จะอุ้มจ๊อบแจงไว้บนตักอ่านหนังสือให้จ๊อบแจงฟัง บางวันก็จะเล่านิทานสนุก ๆ บางทีก็ร้องเพลงกล่อมเด็กกล่อมจ๊อบแจงจนหลับไป

วันนี้ก็เช่นกันคุณแม่อุ้มจ๊อบแจงไว้บนตัก โอบกอดจ๊อบแจงเบา ๆ คุณแม่เล่านิทานให้จ๊อบแจงฟัง นิทานสนุกมาก จ๊อบแจงอยากฟังอีกแต่แม่บอกว่าวันนี้ดีมากแล้วถึงเวลาที่จ๊อบแจงจะต้องเข้านอน คุณแม่อุ้มจ๊อบแจงไปนอนที่เตียง ห่มผ้าให้จ๊อบแจงแล้วพูดว่า "ราตรีสวัสดิ์จ๊ะ" จากนั้นแม่ก็เดินตรงไปประตูห้องของจ๊อบแจง

"แม่จ๋า..." จ๊อบแจงเรียกแม่เบา ๆ

แม่หันมามองแล้วเดินกลับมาหาจ๊อบแจง ถามจ๊อบแจงด้วยเสียงนุ่มนวลว่า "มีอะไรหรือจ๊ะจ๊อบแจง"

"แม่จ๋า... ขอตุ๊กตาผมทองมานอนเป็นเพื่อนจ๊อบแจงได้ไหมจ๊ะ แม่" จ๊อบแจงพูด

แม่ตอบว่า "ได้จ๊ะจ๊ะ แม่จะไปหยิบมาให้จ๊ะ" แม่อุ้มตุ๊กตาผมทองมาจากเปลของเล่นมาส่งให้จ๊อบแจง

จ๊อบแจงรับตุ๊กตาผมทองมานอนข้าง ๆ ตัว แม่ดึงผ้าห่มตุ๊กตาผมทองแล้วพูดว่า "ราตรีสวัสดิ์จ๊ะ" จากนั้นแม่ก็เดินตรงไปประตูห้อง "แม่จ๋า..." จ๊อบแจงเรียกแม่เบา ๆ

แม่หันมามองแล้วเดินกลับมาหาจ๊อบแจง แม่บิ๋มให้จ๊อบแจง ถามจ๊อบแจงด้วยเสียงนุ่มนวลว่า "มีอะไรหรือจ๊ะจ๊อบแจง"

"แม่จ๋า... จ๊อบแจงมีความลับจะบอกแม่" จ๊อบแจงพูด

"ความลับ... เอ... ความลับอะไรจ๊ะ" แม่ถาม

"แม่เอียงหุมาชิจะ จีบแจงจะบอกความลับให้" จีบแจงบอก แม่จึงเอียงหูเข้าไปใกล้ จีบแจงกระซิบบอกแม่ว่า "ความลับของจีบแจงก็คือ... จีบแจงจะเป็นเด็กดีจะ แม่จ๋า" แม่ยิ้มมองจีบแจงด้วยความรัก

จีบแจงบอกแม่อีกว่า "จีบแจงมีความลับอีกเรื่องหนึ่ง แม่อยากฟังความลับความจีบแจงไหมจะ แม่จ๋า"

แม่ยิ้ม พยักหน้าแล้วเอียงหูอีกข้างหนึ่งเข้าไปใกล้จีบแจง

จีบแจงกระซิบที่ข้างหูแม่เบา ๆ ว่า "ความลับอีกเรื่องหนึ่งของจีบแจงก็คือ... แม่ฟังนะจะ จีบแจงรักแม่มากที่สุดในโลก"

แม่ยิ้ม หอมแก้มจีบแจง แล้วกระซิบที่ข้างหูจีบแจงเบา ๆ ว่า "แม่ก็รักจีบแจงมากที่สุดในโลกเหมือนกันจะ ลูกรัก"

จีบแจงหลับตาและหลับไปอย่างมีความสุข จนไม่ได้ยินคำกล่าววราตรีสวัสดิ์ และ ไม่รู้ว่าคุณแม่ออกจากห้องจีบแจงไปตั้งแต่เมื่อไหร่

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 16

นิทานเรื่อง ของขวัญวันแม่

"ดอกมะลิน้อย ๆ เก็บมาร้อยเป็นมาลัย..." เสียงเพลงดังมาจากปากของหนูปิ่นที่กำลังนั่งร้อยมาลัยอยู่ใต้ต้นไม้ในสวน หนูป้อมเดินผ่านมาถามว่า "จะร้อยมาลัยไปให้ใครกันจะหนูปิ่น"

หนูปิ่นตอบว่า "พรุ่งนี้เป็นวันที่ 12 สิงหาคม เป็นวันแม่แห่งชาติไงละ หนูปิ่น จะร้อยมาลัยให้เป็นของขวัญคุณแม่ คุณแม่ชอบดอกมะลิ แล้วดอกมะลิก็เป็นสัญลักษณ์ของวันแม่ด้วยนะจ๊ะ"

หนูป้อมเดินต่อไป ผ่านหน้าบ้านหนูปิ๊ก หนูปิ๊กกำลังรดน้ำต้นไม้หน้าบ้าน หนูป้อมร้องทักขึ้นว่า "หนูปิ๊ก แหม! ขยันจัง รดน้ำต้นไม้ทุกวันเลยนะจ๊ะ"

หนูปิ๊กตอบว่า "ใช้จ๊ะ ปิ๊กตั้งใจไว้ว่าจะดูแลต้นไม้ที่สนามหน้าบ้านให้สวย เป็นของขวัญให้คุณแม่ในวันแม่แห่งชาติจ๊ะ คุณแม่ชอบออกมานั่งเล่นที่สนามหน้าบ้านในตอนเย็น ๆ"

หนูป้อมเดินต่อไป พบหนูอ๊อดกับหนูอ้วน สองพี่น้องถือกล่องของขวัญเดินกลับบ้าน หนูป้อมร้องถามว่า "หนูอ๊อดกับหนูอ้วนจะเอาของขวัญไปไหนกันจ๊ะ"

"นี่เป็นของขวัญที่เราสองพี่น้องซื้อมาด้วยเงินที่เหลือจากค่าขนม มันเป็นผ้าพันคอแสนสวยที่คุณแม่อยากได้ หนูอ๊อดกับหนูอ้วนจะให้มันเป็นของขวัญในวันแม่แห่งชาติไงละจ๊ะ"

หนูป้อมเดินกลับบ้าน ตลอดทางหนูป้อมมีสีหน้าเศร้าสร้อย พรุ่งนี้ก็จะถึงวันที่ 12 สิงหาคม แล้ว หนูป้อมไม่มีของขวัญให้คุณแม่ในวันแม่เลย หนูป้อมรู้สึกเสียใจที่ไม่ได้เตรียมของขวัญให้คุณแม่

"ลูกป้อม ไม่สบายหรือเปล่าจ๊ะ" คุณแม่ถามหนูป้อมด้วยความห่วงใย เมื่อเห็นท่าทางอันเศร้าสร้อยของหนูป้อม

"เปล่า... เปล่า... ครับ ป้อมสบายดีครับ ป้อมไม่ได้เป็นอะไรครับ" หนูป้อมรีบตอบ

คืนนั้น หนูป้อมนอนไม่หลับ ฝ้าแต่ครุ่นคิดว่าจะหาอะไรเป็นของขวัญให้คุณแม่ในวันรุ่งขึ้น หนูป้อมครุ่นคิดตลอดคืนและหลับไปเมื่อใกล้ฟ้าสว่าง

หนูป้อมลืมตาขึ้นเมื่อได้ยินเสียงคุณแม่เรียกอยู่ข้างหูกเบา ๆ แสงสว่างเข้าตาหนูป้อม สายแล้ว หนูป้อมเห็นคุณแม่ยืนอยู่ข้างเตียง หนูป้อมลุกขึ้นนั่งแล้วผวาเข้าไปกอดคุณแม่ ร้องไห้พลางพูดว่า "ฮือ... ฮือ... คุณแม่ครับ ป้อมเสียใจวันนี้เป็นวันแม่ ใคร ๆ ก็มีของขวัญให้คุณแม่กันทั้งนั้น แต่ป้อม... ฮือ... ป้อมไม่มีป้อมไม่มีของขวัญให้คุณแม่ คุณแม่ครับ... อย่าโกรธป้อมนะครับ ป้อมไม่มีอะไรให้คุณแม่เลย... แต่ป้อมสัญญาว่าจะเป็นเด็กดีของคุณแม่ คุณแม่อย่าโกรธป้อมนะครับ"

"โอ... ลูกแม่..." คุณแม่กอดป้อมด้วยความรักและพุดกับป้อมด้วยน้ำเสียงที่อ่อนโยนว่า "แม่จะโกรธลูกได้ยังไงกันจ๊ะ ลูกรู้ไหมว่า แม่ได้รับของขวัญวันแม่จากลูกแล้ว"

หนูป้อมกลายกอดแล้วมองหน้าคุณแม่ด้วยความสงสัย คุณแม่พุดต่อไปว่า "ของขวัญที่ลูกให้แม่เป็นของขวัญที่มีค่าและถูกใจแม่มากที่สุดเลยจ๊ะ"

หนูป้อมหยุดร้องไห้แล้วพูดว่า "ป้อมไม่ได้ทำอะไรคุณแม่เลย
คุณแม่ยิ้มแล้วพูดว่า "ลูกป้อมให้แม่แล้วจ๊ะ เมื่อก็ลูกให้สัญญาแม่
ใช่ไหมจ๊ะ"

"ครับ" หนูป้อมตอบ "ป้อมให้สัญญาว่าป้อมจะเป็นเด็กดี"

"นั่นละ ของขวัญที่ลูกป้อมให้แม่และถูกใจแม่มากที่สุดละจ๊ะ" คุณแม่พุด

หนูป้อมพยักหน้าอย่างเข้าใจ หนูป้อมกอดคุณแม่ด้วยความรักพร้อมกับยืนยันด้วยน้ำเสียงหนักแน่นว่า "ป้อมสัญญาว่า ป้อมจะเป็นเด็กดีครับคุณแม่"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 17

นิทานเรื่อง จ๊ะเอ๋เก่งไปแล้ว

แก้ววิ่งเล่นอย่างสนุกสนานอยู่ในสวนพร้อมกับเพื่อน ๆ ได้แก่ นกกระเจี๊ยบ เสียงเพราะ กระรอกหางสวย เจ้าปุยแมวสีขาว และเจ้าโตหมาแสนรู้

แก้วหยุดพักที่ได้ร่มไม้ พยายามเหนื่อยแก้วก็ชวนเพื่อน ๆ เล่นซ่อนหา "แก้วจะเป็นคนหาหะ" แก้วพูด พร้อมกับปิดตาหันเข้าหาดันไม้แล้วเริ่มนับ "หนึ่ง สอง สาม..."

ทุกคนวิ่งไปหาที่ซ่อน

"สี่ ห้า หก เจ็ด แปด เก้า สิบ" แก่นับถึงสิบแล้วเปิดตา แก้มองไปรอบ ๆ เห็นแต่ดันไม้ในสวน ทุกคนหายไปตามด

แก้มองไปรอบ ๆ อีกครั้ง ที่กิ่งไม้เตี้ย ๆ มีอะไรอย่างหนึ่งสีน้ำตาล โผล่ออกมา แก้ววิ่งเข้าไป "จ๊ะเอ๋ เก่งไปแล้ว กระรอกอยู่นี่เอง" แก้วร้องเสียงดัง กระรอกหางสวยวิ่งตามกิ่งไม้ลงมาหาแก้ว

แก้มองไปรอบ ๆ นกกระเจี๊ยบเผลอตัวส่งเสียงร้องจ๊ับ จ๊ับ แก้วเงยหน้ามองขึ้นไปมองบนดันไม้ ที่ยอดไม้ที่มีใบสีเขียวอยู่เต็ม มีนกตัวหนึ่งเกาะอยู่ แก้วจำเสียงร้องได้ "จ๊ะเอ๋ เก่งไปแล้ว นกกระเจี๊ยบอยู่นี่เอง" แก้วร้องอย่างดีใจ นกกระเจี๊ยบเสียงเพราะร้องจ๊ับ จ๊ับ แล้วถลาปีกบินลงมาหาแก้ว

แก้มองไปรอบ ๆ ตัว ดันไม้เล็ก ๆ หลายต้นขึ้นอยู่ใกล้ ๆ กัน ดันไม้มีใบสีเขียวอ่อน เขียวแก่ มองดูเป็นพุ่มสวย แก้มองเห็นพุ่มไม้นั้นไหวสั่นไปมา "ไม่ใช่เพราะลมพัดแน่นอน" แก้วคิดแล้วย่องเข้าไปใกล้ ๆ พุ่มไม้แล้วก้มมองอะไรอย่างหนึ่งแอบอยู่ในนั้น แก้มองเห็นหางของมันกระดิกไปมา "จ๊ะเอ๋ เก่งไปแล้ว เจ้าโตอยู่นี่เอง" แก้วร้องเสียงดังด้วยความดีใจ เจ้าโตหมาแสนรู้วิ่งออกมาจากที่ซ่อน กระดิกหางวิ่งมาแก้วพร้อมกับเห่าโห้ง! โห้ง!

เกมองไปรอบ ๆ ตัวอีกครั้ง เกมองหาเจ้าบุยแมวสีขาว

"เอ... เจ้าบุยไปซ่อนที่ไหนนะ หาเท่าไรก็ไม่เจอ" เก่พูดเมื่อ
มองหาเจ้าบุยไม่พบ นกกระजิบ กระรอก และเจ้าโตต่างก็ช่วยกันหา เจ้าโต
ใช้จมูกดมไปที่พื้นที่มีต้นหญ้าปกคลุม เจ้าโตได้กลิ่นอะไรอย่างหนึ่ง เจ้าโตเดิน
ตามกลิ่นนั้นไปจนถึงโคนต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง มีโพรงเล็ก ๆ อยู่ใกล้โคน เจ้าโตมอง
เข้าไปในโพรงไม้เล็ก ๆ นั้น แล้วเจ้าโตก็ร้องออกมาด้วยเสียงอันดังว่า
"เจ้าบุยอยู่ในโพรงไม้ เจ้าบุยอยู่ในโพรงไม้"

เก่ นกกระจิบ และกระรอกวิ่งตรงไปที่ต้นไม้ใหญ่ต้นนั้น

"จ๊ะเอ๋ เก่พบแล้ว เจ้าบุยอยู่ที่นี่เอง" เก่พูดด้วยความตื่นเต้นดีใจ เมื่อ
มองเห็นเจ้าบุยหมอบอยู่ในโพรงไม้เล็ก ๆ นั้น เจ้าบุยกระโดดออกมาจากโพรง
ไม้

เก่ นกกระจิบ กระรอก เจ้าบุย และเจ้าโต ต่างหัวเราะกันอย่าง
สนุกสนานแล้วพูดขึ้นพร้อมกันว่า "สนุกจังเลย สนุกที่สุดในโลกเลย"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 18

นิทานเรื่อง คินแดนแห่งความสุข

วันหนึ่งขณะที่ต้อยตึงกำลังวิ่งเล่นที่หน้าบ้าน ต้อยตึงก็พบเทวดาน้อยองค์หนึ่งบาดเจ็บอยู่ ต้อยตึงได้ช่วยเหลือจนเทวดาน้อยหายเป็นปกติ เทวดาน้อยจึงชวนต้อยตึงไปเที่ยวที่บ้านของเทวดาน้อย เทวดาน้อยเนรมิตให้ต้อยตึงตัวเล็กเท่า ๆ กับเทวดาน้อยแล้วติดปีกให้ต้อยตึง เทวดาน้อยพาต้อยตึงบินไป

เทวดาน้อยพาต้อยตึงบินไปยังคินแดนอันเป็นที่อยู่ของเทวดาน้อย ที่นั่นร่มรื่น สวยงาม มีต้นไม้ใหญ่ปลูกไว้และได้รับการดูแลอย่างดี นกน้อยหลายตัวกำลังขับขานเสียงเพลงไพเราะอยู่บนต้นไม้ กระจกหลายสิบตัวเรียงระบำอยู่ข้างล่าง กระจกต่างชาวหลายตัวกระโดดโลดเต้นอย่างมีความสุข

"ต้นไม้ใหญ่ข้างหน้านั้นยังงៃละ บ้านของเรา" เทวดาน้อยพูดพร้อมกับชี้ให้ต้อยตึงดูต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง มีลำต้นใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขาออกไปมากมาย

"ยินดีต้อนรับสู่บ้านของเรา" เทวดาน้อยพูดเมื่อพาต้อยตึงไปหยุดบินอยู่ใต้ต้นไม้ต้นนั้น ด้านหนึ่งของต้นไม้มีบันไดทอดไปยังลำต้นซึ่งเป็นโพรงใหญ่ มีประตูปิดเปิดได้ ข้างในเย็นสบาย มีหน้าต่างเปิดให้อากาศถ่ายเท ภายในถูกจัดไว้อย่างสวยงาม มีระเบียบ และน่าอยู่ แบ่งเป็นห้องรับแขกห้องนั่งเล่น และห้องครัว กิ่งไม้ใหญ่ที่แยกออกจากลำต้นหลายกิ่ง ถูกจัดทำเป็นห้องนอน

"เทวดาน้อยอยู่คนเดียว ทำไมจึงมีห้องนอนหลายห้องจ๊ะ" ต้อยตึงถามด้วยความสงสัย

"เราไม่ได้อยู่คนเดียวหรอกจ๊ะ เรามีพี่น้องหลายคน แต่เวลานี้พี่น้องของเราออกไปปลูกต้นไม้แทนต้นไม้ที่ตายไป" เทวดาน้อยตอบ

"ความจริงเทวดาน้อยกับพี่น้องทุกคน ก็มีบ้านสวยงาม มีห้องนอนที่แสนสบายอยู่ที่นั่นแล้ว ทำไมจะต้องไปปลูกต้นไม้อีกละจ๊ะ" ต้อยตึงถามต่อ

"ความจริงเรามีบ้านหลังนี้หลังเดียวก็เพียงพอสำหรับอาศัยอย่างสบายแล้ว แต่เราก็มินต์ที่จะออกไปทำงาน ปลุกต้นไม้ ดูแลรดน้ำต้นไม้ เพราะต้นไม้ช่วยให้สนามหน้าบ้านของเราร่มรื่น สวยงาม มีสัตว์ต่าง ๆ อาศัยอยู่ช่วยให้บ้านเรามีชีวิตชีวา อากาศก็เย็นสบาย ไม่ร้อนเพราะต้นไม้ช่วยให้ร่มเงาแล้วก็ช่วยให้อากาศดีอีกด้วย ถ้าอยู่ในดินแดนนี้พวกเราทุกคนก็จะมีร่างกายที่แข็งแรง" เทวดาน้อยอธิบายให้ค้อยตึงเข้าใจ ค้อยตึงพยักหน้าเห็นด้วย เทวดาน้อยพูดต่อว่า "มันเป็นสิ่งที่แปลกประหลาดจะ ค้อยตึงรู้ไหม ดินแดนของเรา น้ำไม่เคยท่วมเลยแต่ก็ไม่แห้งแล้ง มีฝนตกพอดีพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป พวกเราที่อยู่ในดินแดนนี้ล้วนมีความสุขกันถ้วนหน้า เราเรียกดินแดนของเราว่า ดินแดนแห่งความสุข"

"ค้อยตึงอยากให้อาณาเขตของค้อยตึงเป็นดินแดนแห่งความสุขแบบนี้บ้าง"

ค้อยตึงพูด

"พี่น้องของเราเล่าว่า มันเป็นคำสาปของสวรรค์ ถ้าดินแดนใดปล่อยให้ต้นไม้ลดจำนวนลง มีแต่คนที่เห็นแก่ตัว ตัดต้นไม้ไม่ปลูกต้นไม้ใหม่แทน ดินแดนนั้นจะพบกับภัยพิบัติ กลายเป็นดินแดนแห่งความทุกข์" เทวดาน้อยเล่า

"ขอบคุณเทวดาน้อยมากที่พาค้อยตึงมาเที่ยวและเล่าเรื่องนี้ให้ค้อยตึง ค้อยตึงคิดว่าตอนนี้ค้อยตึงจะต้องรีบกลับบ้านแล้วละ ค้อยตึงจะนำเรื่องดินแดนแห่งความสุขไปเล่าให้ทุกคนฟัง ทุกคนจะได้ช่วยกันปลูกต้นไม้สร้างดินแดนแห่งความสุขแล้วทุกคนก็จะได้อยู่ในดินแดนแห่งความสุขตลอดไป" ค้อยตึงพูด

เทวดาน้อยจึงพาค้อยตึงไปส่งที่บ้าน ก่อนจากกันเทวดาน้อยได้ถอดปีกที่ค้อยตึงตัวโตเท่าเดิม พร้อมกับอวยพรค้อยตึงว่า "ขอให้ค้อยตึงโชคดีและได้อยู่ในดินแดนแห่งความสุขนะจ๊ะ"

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 19

นิทานเรื่อง เพื่อนของผึ้งอ้วน

ผึ้งอ้วนกับหนอนแก้วเป็นเพื่อนกัน ทั้งสองอาศัยต้นไม้ในสวนแห่งหนึ่ง เป็นที่อยู่

เช้าวันหนึ่งผึ้งอ้วนสังเกตเห็นหนอนแก้วมีท่าทางอ่อนเพลีย ผึ้งอ้วน จึงถามหนอนแก้วด้วยความห่วงใยว่า "หนอนแก้วเป็นอะไร ไป ไม่สบายหรือ เปล่าจ๊ะ"

หนอนแก้วส่ายหน้า พูกว่า "ฉันไม่รู้่ว่าตัวเองเป็นอะไร รู้แต่ว่าวงนอนมาก แล้วก็อยากนอนหลับเป็นที่สุดเลย..." พอพูดจบหนอนแก้วก็หลับไป และหลับสนิท

ผึ้งอ้วนเห็นดังนั้นจึงพูกว่า "หนอนแก้วพักผ่อนอยู่ที่นั่นจะ ผึ้งอ้วนจะต้องออกไปทำงานแล้วจ๊ะ" แล้วผึ้งอ้วนก็บินออกไปหาน้ำหวานจากดอกไม้ ใกล้คำผึ้งอ้วนจึงกลับมา

"หนอนแก้วจ๋า ผึ้งอ้วนกลับมาแล้วจ๊ะ" ผึ้งอ้วนตะโกนเรียกแต่ไม่มีเสียงตอบ

"เอ... หนอนแก้วหายไปไหนนะ" ผึ้งอ้วนคิดพลางมองหาหนอนแก้ว แต่ไม่พบ ผึ้งอ้วนออกไปตามหาหนอนแก้วทั่วสวนจนเหนื่อยแต่ก็ไม่พบ ผึ้งอ้วนจึงเข้าไปนอนและตั้งใจว่า วันรุ่งขึ้นผึ้งอ้วนจะ ไปตามหาหนอนแก้วใหม่

เช้าวันรุ่งขึ้นเมื่อผึ้งอ้วนเปิดประตูบ้านออกมาก็พบถุงประหลาดถุงหนึ่ง อยู่ข้างประตู "เอ... ถุงอะไร" ผึ้งอ้วนพูดด้วยความสงสัยพร้อมกับเข้าไปดูใกล้ ๆ และพยายามจะเปิดดูว่าเป็นถุงอะไร แต่ถุงนั้นปิดแน่นจนผึ้งอ้วนไม่สามารถเปิดออกได้ ผึ้งอ้วนเก็บถุงนั้นไว้ในบ้านแล้วก็ลืมนั่นเสียสนิท

หลายวันต่อมา ถุงนั้นเริ่มเคลื่อนไหวได้ ผึ้งอ้วนจึงมองด้วยความตื่นเต้น และประหลาดใจ

นิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการวาดภาพ ครั้งที่ 20

นิทานเรื่อง ฝีเสื้อแสนสวย

ต้องวิ่งเล่นอยู่ในสวนดอกไม้ มีดอกไม้บานสะพรั่งรับแสงแดดในยามเช้า ฝีเสื้อหลายตัวกำลังบินคอมคมและคุ่น้ำหวานจากเกสรดอกไม้ จากดอกหนึ่ง ไปยังอีกดอกหนึ่ง ฝีเสื้อช่วยประดับสวนดอกไม้ทั้งดงยามอยู่แล้ว หึ่งดงงามและมีชีวิตชีวามากขึ้น

ต้องเห็นฝีเสื้อมีสีสันรุดงาม ต้องพยายามไล่จับฝีเสื้อมาหลายวันแล้ว ต้องจับไม่ได้สักตัว วันนั้นก็เช่นกัน เมื่อต้องเข้าไปใกล้ ฝีเสื้อก็บินหนีต้องไปได้ทุกที ต้องไล่จับฝีเสื้อจนเหนื่อย แต่ก็ยังจับฝีเสื้อไม่ได้ ต้องนั่งพักพาลงคิดหาวิธีที่จะจับฝีเสื้อแล้วต้องก็คิดออก

ต้องวิ่งเข้าไปในบ้าน ตรงไปยังห้องเก็บของแล้วกลับออกมาพร้อมด้วยตาข่ายช้อนปลา

ต้องใช้ตาข่ายช้อนปลาไล่จับฝีเสื้อ แต่ฝีเสื้อก็บินหนีรอดไปได้ ต้องพยายามอยู่หลายครั้ง ฝีเสื้อก็บินหนีรอดไปได้ทุกครั้ง ต้องเริ่มท้อใจ จนกระทั่งต้องเห็นฝีเสื้อตัวหนึ่งเกาะอยู่ที่ดอกไม้ ต้องใช้ตาข่ายตัวจับฝีเสื้อตัวนั้นอย่างรวดเร็ว เสียงดัง ขวบ!

ต้องจับฝีเสื้อได้แล้ว มันเป็นฝีเสื้อตัวใหญ่และสวยงามที่สุด ต้องดีใจมาก นำฝีเสื้อไปใส่ขวดโหลไว้ ใช้ผ้าปิดแล้วทำรูไว้ให้มีอากาศสำหรับหายใจ

ต้องนำฝีเสื้อไปอวดแม่ แม่ชมว่า "ลูกแม่เก่งมากที่จับฝีเสื้อตัวใหญ่และสวยงามมาได้ แต่แม่ว่า มันคงอึดอัดและไม่ชอบอยู่ในนี้หรอก คุณมันพยายามบินหาทางออกไปข้างนอก เห็นไหมจ๊ะ"

ตอนเป็นต้องเห็นผีเสื้อมีท่าทางเหงาหงอย ไม่รู้เรื่องเหมือนตอนเช้า
ต้องคิดในใจว่าจริงอย่างที่แม่พูด ผีเสื้อคู่เศร้าสร้อยไม่สนุกสนานเลย มันคงอยาก
ออกไปหาเพื่อน ๆ ไปคุ้ยน้ำหวานจากดอกไม้ในส่วนที่มีแสงแดดและอากาศสดใส
ต้องพูดกับผีเสื้อว่า "อยู่ในขวดโหลนี้ คุณทำทางเจ้าไม่มีความสุขเลย เอาละ
ฉันจะปล่อยเจ้าไป"

ต้องเปิดฝ้าที่ปิดขวดโหลออกและเดินไปที่หน้าต่าง "ไปซิ ฉันให้เจ้าไป
บินไป บินไป บินไปซิจะ" ต้องพูด

ต้องมองดูผีเสื้อบินออกไปที่สวนดอกไม้ ถึงแม้ว่าจะใกล้ค่ำแต่ผีเสื้อก็มี
ท่าทางร่าเริง และมีความสุขที่ได้บินอยู่ในสวนดอกไม้อย่างอิสระ

ต้องดีใจที่ผีเสื้อมีความสุข และตั้งแต่นั้นมาต้องไม่เคยคิดที่จะจับผีเสื้อ
อีกเลย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวจรรยา ชื่นเกษม

เกิดวันที่ 18 เดือน ธันวาคม พุทธศักราช 2510

สถานที่เกิด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 128/1 หมู่ที่ 6 ตำบลในคลองบางปลากด

อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

โทรศัพท์ 8154798

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ถนนราชสีมา

เขตดุสิต กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2528 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมุทรปราการ
จังหวัดสมุทรปราการ

พ.ศ. 2531 ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยครูสวนดุสิต
(วิชาเอกการศึกษาพิเศษ)

พ.ศ. 2540 การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกการศึกษาพิเศษ)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวจรรยา ชื่นเกษม

เกิดวันที่ 18 เดือน ธันวาคม พุทธศักราช 2510

สถานที่เกิด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 128/1 หมู่ที่ 6 ตำบลในคลองบางปลากด

อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

โทรศัพท์ 8154798

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ถนนราชสีมา

เขตดุสิต กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2528 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมุทรปราการ
จังหวัดสมุทรปราการ

พ.ศ. 2531 ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยครูสวนดุสิต
(วิชาเอกการศึกษาพิเศษ)

พ.ศ. 2540 การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกการศึกษาพิเศษ)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ที่เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

บทคัดย่อ
ของ
จรรยา ชื่นเกษม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2540

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ ที่เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อายุระหว่าง 8-15 ปี ระดับเชาว์ปัญญา 50-70 ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน เป็นนักเรียนในโรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 12 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน เป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที แบบแผนการทดลองของการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบ Randomized One Group Pretest - Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แบบวาดภาพของเจเลน (The Test For Creative Thinking - Drawing Production) (TCT-DP) และแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ t-test แบบ Dependent ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ หลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

A STUDY ON CREATIVITY OF CHILDREN WITH MENTAL
RETARDATION EXPRESSED BY DRAWING FROM LISTENING TO STORIES

AN ABSTRACT

BY

JANYA CHUANKASEM

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Special Education
at Srinakharinwirot University

May 1997

AN ABSTRACT

The purpose of this experimental research was to study the creativity of children with mild mental retardation expressed by Drawing from Listening to Stories. The subjects were 12 students with mild mental retardation, 8-15 years of age, with I.Q. 50-70 and no multiple handicap, from Pi boonprachasan School in Bangkok in the Academic year 1995, selected by employing the simple random sampling technique. The experimental group was exposed to Drawing from Listening to Stories 30 minutes a day, two days a week for 10 weeks. This experimental research was randomized one Group Pretest - Posttest Design. The activity by Drawing from Listening to Stories Programs and The Test For Creative Thinking - Drawing Production (TCT-DP). The data collected were analyzed using t-test from dependent. The result was as follow.

As measured through expression by Drawing from Listening to Stories Program, the creativigy of the students with mild mental retardation increased significantly at .05 level.